

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Katedra Historie

Diplomová práce

Bc. Markéta Šíbalová

Historie obce Solopysky u Kutné Hory
v letech 1918 - 1938

History of the village Solopysky (near Kutna Hora) in
period of 1918 - 1938.

Praha 2012

prof. PhDr. Milan Hlavačka, CSc.

Ráda bych poděkovala panu prof. M. Hlavačkovi za jeho podnětné rady a připomínky, rodině a Martinovi za jejich lásku, morální a finanční podporu. Velký dík patří archivářkám J. Lebedové a J. Vašíčkové ze Státního oblastního archivu v Kutné Hoře za jejich pomoc a milé zázemí při bádání.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

.....

Anotace

Tato diplomová práce pojednává o dějinném vývoji obce Solopysky, která se nachází dvanáct kilometrů od Kutné Hory ve středních Čechách. Reflektováno je meziválečné období let 1918 – 1938, které přineslo mnoho zlomových okamžiků. V práci je zpracován vliv těchto významných událostí na místní obyvatelstvo (vznik první Československé republiky, Mnichovská dohoda).

Ve správní oblasti se práce zabývá mechanismy fungování, organizací, strukturou, personálním obsazením, pravomocemi a činnosti obecní samosprávy. Všimá si dobové legislativy a jejího uvedení do praxe. Autorka se snaží také postihnout tendence obecního hospodaření včetně obecního rozpočtu a nakládání s obecním majetkem.

V kulturní oblasti je zvláštní pozornost věnována školnímu prostředí, činnosti místních spolků a politické aktivitě včetně obecních voleb. Stranou nezůstává popis každodenního života a atmosféry v obci podle paměti starousedlíka pana Václava Sovy.

Cílem této práce je konfrontace narativního pramene s prameny úřední provenience. Při psaní práce bylo zohledněno především hledisko tématické.

Abstrakt

This diploma thesis deals with historical development of village Solopysky situated 12 kilometers from Kutná Hora in Central Bohemia. In the paper is reflected interwar period from 1918 to 1938 which brought a lot of turning points. There is described influence of those milestones on local inhabitants (e.g. establishment of first Czechoslovakia republic, Munich Agreement).

Administrative area of this thesis is focused on mechanisms of operation, organization, structure, personnel management, power and municipal governments' activities. Attention is paid to the then legislation and its introduction into practice. The author tries to clarify tendencies of the municipal economy including municipal budget and dealing with the municipal property.

Cultural area of this thesis is focused on school environment, activities of local associations and on the political activities including municipal elections. There is also mentioned description of daily life and atmosphere of the village according to the

memories of the local old resident – Mr. Václav Sova.

The aim of this thesis is confrontation of narrative sources with sources of the official provenance. Particularly thematic viewpoint was taken in consideration during writing this paper.

Klíčová slova

Obec, samospráva, spolková a politická činnost, obecní volby, obecní majetek, každodennost, střední Čechy, Solopysky u Kutné Hory, 1918 - 1938

Keywords

The municipality, self - government, federal and political activity, municipal possession, municipal property, everyday's life, Central Bohemia, Solopysky near Kutna Hora, 1918 - 1938

Obsah

1) ÚVOD	8
2) ZÁKLADNÍ ÚDAJE O OBCI SOLOPYSKY	13
<i>Nástin historie obce Solopysky</i>	13
<i>Poloha obce</i>	14
3) OBECNÍ SAMOSPRÁVA	16
<i>Obec</i>	18
<i>Obecní zastupitelstvo</i>	19
<i>Obecní rada</i>	20
<i>Starosta obce</i>	21
<i>Obecní trestní senát</i>	22
4) OBECNÍ SAMOSPRÁVA V OBCI SOLOPYSKY	23
<i>Obecní zastupitelstvo</i>	23
<i>Obecní komise</i>	24
<i>Obecní úředníci a zřizenci</i>	27
5) OBECNÍ MAJETEK OBCE SOLOPYSKY	31
<i>Obecní pozemky</i>	32
<i>Pozemková reforma</i>	33
<i>Obecní lom</i>	34
<i>Obecní dům</i>	35
<i>Obecní knihovna</i>	38
<i>Obecní kovárna</i>	39
<i>Obecní váha</i>	40
6) HOSPODAŘENÍ, SPRÁVA A ŽIVOT V OBCI.....	42
<i>Financování obce</i>	42
<i>Dostupnost a obslužnost obce</i>	48
<i>Elektrizace obce</i>	49
<i>Dopravní spojení. Údržba silničních komunikací.</i>	50
7) OBEC ŽIJE!	52
<i>Poválečná atmosféra v obci</i>	52
<i>Dvacátá léta</i>	57
<i>Třicátá léta</i>	62
<i>Atmosféra léta 1938</i>	65
<i>Oslavy v obci</i>	66
<i>Dětský svět</i>	72
8) ELITA OBCE	77
9) VZTAH CÍRKVE A OBČANA	79
10) ŠKOLSKÁ SAMOSPRÁVA.....	82
<i>Škola v obci</i>	85
<i>Školní budova a její zázemí</i>	89
<i>Duch školy. Učitelé a jejich povolání</i>	95

<i>Vyučování</i>	100
<i>Školní a mimoškolní aktivity</i>	104
<i>Péče o žáky</i>	107
11) SPOLKOVÁ A POLITICKÁ ČINNOST	111
<i>Ochotnický spolek</i>	112
<i>Sbor dobrovolných hasičů</i>	112
<i>Honební spolek</i>	114
<i>Spořitelni a záložní spolek</i>	115
<i>Obecní chudobinec</i>	116
<i>Politická aktivita</i>	119
12) ZÁVĚR	126
13) PŘÍLOHY	128
<i>Seznam příloh</i>	128
14) SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	178
<i>Archivní prameny</i>	178
<i>Tisk</i>	178
<i>Literatura</i>	179
<i>Vědecké práce</i>	180
<i>Jiné zdroje</i>	180

1) Úvod

Během doby dvaceti let, která uplynula od vzniku první republiky až do podepsání Mnichovská dohody, prodělala československá společnost značný vývoj. Musela se vypořádat s několika významnými mezníky počínaje svou představou postavení samostatné československé společnosti v nově vzniklém svobodném státě, hospodářskou krizí, jež vypukla v roce 1929 a Československou republiku zasáhla se zpožděním, „přijetím“ Mnichovské dohody a následujícím zábohem pohraničí, po kterém následovalo šestileté období německé okupace.

Dvanáct kilometrů od Kutné Hory se rozprostírá obec Solopisky (dříve Solopisky¹). Dnes obec nemá poštu, obchod ani školu, avšak v její dlouhodobé historii tomu tak nebylo².

Cílem mé práce je rekonstruovat historii obce v době První republiky. Podnětem pro napsání této práce bylo především prožité dětství v této malebné vsi spojené s vyprávěním mých předků, kteří zde žijí několik generací. Dalším impulsem byla myšlenka využít rodinné kroniky, které až doposud „zahálely“ a jejich obsah znal pouze autor. A v neposlední řadě *„příspěť k sebepoznání dané územní společenské struktury či lidské pospolitosti a zároveň obohatit historické poznání o společnosti jako celku.“*³

Práce je rozdělena do jedenácti stěžejních kapitol, ve kterých bylo hlavním úkolem zachytit proměny, které obec prodělala ve významných meznících československých dějin dvacátého století. Při členění těchto kapitol jsem přihlédla především k hledisku tématickému, kdy jedna kapitola je věnována jednomu tématu. V případě heterogenních informací, které by nevytvořily samostatnou kapitolu, jsem přihlédla k chronologickému hledisku (viz podkapitola Dvacátá a Třicátá léta). Přednostní metodou této práce je konfrontace narativního pramene s prameny úřední proveniencie.

¹ Její jméno, dříve psané Solopisky, se pravděpodobně odvozuje od slova "Slapisky", z bulharského slap čili výpar.

² Více viz kapitola Nástin historie obce Solopisky.

³ Bartoš, Josef ; Schulz, Jindřich; Trapl, Miloš: Regionální dějiny. Pojetí, poslání, metodika. Olomouc, 2004. str. 5.

Účelem *druhé* kapitoly „Nástin historie obce Solopysky“ je načrtnout dějinný vývoj obce na pozadí zlomových okamžiků správního či kulturního rozvoje a přiblížit zeměpisnou polohu obce včetně okolních měst a obcí.

Jak měla fungovat v Československé republice obecní samospráva a jak skutečně fungovala v námi sledované obci se snažím objasnit ve *třetí* a *čtvrté* kapitole. Důraz kladu především na zákonné normy, které zdejší obec vzhledem ke své poloze, rozloze a počtu obyvatel měla dodržovat. Seznámím Vás tedy s obecním zákonodárstvím ČSR, obecním zastupitelstvem, obecními komise a obecními zřízeními a úředníky.

Pátá kapitola nám podává přehled o tom, jaký majetek obec Solopysky v námi vymezeném období vlastnila, jak ho spravovala a jaké potíže s ním měla. Informace se tak dozvídáme o obecních pozemcích, pozemkové reformě, obecním lomu, obecním domu, obecní knihovně, obecní kovárně a váze.

Při popisu hospodaření obce v *šesté* kapitole jsem se zajímala obzvláště o finanční prostředky, které měla obec k dispozici a na které dle zákona měla právo. Současně se v této kapitole věnuji dostupnosti a obslužnosti obce, její modernizaci a rozvoji.

Občanskou společnost na příkladu obce Solopysky popisují v *sedmé*, *osmé* a *deváté* kapitole, v níž zachycují jaká atmosféra panovala v dějinných křižovatkách ČSR, jaký vztah panoval mezi „nižší“ a „vyšší“ sociální vrstvou, kdo se řadil mezi elitu obce, jak se lidé dokázali bavit a kde, jak zasáhla hospodářská krize místní lidi a do jaké hloubky upadl či se vzkřísil vztah mezi katolickou církví a místními občany.

Desátá kapitola je věnována školské samosprávě. V první řadě charakterizují postupně vznikající školskou samosprávu na základech rakousko - uherského školského systému. O fungování místní školní rady, jejích povinnostech a snaze, o pozvolném zlepšení zázemí ve školní budově, o učitelích a jejich péči o žáky, jak ve školní tak i mimoškolní činnosti. V závěrečné *jedenácté* kapitole poskytují přehled o spolkové a politické činnosti, které navazovaly na pestrý vývoj z dob Rakouska - Uherska.

Prameny

Těžištěm informací pro obecní záležitosti a občanskou společnost v obci byl fond **Archiv obce Solopysky** uložený ve Státním oblastním archivu v Kutné Hoře. Především Pamětní kniha, Knihy příjmů a vydání a Protokoly o schůzích obecního zastupitelstva a výboru v Solopyskách. Tyto Protokoly jsou často opomíjeny a

neprávem – jsou zdrojem informací o chodu zdejší obce, o struktuře obyvatelstva, o aktuálních otázkách rozvoje obce a o sociálním postavení obyvatelstva v dané obci.

O finančním a správním zajištění místní školy nám vypovídají především archivní prameny uložené ve fondu **Místní školní rada v Solopyskách (MŠR)**. Protokoly MŠR jsem využila především pro rekonstrukci personálního složení MŠR, činnosti MŠR a dění ve škole. Kromě toho posloužily i pro seznámení s rozpočtem MŠR. Díky Spisovému materiálu MŠR jsem mohla rekonstruovat „školní“ majetek a jeho nakládání s ním. Pro popis školního prostředí a především jeho atmosféry nemohu opomenout Zprávy o prohlídce (dnešní Inspekční zprávy) uložené ve fondu **Okresní školní výbor Kutná Hora**.

Život v obci, sociální rozvrstvení společnosti, popis učitelského sboru a mnoho dalších společensko – kulturních témat jsem načerpala – vyjma Pamětní knihy obce – ve fondu **Národní škola Solopysky**. Řídícími učiteli pečlivě vedená Pamětní kniha i Hlavní matrika obecné školy v Solopyskách mi byla velmi nápomocná.

Informace pro spolkovou a politickou činnost jsem poskládala ze zápisů ve výše napsaných pamětních knihách a z Obecních voleb uložených ve fondu **Okresní úřad Kutná Hora – Manipulace z let 1900 – 1936**.

Zásadním pramenem této práce je **Pamětní kniha obce a rodinná kronika pana Václava Sovy**, občana zdejší obce. Pan Václav Sova (26.9.1904 – 19.7.1989) byl synem koláře, věrným katolíkem s protikomunistickým postojem, což je patrné při každém jeho zápisu. I přesto, že se jeho otec Alois Sova do Solopysk přišel, bez potíží splynul se starousedlíky. Kronika zachycuje kromě rodinné každodennosti náladu obyvatelstva, politické klima a historický vývoj obce. Pan Václav Sova si své ručně psané kroniky zapisoval průběžně či retrospektivně na základě jeho poznámek.

Druhý pohled na život v obci nám poskytují zápisy pana **Aloise Zajíčka**, syna krejčího, který po několik let byl svědomitým archivářem obecní kroniky. Pamětní kniha obce Solopysky je z velké části psaná průběžně, pouze u přelomového okamžiku roku 1918 je psána retrospektivně. Archiváři patří vřelý dík za svědomitě odvedenou práci.

Literatura

Základní nástin pro dějinný rozvoj obce Solopysky nám poskytnou především díla encyklopedistického rázu (Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku⁴; Umělecké památky Čech P/Š⁵). Díky výhodnosti zeměpisné polohy nalézáme zmínky v knize Antonína Zavadila⁶ věnující se Kutnohorskému okresu. Obec Solopysky jako taková se v literatuře vyskytuje velmi sporadicky, přesto nalezneme pár výjimek.

Je reflektována v práci **Jiří Háse**, která se specializuje na dějinný rozvoj obce Suchdolu, jejíž součástí zdejší obec je. Stranou zde nezůstal nejen správní a politický vývoj od 50. let 14. století do 50. – 60. let 18. století., ale i dějiny rodu Vražďů z Kunvaldu a Mirků ze Solopysk⁷ včetně jejich stavebních počínů (kostel sv. Bartoloměje v Solopyskách). Nejnovější publikací o dějinách zdejší obce je Historie obce Suchdol⁸ vydaná k 750. výročí obce Suchdol. Celkově však historická hlubší práce o dějinách obce Solopysky chybí.

Problematikou komunálního majetku a jeho právní regulace v letech 1848 – 1938 se zabývá publikace **Jiřího Šouši ml**⁹. Tato práce je pomůckou pro zodpovězení otázek týkajících se nejenom nakládání s obecním majetkem, ale i činnosti orgánů působící v obecní samosprávě. V rámci tématu obecní samosprávy a dějin každodennosti

⁴ Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Východní Čechy. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1989.

⁵ Poch, Emanuel a kol.: Umělecké památky Čech P/Š, sv. 3., Praha: Academia, 1980.

⁶ Antonín Zavadil (ed.): Kutnohorsko slovem i obrazem. Kutná Hora: nakladatelství Karla Šolce, 1912.

⁷ Rodu Mirků ze Solopysk a na Platanech se věnuje i další historická práce: Šindler, Bedřich: Rytíři Mírkové ze Solopysk a na Platanech, , Praha: nakladatelství Onyx, 2005.

⁸ Historie obce Suchdol, Kutná Hora: Státní oblastní archiv v Kutné Hoře, 2007.

⁹ ŠOUŠA, Jiří (ml.): *Obecní majetek v Čechách 1848 – 1938. Základní právní úpravy a vývoj komunálního majetku v Čechách v letech 1848 – 1938.* Praha: Karolinum, 2009.

nesmíme opomenout dílo **Josefa Petráně**¹⁰, **Milana Hlavačky**¹¹, **Lukáše Fasory**¹² a **Mileny Leaderové**¹³.

¹⁰ Petráň, Josef: *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009.

¹¹ Hlavačka, Milan: *Zlatý věk české samosprávy. Samospráva a její vliv na hospodářský, sociální a intelektuální vývoj Čech 1862-1913*. Praha 2006.

¹² Fasora, Lukáš; Hanuš, Jiří; Malíř, Jiří: *Občanské elity a obecní samospráva 1848 - 1948*. Brno: CDK, 2006.

¹³ Lenderová, Milena: *Z dějin české každodennosti*. Praha: Carolinum, 2011.

2) Základní údaje o obci Solopysky

Nástin historie obce Solopysky

Je zřejmé, že na území dnešní obce, se vyskytovala osada již v desátém století. Skrz ní totiž vedla cesta od Čáslavského hradu „*skrze Přítoku, nad Miskovice, pod vrchem Klatovským, přes Suchdol, Chotouchov a potom dále ke Kouřimi.*“. První písemnou zmínku o obci nalezneme až v roce 1352 s ustanovením faráře Markvarta ke zdejšímu farnímu kostelu. Koncem 14. století byla ves rozdělena mezi klášter zbraslavský a vladyky ze Solopisk. Zbraslavský klášter vlastnil celou ves, tvrz s poplužím vladykové. Po ukončení husitských válek odebral Zikmund Lucemburský duchovní správu Solopysk klášteru zbraslavského spolu s Malenovicemi a Miletíný a připojil je k panství kolínskému, ke kterému patřily Solopysky až do roku 1544, kdy je získal Jindřich Voděradský z Hrušova a na Dobřeni. Po jeho smrti rodinný majetek rozšířil jeho syn Jiřík o obec Dobřeň a o druhou část obce Solopysky. Solopysky tak s Dobřeni sdílely svůj osud až do poloviny 17. století.¹⁴

Významným předělem v historii obce se stal rok 1738, kdy vedle Červeného Hrádku koupil Jan Václav st. z Kunvaldu i zdejší ves. Obec se tak dostala pod vládu Vraždů z Kunvaldu. Na popud Václava Vraždy z Kunvaldu byl v letech 1750 – 1751 místní gotický kostel¹⁵ sv. Bartoloměje barokně přestavěn. Vybudována byla i rodinná hrobka baronů Vraždů podle návrhů Antonína Pilliariho. Až do roku 1868 fungoval okolo kostela i hřbitov. Po jeho zrušení byla vysvěcena plocha na severu od obce (dnešní místní hřbitov). K obci spolu s Kunvaldem patřila i Smrčina a Pohodnice čp.51 (neboli rasovna), která se nalézala západně od Kunvaldu¹⁶.

¹⁴ Státní oblastní archiv Kutná Hora (SOAKH) - Archiv obce Solopysky (AOSlp.): Pamětní kniha Solopysky 1899 – 1984 (PK 1899 – 1984), kn. č. 4, str. 3.

¹⁵ Věž kostelní je dvoupatrový jednoduchý hranol, tvoří cibulovou bání a nad ní je menší cibulová střecha. Tělesa věžní až po střechu pochází ještě z původní gotické stavby ze 14. století. Na jižní straně je zazděna pískovcová deska, do které je vyryt znak rodiny Mírků ze Solopysk a nad ním je napsán letopočet 1490. In: Historie obce Suchdol. Kutná Hora: Státní oblastní archiv v Kutné Hoře, 2007, str. 95.

¹⁶ Obě tyto lokality byly při úpravě katastrů s Červeným hrádkem při přidělech pozemků v rámci pozemkové reformy odděleny od kunvaldského dvora.

V okolí obce se nalézají několik tzv. křížků. Mezi ně patří i kaplička sv. Cyrila a Metoděje, která byla vybudována v roce 1863 jako připomínka tisíciletého působení křesťanství v Čechách. Dle pověsti zde mají být pod kapličkou pochováni francouzští a italští vojáci z dob napoleonských válek. Současně s duchovní správou zde od roku 1651 vedle kněží působili i učitelé. V roce 1741 zde byla postavena škola stavitelem Kristiánem Šubrtem z Bečvár¹⁷.

Vraždové z Kunvaldu vlastnili Solopysky až do roku 1887 (1888¹⁸), kdy tyto statky směnili za Pulice u Dačic na Moravě se Šternberky, kteří zdejší obec spravovali a ve velké míře vlastnili až do roku 1948¹⁹.

Poloha obce

Obec Solopysky se nachází dvanáct kilometrů od Kutné Hory v nadmořské výšce 374m. Již od roku 1850²⁰ spadá do kutnohorského politického okresu, který se rozprostírá na severním okraji k výběžkům Českomoravské vrchoviny, na východě k Železným horám a na jihu se svažuje do údolí řeky Sázavy.

Obec se nalézají na neveliké rovině, kterou ohraničuje hřbet od obce Drahobudic k Doubravě, jenž se táhne až k obci a k Vysoké, kopcem Kamenná u Pučer a Visálka u Červeného Hrádku. Domy v obci jsou rozloženy kolem třístranné návsi od severu k jihu. Na západním konci se nachází kostel sv. Bartoloměje, vedle něho fara a proti němu školní budova.

Jižně od obce se zdvihá z táhlého hřbetu zalesněný Hrádecký vrch (450 m.n.m), na jehož severní úpatí vyvěrá východní pramen potoka Bečvárka, který dále pokračuje k bývalému statku Kunvald, protéká jeho rybníčkem a dále se vine k Červenému Hrádku.

Podnebí je zde chladnější na rozdíl od Polabí. Zapříčiněno je to vyšší nadmořskou výškou, západními a severními větry. Do obce nejčastěji putuje déšť ze

¹⁷ O dalším osudu školní budovy v obci si více řekneme v kapitole Školská samospráva.

¹⁸ Historie obce Suchdol. Kutná Hora: Státní oblastní archiv v Kutné Hoře, 2007, str. 95.

¹⁹ Hás, Jiří: Stručné dějiny Suchdolu, Solopysky a Vysoké u Kutné Hory. Praha, 2007, str. 45.

²⁰ Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, II. díl. Praha, 2006. str. 484

západu a jihozápadu. Pokud přichází bouřka „od Prokopa²¹“, tak je daleko intenzivnější.

V okolí obce se nacházejí Uhlířské Janovice, Kutná Hora, Čáslav, Kolín a nynější obec Suchdol, do které osada Solopysky spádově patří.

²¹ Tzn. od Sázavy.

3) Obecní samospráva

Již provizorní říšský zákon o obecním zřízení č.170/1849 z března 1849 pokládá za základ svobodného státu svobodnou obec. Podkladem pro obecní samosprávu v dnešním slova smyslu byl Obecní říšský zákoník č.18 z roku 1862, díky němuž byly později vydány zemské obecní zákony pro Slezsko (15.listopadu 1863), Moravu (15. března 1864) a Čechy (16. dubna 1864). Podle tohoto ustanovení, platné s dílčími novelami až do roku 1945, byla stanovena pravidla a zásady obecní samosprávy. Byl vytvořen systém volení členů zastupitelstva a rady včetně řešení nenadálých situací (uprázdnění některého z míst), možnost zřídit si při obecním zastupitelstvu poradní komisi podle zásady, že počet členů nesměl převyšovat polovinu z počtu členů zastupitelstva.

V důsledku tohoto zákona se vytvořila komunální struktura státu (obec místní – okresní – krajská – zemská – státní) a zakotvila se zásada uniformity obecního práva. Na rámcový říšský obecní zákoník navazoval i obecní a volební řád jednotlivých zemí.

Se vznikem Československé republiky došlo ke změně zákona o obecním zřízení. V lednu 1919 byl přijat zákon č. 75/1919 o volbách do obcí a o několik měsíců později i novela²² k obecnímu zřízení – zákon č.76/1919, která ukotvila nové obecní orgány a přinesla řadu demokratických prvků. Novela obecního zřízení zmocňovala vládu, aby během přechodné doby pouze svým rozhodnutím měnila spojováním či rozdělováním hranice okresů a obcí. Novela rozeznávala čtyři druhy obecních orgánů²³, které respektovaly zásadu, že o obecních záležitostech mají rozhodovat pouze ti, kteří se finančně podílejí na udržování obecního hospodářství. Obecní samospráva tedy byla tvořena obecním zastupitelstvem, obecní radou, starostou (jeho náměstkem) a komisemi²⁴.

Jelikož ve dvacátých letech nebyl realizován *Župní zákon*²⁵ v Českých zemích, zůstala podoba politické a územní správy bez větších zásahů. Toto provizorium však

²² Je třeba zdůraznit, že novela k obecnímu zřízení platila pouze pro České země.

²³ Novela přispěla k ustálení terminologie z let 1860 – 1919.

²⁴ Viz kapitolka Obecní komise.

²⁵ *Župní zákon* byl uzákoněn v ČSR v roce 1920. Župní zřízení v Československu se ale v Čechách a na Moravě nerealizovalo. Naopak na Slovensku byly v roce 1923 zřízeny nové župy (bratislavská, nitranská,

nebylo nadále únosné a proto byl v roce 1926 vypracován nový návrh, který byl v červenci 1927 schválen jako zákon č. 125/1927 o organizaci politické správy (*tzv. Organizační zákon*). V praxi byl zákon realizován od ledna roku 1928. Československá republika se rozdělila na země a okresy²⁶. V čele zemí stály zemské úřady a v okresech okresní úřady²⁷. Obecní správa se spojila se státní.

Právním základem pro obecní samosprávu až do třicátých let zůstalo novelizované obecní zřízení z roku 1919, doplněné čtyřmi finančními novelami²⁸ a některými dílčími úpravami týkající se většinou volebního práva do obecních zastupitelstev.

Zlomem v obecní samosprávě je právem považován *zákon č. 122/1933*, který prodloužil volební období obecních zastupitelstev na šest let a nařídil, že starostu mohou schválit pouze státní orgány. Funkce starosty se tím tedy stávala čím dál větší součástí státního aparátu a obecní samospráva čím dál více byla podřízena státnímu dohledu.

Kontrola fungování obce byla hierarchická. Práci obecního zastupitelstva kontrolovala finanční a jiné komise, sami občané, okresní výbor, okresní úřad a úřad zemský.

Občané disponovali velkou mírou kontroly při řešení obecních záležitostí. Ať už se jednalo o obecní rozpočet, příspěvky, poplatky a daně, o nakládání s obecním majetkem aj. V první řadě měli právo účastnit se zasedání obecního zastupitelstva a

povážská, pohronská, podtatranská a košická), které byly zrušeny v roce 1927 zákonem o nové organizaci politické správy se zavedením zemského zřízení. Čímž vznikla země Česká, Moravskoslezská, Slovenská a Podkarpatská.

²⁶ Země česká se kryla s historickými hranicemi, Morava a Slezsko byly spojeny v Moravskoslezskou zemi. Dalšími zeměmi byla země Slovenská a Podkarpatská.

²⁷ Úřady vznikly na základě zákona o organizaci politické správy v roce 1927 (*tzv. Organizační zákon*). **Zemský úřad** = politický úřad s působností ve druhé instanci v čele se zemským prezidentem. Zemský úřad byl zřízen v Praze, Brně, Bratislavě a Užhorodě. **Okresní úřad** = politický úřad s působností v první instanci. V čele státního okresního úřadu stál okresní hejtman. V čele komunálního okresního úřadu stála v českých zemích statutární města (Praha, Brno, Olomouc). Obvody okresních úřadů se shodovaly s okresy správ politických. Více viz **Janák, J. - Hledíková, Z. - Dobeš, J.: Dějiny správy v českých zemích (DS). Praha: NLN, 2005. str. 352 – 353.**

²⁸ Více viz kapitola Hospodaření obce Solopysky.

nahlédnout do jejich protokolů. Pokud se jim něco nelíbilo, mohli vznést písemnou námitku nejdříve obecnímu zastupitelstvu a posléze se mohli odvolat k okresnímu úřadu (či výboru v případě obecního rozpočtu) jako dohlídajícímú úřadu vyšší instance.

Průběžnou kontrolní činnost vykonával i okresní výbor v oblasti samostatné působnosti obce. *Okresní výbor* dohlížel na obecní kmenové jmění, schvaloval či zamítal usnesení obecního zastupitelstva o nakládání s obecním majetkem (nákup – prodej – pronájem), kontroloval obecní účty a obecní přírážky. Jako dozorčí orgán rozhodoval o odvolání občanů nebo finanční komise proti usnesení obecního zastupitelstva o obecním rozpočtu a vedl disciplinární řízení nad členy obecního zastupitelstva s konečným vyměřením pořádkové pokuty.

Okresní úřad zase operoval s pravomocí zakázat usnesení obecního zastupitelstva a obecní rady, které překračovalo jejich vymezenou působnost či odporovalo zákonu. A taktéž rozhodoval o odvoláních z usnesení obecního zastupitelstva.

Zemský úřad měl právo sesadit člena obecní rady, pokud hrubě zanedbal své povinnosti. Současně mohl rozpustit celé obecní zastupitelstvo, pokud nekonalo tak jak jim zákon o obcích pravil.

Obec

Pojem obec má mnoho významu. Lze ji chápat jako obec místní či politickou²⁹, katastrální³⁰, farní, školní, chudinskou i zdravotní. Pro tuto práci však bude brán zřetel na obec místní (dále jen *obec*).

Takto je obec vymezena jako samosprávný svazek spojující občany k účelnému uspokojování společných místních potřeb. Obec disponuje jako korporace s vlastním územím, s vlastní působností, s vlastními občany a s vlastní veřejnou mocí v soukromém i veřejném právu. Je tedy způsobilá k právním úkonům, jelikož mohla závazky vytvářet, měnit a rušit. Taktéž byla procesní stranou v soudním, správním a

²⁹ Ustanovení obecní samosprávy bylo zakotveno v tzv. Stadionově prozatímním obecním zřízení ze 17.3.1849 č. 170/49 říšského zákoníku, vydaném na základě tzv. Schwarzenberg – Stadionovy ústavy z 4.3.1859.

³⁰ Obcí je zde vyměřené území sloužící jako podklad pro ukládání pozemkové daně.

finančním řízením. Jako právnická osoba měla svá občanská práva, svobody a povinnosti na základě ústavní listiny č.121/1920 Sb.³¹

Obecní zastupitelstvo

Obecní zastupitelstvo (OZ) bylo voleno všemi oprávněnými voliči, tj. s aktivním volebním právem. Do obecního zastupitelstva byl volen počet členů³² podle počtu obyvatelstva. Jejich mandát trval čtyři³³roky a posléze byl zákonem č. 122/1933 prodloužen na šest let. Členové obecního zastupitelstva vykonávali svou funkci ve svém volném čase a zadarmo.

Činnost obecního zastupitelstva se reflektovala především na schůzích, které se měly konat pravidelně a řádně³⁴. Každou schůzi měl za povinnost svolat starosta či jeho náměstek. Pokud by tak neučinili, byla by schůze nezákonná a schválená usnesení z ní neplatná. Dle pravidel se měla schůze obecního zastupitelstva dopředu ohlásit alespoň tři dny před jejím konáním. Pozvánka na schůzi včetně jejího programu měla být dána jednotlivě každému členu OZ a veřejně vyvěšena.

Málokdy se stalo, že by schůze byla veřejnosti nepřístupná. Přesto bylo zákonem dané že při projednávání obecního majetku a financí musí být schůze veřejná. Respektoval se tak fakt, že občané mají právo i povinnost kontrolovat správní orgány, které jsou placeny z jejich daní.

Předsedající – starosta či náměstek starosty – koordinoval průběh schůze. Schůzi zahajoval i ukončoval. Jeho úkolem bylo zajistit, aby OZ bylo usnášeníschopné. V případě nemoci člena OZ bylo jeho povinností zajistit adekvátního náhradníka. Pokud by se jednání nezúčastnila nadpoloviční většina členů OZ, bylo nutné svolat další schůzi. Po jejím zahájení dohlížel na řádné jednání a hlasování o návrzích. Pokud se bod jednání týkal obecního rozpočtu, obecního účtu či jiných finančně důležitých otázek, musel být projednán nejdříve obecní radou a finanční komisí. V některých případech i veřejně vyhlášen.

³¹ Flögel, J.: Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře. Praha, 1933. str. 9

³² Počet členů byl legislativně vymezen na 9 – 60 členů zákonem o obcích v roce 1919.

³³ Podle zákona č. 75/1919 z 31. ledna 1919 byl mandát prodloužen ze tří let na čtyři.

³⁴ Podrobný přehled viz Příloha Zasedání zastupitelstva

Současně rozhodoval, zda předkládaný návrh člena OZ bude zařazen do jednání³⁵. O návrzích se demokraticky hlasovalo veřejně (zvednutím ruky či povstáním) nebo prostřednictvím hlasovacích lístků (př. volba nového člena OZ či obecní rady). Usnesení, která byla schválena nadpoloviční většinou byla platná. O průběhu schůze obecního zastupitelstva byl vždy sepsán protokol včetně jednotlivých bodů a jím odpovídajícím usnesením (kladné - záporné - k dalšímu jednání). Pod sepsaným protokolem byl přinejmenším podepsán starosta obce a dva členové OZ.

Na rozdíl od svého předchůdce³⁶ obecní zastupitelstvo disponovalo i mocí výkonnou, respektive veřejnou správou. Zajišťovalo chod obce, péči a obranu obyvatel (dozírací a usnášející orgán), organizačně rozhodovalo o volbě starosty, náměstka, obecní rady, udělovalo domovské právo (správní orgán) a vyřizovalo stížnosti (rozhodovací orgán). Ve své samostatné působnosti se staralo o věci obecního hospodaření, užívání obecního majetku, stanovování obecního rozpočtu, rozhodování o poplatcích, dávkách a přirážkách a podávalo dobrozdání okresnímu úřadu (poradní orgán)³⁷. V kompetenci obecního zastupitelstva byla i správa chudinského fondu.

Obecní zastupitelstvo se řadilo mezi nejdůležitější články obecní samosprávy. Zajišťoval nejen fungování veřejné správy na svém území, ale uplatňovalo i společnou vůli „domácích“ zvelebit si svoji obec.

Obecní rada

Obecním zřízením z roku 1919 se podstatně změnilo postavení starosty, neboť do té doby, byla rada jen jeho poradním sborem³⁸. Nyní však rozhodovala o všech záležitostech přenesené i vlastní působnosti. „(...) *Bylo jasně stanoveno, že obecní rada tvoří sbor, který se za předsednictví starosty usnáší o všech věcech, jež podle zákona nejsou vyhrazeny obecnímu zastupitelstvu (...)*“³⁹. Rovněž bylo pevně vymezeno, že obecní rada

³⁵ Návrh k jednání musel být podán písemně alespoň dvěma členy OZ.

³⁶ Obecní výbor měl pouze funkci usnášející a dozorčí

³⁷ Fojtík, Pavel. **Obec a její samospráva v období první československé republiky na příkladu obce Jestřábí. Olomouc, 2010.** Dostupné z: <http://theses.cz/id/f2lbid/54860-891889547.pdf>. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, katedra historie. Vedoucí práce PhDr. Karel Podolský. str. 20

³⁸ Dříve obecní představenstvo.

³⁹ DS. Praha: NLN, 2005. str.377.

se nadále bude skládat nejméně ze tří členů – starosty, jeho náměstka a radních. Obecní radu si volilo obecní zastupitelstvo.

Posláním obecní rady bylo povolovat úhradu rozpočtových výdajů či schvalovat dodatečné výdaje zaplacené starostou, schvalování obecního rozpočtu a obecních účtů, trestat přestupky, dbát o zápis nemovitého majetku ve veřejných knihách, podávat stížnosti proti konečným rozhodnutím úřadů k nejvyššímu správnímu soudu. Taktéž fungovala jako místní stavební úřad⁴⁰.

Stejně jako OZ i obecní rada se usnášela na svolávaných schůzích, které předsedal starosta obce, popř. jeho náměstek. Schůze a z nich vyšlé protokoly byly avšak neveřejné.

Starosta obce⁴¹

Byl stálým obecním orgánem, který byl volen obecním zastupitelstvem na ustavující schůzi po volbách do obecního zastupitelstva nebo v případě nenadálého uprázdnění místa starosty (př. rezignace, úmrtí). Na základě zákona č. 122/1933⁴² byla stanovena podmínka, že nově zvolený starosta musí být do svého úřadu potvrzen státem (př. zemský úřad). V případě, že by kandidát na starostu nebyl potvrzen, musela být vyhlášena nová volba starosty i jejího náměstka obecním zastupitelstvem. Pokud zastupitelstvo starostu nezvolilo, tak bylo propuštěno. Své funkce se mohl starosta vzdát od třicátých let⁴³ jen se souhlasem státního dozorčího úřadu a posléze musel setrvat v úřadu místní samosprávy, aby neohrozil řádný výkon veřejné správy.

Úřad starosty byl obyvatelstvem obce chápán jako jejich projev důvěry a pocty člověku, který rozumí jejich potřebám, bude je chránit a hájit jejich práva. Z tohoto pohledu pramení i vysoké nároky, aby starosta „šel lidem příkladem“ nejenom v otázkách morálních, ale i pokrokových.

⁴⁰ Slovník veřejného práva československého [ed. Hácha, E. a kol.], str. 7 – 8. Srovnej s Flögel, J.: Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře, str. 308 – 310.

⁴¹ Pokud není jinak uvedeno, odkazuji na: Fojtík, Pavel. Obec a její samospráva v období první československé republiky na příkladu obce Jestřábí. Olomouc, 2010. str. 22 – 24.

⁴² Do té doby starosta nepotřeboval žádné schvalovací potvrzení. Rozhodujícím byl výsledek voleb.

⁴³ Podle zákona č. 125/1933.

Jelikož byl starosta strážcem a ochráncem práva, klidu a spravedlnosti, zastupoval obec navenek před úřady, jinými obcemi a osobami. Stál v čele různých obecních komisí, dobýval nezaplacené obecní dávky, poplatky a přirážky zabavením movitého majetku prostřednictvím následné veřejné dražby.

Organizačně řídil veškerá jednání ukládaná obecní radě, jejichž členové museli starostovi ve výkonu práce pomáhat a vykonávat podle jeho nařízením (referáty). Pokud členové rady či obecního zastupitelstva neplnili svůj úřad k prospěchu obce, měl starosta možnost je disciplinárně potrestat – finančně či služebně.

Kromě toho spravoval obecní majetek v mezích usneseníh obecního zastupitelstva, připravoval obecní rozpočet pro následující kalendářní rok, předkládal řádně doložené obecní účty zastupitelstvu za uplynulý rok a mimo jiné oznamoval berní správě výši povolených obecních přirážek.

Dále předepisoval, vybíral a dobýval obecní dávky a poplatky. Dohlížel na zachování obecního majetku a jeho případného výnosu, na hospodaření obecních podniků a ústavů. V neposlední řadě se staral o potřeby chudých, o místní četnictvo a zajištění zdravotní péče.

Obecní trestní senát

Obecní trestní senát se skládal ze starosty a dvou členů obecní rady, vykonával trestní právo při přestupcích zákonů a nařízení v rámci samostatné působnosti. Řízení trestního senátu probíhalo ústně. Viníkovi byla uložena zpravidla finanční sankce.

4) Obecní samospráva v obci Solopysky

Obecní zastupitelstvo

Obecní samospráva v Solopyskách nevybočovala ze zákonné zvyklosti. Zastoupena byla obecním zastupitelstvem, starostou a komisemi.

Ve sledovaném období Obecní zastupitelstvo v Solopyskách (dále jen obecní zastupitelstvo - OZ) reprezentovalo sedm až dvanáct členů. Scházelo se na základě ústní domluvy. Veškeré obyvatelstvo vědělo, že se schůze koná. Přesto kvůli nadřazeným orgánům byla několik dní předem vyvěšena pozvánka - převážně s programem jednání - na obecní tabuli.

Obecní zastupitelstvo spravovalo obecní majetek a fondy, vedlo evidenci obyvatelstva a domovských práv, úřední knihy (Protokoly o schůzích obecního zastupitelstva a výboru, Kniha příjmů a vydání, Kniha pozemková, Kniha tzv. mlecích výkazů) a evidenci domácího zvířectva (Jateční kniha). Jelikož se v našem případě obec shodovala se školní obcí, rozhodovalo obecní zastupitelstvo také o rozpočtu školy, přestože školní obec měla vlastní právní subjektivitu.

Obecní zastupitelstvo se poprvé v nově vzniklém Československu sešlo v únoru roku 1919. Z nadcházejících protokolů ke konci a v průběhu třicátých let je patrné, že členové obecního zastupitelstva řádně nedocházeli a ani se řádně dopředu neomlouvali. Pan starosta Čermák tedy zprvu zavedl pokutu ve výši 20,- Kč pro každého člena za každou neomluvenou pozdní příchod na zasedání⁴⁴ a posléze navrhl aby člen, který se dvakrát nedostaví na zasedání bez řádné omluvy, aby byl vyloučen a za něj aby byl povolán náhradník⁴⁵.

Milým překvapením v roce 1932 bylo, že politické strany se usnesli na tom, že „mají ten nejlepší úmysl sdružit se ku společné práci pro blaho obce“⁴⁶.

⁴⁴ Státní oblastní archiv Kutná Hora (SOAKH) - Archiv obce Solopysky (AOSlp.): Protokoly o schůzích obecního zastupitelstva a výboru (Protokoly OZ), kn.č.3 (1920 - 1945). Protokol ze dne 15. prosince 1929.

⁴⁵ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 19. prosince 1931.

⁴⁶Tamtéž. Protokol ze dne 5. března 1932.

V průběhu éry první republiky se ve funkci starosty vystřídali tři místní rodáci. Až do června 1919⁴⁷ zastával úřad **Jan Syrový (čp. 45)**. Ve svých jednačtyřiceti letech a třemi dospívajícími dětmi se stal starostou **František Čermák (čp.32)**, který svůj úřad spravoval až do konce roku 1931. Narodil se 6. dubna 1878. Kromě starostování zastával i funkci člena agitačního výboru na upisování státních pokladničních poukázek⁴⁸, člena místní školní rady v letech 1921 – 1929 [?] a člena zdravotní komise v roce 1925. Na schůzích obecního zastupitelstva byl vždy aktivní v návrzích, které by mohli zlepšit chod obce (např. výtěžek z pořádané akce ve prospěch chudinského fondu).

Jeho nástupcem se stal **Jindřich Syrový (čp. 45)**, který pocházel z dobře situované rolnické rodiny, byl prvorozeným synem předešlého starosty Jana Syrového. Narodil se 17. března 1903. Vystudoval Vyšší reálnou školu v Kutné Hoře a v Praze.

Do výbavy starosty a obecního zastupitelstva vedle obecního stolu, obecní pečeti s razítkem patřily příručky – Úřední list, Věstník⁴⁹, které pravidelně obecní zastupitelstvo za poplatek odebíralo.

Obecní komise

Právním obce bylo zřizovat si poradní orgány, tzv. komise, které dohlížely na předem stanovené obecní záležitosti. Členy se mohli stát i občané, kteří nebyli součástí obecního zastupitelstva. I když zvolení členové zpravidla nerozhodovali, platila pro ně stejná ustanovení jako pro členy obecního zastupitelstva - povinnost přijmout volbu a zastávat úřad.

Zákonem č. 76/1919 Sb. novela k obecním zřízením byl položen základ k vytvoření **Obecní finanční komise**, která se zřizovala obligatorně při každé obci, pokud jí zemský výbor neudělil dispens. Půlka jejích členů byla volena obecním zastupitelstvem a druhá půlka okresním úřadem. Tento způsob volení byl namířen především proti obcím se socialistickou většinou. Komise měla právo kontrolovat veškeré obecní transakce a v případě nesouhlasu mohla vystoupit proti usnesení zastupitelstva, které se týkalo finanční povahy.

⁴⁷ Starostou se Jan Syrový stal v roce 1905.

⁴⁸ Společně s Františkem Kandou byl ustanoven do agitačního výboru v roce 1919.

⁴⁹ SOAKH – AoSlp.: Kniha příjmů a vydání 1905 – 1921, inv. č. 7, kn.č. 7. Obecní účty z let 1918 – 1921.

Ve vymezeném období probíhala volba zpravidla podle stranického klíče a obvykle po vykonaných obecních volbách. Protokoly schůzí OZ nám nemohou podat věrohodný ukazatel, podle kterého by se dala určit četnost setkání finanční komise. K dispozici je pouze pár neperiodických záznamů finanční komise o revizi obecního účtu, ze kterého lze vysledovat pravidlo konání schůze v měsíci únoru a její účast jedenkrát do roku při kontrole obecního účtu. Případně se členové finanční komise účastnili zasedání jako členové zastupitelstva.

Při volbě finanční komise byli v roce 1920 zvoleni všichni členové zastupitelstva. O dva roky později avšak došlo k personální obměně. Zvolen byl Alois Třešňák jako obecní účetní, Karel Syrový (čp.24), Josef Trnka a za nečlena obecního zastupitelstva Alois Zajíček. O pět let⁵⁰ později byla tato komise vystřídána Josefem Kmochem, panem Vlasákem, Josefem Sykáčkem. Řadu voličů zastupovali Josef Dlabal, Václav Michálek a Karel Syrový (čp.24). V roce 1931⁵¹ byla finanční komise zvolena ve složení: Josef Kmoch, Josef Sykáček, František Čermák, Karel Drbal, Josef Dlabal, Karel Syrový (čp.24). O sedm let později byla vystřídána novou komisí v čele s předsedou Josefem Kmochem⁵² a členy⁵³ Karlem Drbalem a Václavem Mikynou.

Obecním zastupitelstvem byla také volena čtyřčlenná komise k sestavování osob způsobilých k *porotčímu úřadu*. Do komise byli v září 1926 zvoleni Jan Mrázek, Alois Třešňák a Jan Hejduk. V září 1927 je nahradili Jan Mrázek, Josef Lupínek (čp.54), Barbora Třešňáková a Františka Lupínková (čp. 33). V roce 1932 byla sestavena porotní komise ve složení: starosta Jindřich Syrový, jeho předseda František Kanda, Josef Kašpar, Františka Lupínková a Anna Sykáčková.⁵⁴

Jako poradní sbor byla také zřízena *osvětová komise* (OK). Do první ustavující komise byli v roce 1919 zvoleni František Kanda (předseda), Alois Zajíček (jednatel) a Josef Trnka. Díky návrhu OK v roce 1920 vznikla obecní knihovna. V roce 1922 byl jako

⁵⁰ V prosinci 1927.

⁵¹ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 19. prosince 1931

⁵²Tamtéž. Protokol ze dne 6. prosince 1938.

⁵³ Tamtéž. Protokol ze dne 26. srpna 1938.

⁵⁴ Tamtéž. Protokol ze dne 6. září 1932.

předseda OK zvolen knihovník Alois Zajíček a členy OK se stali František Kanda a Josef Trnka, kteří měli ve svém funkčním období na starosti zařídit obecní knihovnu.

Na základě Zákona o pamětních knihách obecních ze dne 30.1.1920, kterým byla každé obci uložena povinnost založit a vést pamětní knihu obecní, vznikla 5. května 1922 *tzv. letopisecká komise* ve zdejší obci. Předsedou první komise se stal starosta František Čermák (čp.32) a členy rolník Jan Dlabal (čp.1) a Jan Mrázek (čp.46). Funkci kronikáře – nyní oficiálně – zastával Alois Zajíček (čp.12) ⁵⁵. V roce 1938⁵⁶ byli zvoleni předseda Jindřich Syrový a členové Josef Dlabal, Josef Trnka (čp.68) a kronikář Alois Zajíček.

K rukám obecního zastupitelstva sloužila i *zdravotní komise*, která byla v roce 1925 reprezentována Františkem Čermákem, Janem Mrázkem a Janem Hejdukem.

Při obecním zastupitelstvu fungovala také *bytová komise*, jejíž funkce spočívala především v dohledu na hygienické prostředí a potřebě nalézt ubytování pro chudé obyvatele. V roce 1921⁵⁷ byli do bytové komise zvoleni Jan Mrázek a Alois Třešňák, kteří tuto volbu ale nepřijali!. O jejím dalším fungování nemáme informace.

Při dražbě obecních pozemků byla jmenována *tzv. odhadní komise*, která rozhodovala, kdo a které pozemky bude obhospodařovat. V roce 1933⁵⁸ byli do komise zvoleni členové obecní rady a pan Josef Trnka. V roce 1936⁵⁹ pan Sykáček, pan Trnka a pan Čermák. Taktéž byla volena *tzv. volební komise k dani pozemkové*, do které v roce 1937⁶⁰ byli jmenováni Alois Mrázek, Josef Sykáček, Josef Kmoč, Vincenc Vlasák, Jan Čermák, Alois Zajíček, Karel Drbal a Bohumil Koch.

V roce 1935⁶¹ byla v obci ustanovena komise k nouzové akci nezaměstnaných, do níž byli zvoleni Josef Kašpar jako předseda, František Kanda, Josef Krásný, Josef Pokorný, Josef Stehlík a Alois Vařečka.

⁵⁵ SOAKH - AOSlp.: Pamětní kniha Solopysk (PKSlp..) 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 157.

⁵⁶ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 26. srpna 1938.

⁵⁷ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 13. března 1921.

⁵⁸ Tamtéž. Protokol ze dne 11. března 1933.

⁵⁹ Tamtéž. Protokol ze dne 12. března 1936.

⁶⁰ Tamtéž. Protokol ze dne 19. března 1937.

⁶¹ Tamtéž. Protokol ze dne 1. března 1935.

Místní volební komise byla zřizována pro každý volební obvod na dobu tří let. Členy volební komise jmenoval okresní úřad na základě návrhů politických stran působících v obci. Úkolem komise bylo především sestavování a vedení stálých voličských seznamů⁶².

Povinnou komisí, kterou obec měla zřídit, byla komise disciplinární pro obecní úředníky a zřízence, která ale ve zdejší obci nebyla ustanovena.

Oblast hospodářství zastupovala *tzv. Hospodářská rada*, která se skládala ze členů místních politických stran. V Solopyskách působila po roce 1918 strana republikánská a sociálně demokratická. Za sociálně demokratickou stranu byli zvoleni Josef Lupínek (čp. 33), Josef Trnka (čp. 7), a Anežka Trnková⁶³ (čp. 11). Strana republikánská měla pouze jednoho člena - Františka Čermáka⁶⁴ (čp. 32)⁶⁵. V roce 1927 již rada nebyla ustanovena s vysvětlením, že veškeré hospodářské otázky bude mít na starosti i nadále obecní zastupitelstvo. Činnost Hospodářské rady jako takové byla ukončena vznikem *tzv. Aprovizační komise*⁶⁶ v roce 1920.

Obecní úředníci a zřízenci

Obecní zastupitelstvo si mohlo pro práce, které měla ve své správě obecní rada, ustanovit podle zákona č. 16/1920 *obecní zřízence či obecní úředníky*, jejich počet, příjmy a výslužné. Tato služba byla výhradně chápána jako hlavní povolání ne jako přivýdělek a dotyčný se jí musel věnovat po celou pracovní dobu. Služební požitky tak měly tvořit veškerý jeho příjem⁶⁷.

Službu obci např. vykonával Alois Zajíček jako výběřčí poplatků (Poplatek z cizích občanů a z jednoho povelu a z jednoho kusu dobytka) či jako obecní pokladník (1927). Účetního pro obecní hospodářství zastával v roce 1919 Alois Třešňák. Pro chudou pokladnu byl zvolen František Kanda (1919, 1922), který byl v roce 1927

⁶² Více viz kapitola Politická aktivita.

⁶³ Po provdání do nedaleké obce Malenovic na její místo byla zvolena Aloisie Jakubálová z čp. 6.

⁶⁴ Po jmenování pana Čermáka starostou bylo jeho místo obsazeno Josefem Kašparem z čp. 15.

⁶⁵ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 152.

⁶⁶ Její činnost zanikla se zrušením státního zásobování v roce 1922.

⁶⁷ Flögel, J.: Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře, str. 312.

ustanoven i pokladníkem obecní pokladny. V roce 1931 byl jako účetvedoucí zvolen Josef Trnka (čp. 68)⁶⁸.

V roce 1919 došlo do zdejší obce nařízení z okresní politické správy, aby si obec zřídila „policejní orgán“, který bude zajišťovat nejenom noční hlídky ale i stráž obce. Obcí tedy bylo vyčleněno 500Kč⁶⁹ a vyhlášeno konkurzní řízení na pozici *tzv. poseláka a strážného*⁷⁰. Funkci obecního strážníka v letech 1919 - 1921⁷¹ vykonával **Alois Uher** (čp.5) společně s **Františkem Trnkou** (čp.11), který plnohodnotně toto povolání vykonával před ním. Služba mu byla ponechána jako poděkování za obětavou službu ve válečných letech, za kterou mu bylo vypláceno pouze 200,- Kč⁷² měsíčně a proto se mu i tato symbolická částka vyplácela nyní. Jeho úkolem bylo každou neděli vyzvednout poštu na Červeném Hrádku. Úkolem Aloise Uhra bylo ohlídat obec před tuláky a zloději. V případě nové vyhlášky její obsah vytroubit, nahlas přečíst a vyvěsit⁷³. Osoba Aloise Uhra byla komplikovaná. Několikrát za sebou zpronevěřil peníze buď z banky či na uhlí. I když jeho matka veškeré dluhy zaplatila, byl v květnu 1921 suspendován. Kdo bude jeho nástupcem rozhodla volba mezi Aloisem Vařečkou a Bohumilem Vošickým, který byl jednohlasně zvolen.

Na místo pana Trnky nastoupil dělník **Antonín Kozák**⁷⁴ (čp.62), který kromě služby strážného zastával funkci poseláka i ponocného. V roce 1922 ale podal výpověď a odstěhoval se do Zderadin. Obecní zastupitelstvo muselo za něj hledat náhradu. Možnost využít tuto nezáviděníhodnou situaci pro obecní zastupitelstvo využívá - i s nabídkou nedělní služby - Alois Uher. V důsledku okolností je přijat, ale opět po krátkém čase propuštěn z důvodu opakované zpronevěry (1922). Po špatných zkušenostech a určité omrzelosti obecního zastupitelstva bylo zřetelně zdůrazněno, že

⁶⁸ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 19. prosince 1931.

⁶⁹ V tomtéž roce se odměna zdvojnásobila.

⁷⁰ **Poselák** = Úřední doručovatel pošty.

⁷¹ V roce 1921 pan Uher nenastoupil včas k vojsku a byl mu vyměřen trest k odnětí svobody na osm neděl. In: SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 158.

⁷² Ostatní povinnosti zastával pan Uher či pan Kozák za měsíční odměnu 2000,- Kč, ze které zemědělci platili 700Kč za hlídku jejich polí. In: SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 158.

⁷³ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 10. ledna 1920.

⁷⁴ V Solopyskách pobývajícím od roku 1921.

nový ponocný a strážník musí „*obecní posílku vykonávati, v noci ponocovati a polní hlídku vykonávati*⁷⁵“ a k tomu býti čestný. Až o dva roky později bylo místo obsazeno **Bohumilem Vošickým**⁷⁶ (čp.62), který ve službě vydržel pouhý jeden rok. Na jeho místo byl v roce 1925 dosazen **Antonín Křepela**, který svou funkci vykonával až do roku 1931⁷⁷. Volbu⁷⁸ nového ponocného vyhrál **Alois Uher** pouze o jeden hlas nad Aloisem Vařečkou. Ponocný byl zvolen s podmínkou, že se do služby přijímá vždy na jeden rok⁷⁹ za roční plat 2000,-Kč⁸⁰. I když byl pan Uher přijat k 1. červenci 1931, svou službu vykonával již od 1. května. Místním ponocným byl zvolen několikrát po sobě, svoji službu zastával až do roku 1939⁸¹. Jeho povinností bylo hlídat obec od 22h do 3h ráno, po půl noci ponocovat, vykonávat svědomitě obecní pochůzky, každou sobotu v obecní úřadovně zamést, v zimě zatopit a sníh před budovou obecního úřadu odházet, u dveří kliky vyčistit, u obecní knihovny knihy vydávat a přijímat, veřejné světlo rozsvěcet a zhaset a každý den hlásit obecnímu úřadu co se za jeho služby událo či co je potřeba pro občůzku denní. Obecní zastupitelstvo se o místního ponocného staralo, jak bylo zapotřebí – např. mu koupilo teplý zimní kabát⁸². Ke konci třicátých let – pro jeho ochranu – mu obstaralo⁸³ hlídku dvou mužů, kteří s ním hlídali ves od 22h do 3h ráno.

⁷⁵ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 5.května 1922.

⁷⁶ Bohumil Vošický (v některých zápisech Vosíček) za první světové války padl do ruského zajetí, a jako svobodník vstoupil do československých legií, kde postoupil do hodnosti četaře. In: SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 163.

⁷⁷ V březnu 1931 přijalo obecní zastupitelstvo výpověď Antonína Křepely k 1. dubnu 1931.

⁷⁸ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 19. dubna 1931.

⁷⁹ Vždy před uplynutím služby musela být obecním zastupitelstvem služba prodloužena a nebo o jeden měsíc zkrácena.

⁸⁰V roce 1930 byl pohodnému stanoven paušál 150,- Kč ročně. In: SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 2. března 1930.

⁸¹ Tamtéž. Protokol ze dne 26. srpna 1938.

⁸² Tamtéž. Protokol ze dne 19. prosince 1931.

⁸³ Tamtéž. Protokol ze dne 26. července 1936.

Mezi placené zaměstnance patřil i **Antonín Trnka**, který v roce 1920 hlídal obecní les a spravoval obecní cesty (obecní cestář), lesník **Červinka z Malešova**⁸⁴, který za obhospodařování obecní lesa dostával 50,-Kč ročně, či vahař **Píša**, který je v pramenech zmiňován od roku 1922.

Obecní zastupitelstvo si také volilo obecní pomocníky, kteří dohlíželi na kvalitu odvedené práce. Z tohoto důvodu se setkáváme s dohledem nad ponocným (Josef Dlabal, Josef Trnka), dohledem nad vysekanými struhami podél obecních cest (Josef Lupínek (čp. 33) a Josef Lupínek (čp.54) či dohlížitelem porážky (Josef Lupínek) aj.

⁸⁴ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 21. června 1933.

5) Obecní majetek obce Solopysky

Nakládání s obecním majetkem bylo normativně upraveno obecními zřízeními. K nejdůležitějším novelám, které vyměřily základní pravidla pro hospodaření s obecním majetkem, náleží hlavně *novela obecního zřízení a městských statutů* č.76/1919 z. a n., jež uspořádala novou organizaci správy a nahradila i celé pasáže o hospodářství obcí. Tuto novelu lze označit za jediný skutečně obecný předpis upravující projednávanou problematiku a významněji zakotvující zásady pro obecní majetek, který byl za celou dobu trvání první Československé republiky přijat⁸⁵.

Obecní majetek zahrnoval na prvním místě jmění obce, komunálních fondů, podniků, nadací a ústavů, které obec nabyla v letech 1848 – 1918. Z právních předpisů, které upravovaly obecní majetek, lze zmínit zákon č. 421/1919 Sb. z. a n., kterým se změnil obecní statek v kmenové obecní jmění. Nemovitosti, které byly obecním statkem, byly podle této zákonné normy přeměněny v *kmenové obecní (osadní) jmění*. S nemovitým majetkem se muselo nakládat tak, aby zůstal neztencený a výtěžek z něj byl co nejvyšší⁸⁶.

Výše zmíněný zákon upravoval i mnohé záležitosti z oblasti zemědělství. „*Např. obec byla povinna tzv. podílníku, který sám užíval určité nemovitosti obecního statku (role, luka neb rašeliniště), propachtovat tuto nemovitost na dobu 9 let, přičemž tento zákon zároveň stanovil výši ročního pachtovného za 1 ha*“⁸⁷. Nemovitost mohla obec pronajímat do *tzv. pachtovného*⁸⁸ na základě usnesení obecního zastupitelstva nebo na základě veřejné

⁸⁵ Šouša, Jiří: *Obecní majetek v Čechách 1848 – 1938. Základy právní úpravy a vývoj komunálního majetku v Čechách v letech 1848 – 1938. (Obecní majetek v Čechách 1848 – 1938)*. Praha: Karolinum, 2009. str. 103.

⁸⁶ Tamtéž, str. 115.

⁸⁷ Břeň, Jan: *Deník veřejné správy. Obecní majetek – historické základy ekonomické podstaty obcí I.* (Břeň, Jan: *Obecní majetek – historické základy ekonomické podstaty obcí I.*) [online]. 29. 6. 2009, 2012 [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6381600> .

⁸⁸ Rozdíl mezi pronájmem a pachtovným byl v podmínce zkulturnění pronajatého pozemku. Pachtýř byl povinen pozemek zvelebovat, pronájemce nikoliv. Pachtovné se vypočítávalo podle bonity půdy.

dražby⁸⁹. V našem případě proběhl návrh pronájmu prostřednictvím obecního zastupitele, většinou starosty, na zasedání.

Mezi obecní majetek zdejší obce patřil obecní dům, obecní kovárna, obecní knihovna, obecní váha, obecní pozemky, které se pronajímaly v první řadě domácím příslušníkům obce, obecní lom a obecní les.

Obecní pozemky

Mezi nemovitý majetek obce patřilo cca 55 ha lesa⁹⁰, 10,5 ha polí a necelých 0,4 ha v ostatních pozemcích (pastviny, louky, zahrady).⁹¹

Obecní pozemky obec pronajímala výhradně místním občanům či ve výjimečných případech propachtovala občanům z Milenin. Tento ne příliš korektní přístup byl praktikován až do roku 1922, kdy okresní správní komise obci nařídila, aby se dražby obecního majetku mohli účastnit i zájemci, kteří obecní přirážku a daně do obce neplatí.

Při dražbě se hodnota obecních pozemků přiměřeně zvýšila za účasti nejméně tří členů zastupitelstva. U polí, která se dražila, se zvýšil nájem těch pachtovaných dílů o 100%, ve kterém byla zahrnuta daň a obecní přirážky⁹² – pachtýř tedy zaplatil obě za obec. Z dražby mohl být vyloučen i předešlý nájemce. Např. v březnu 1927 byl z dražby obecních pozemků vyloučen Alois Pařez, jelikož nerespektoval podmínky o hnojení v pachtovním protokole.

Podle § 9 zákona č. 421/1919 Sb. obec prodávala každoročně užitky obecních lesů veřejnou dražbou především pro spotřebu svých obyvatelů a současně mohla dovolit sbírat chrástí v obecních lesích podle zvláštního řádu, který měla vydat. V případě užívání obecních pastvin měla obec se schválením nadřízeného

⁸⁹ Veřejné dražby probíhaly na základě licitačního řádu z 15. července 1786. K uzavření smlouvy při dražbě docházelo přiklepnutím a vydražoval ten, kdo dal nejvyšší nabídku. Srovnej Šouša, Jiří: Obecní majetek v Čechách 1848 - 1938., str. 117.

⁹⁰ V roce 1928 byl schválen lesní plán na obecní les. In: In: SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol z dubna 1928.

⁹¹ Katastrální úřad v Kutné Hoře - Historický majetek obce Solopysky: Výpis z katastru nemovitostí ke dni 22.12.2011.

⁹² In: SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 10. dubna 1922.

samosprávného úřadu vydat zvláštní pastevní řád, na jehož základě mělo být umožněno všem obyvatelům obce pást dobytek a husy na obecních pastvinách. Zákon stanovil také zvláštní pravidlo pro pronajímání obecních rolí a luk, kdy tyto nemovitosti měly být pronajímány „především uchazečům nemajetným a těm, kteří toho z důvodů hospodářských potřebují“.⁹³

Z pohledu dnešní právní úpravy je zajímavé, že přeměna „*obecních pastvin na jinou kulturu jest dovolena jen, schválí-li to nadřízený úřad samosprávný*“, tzn. že tehdy šlo o výkon samostatné působnosti, zatímco podle současné platné právní úpravy se jedná o výkon přenesené působnosti⁹⁴ (tj. delegované státní správy).

Pozemková reforma

Počátek parcelace pozemků započal Záborový zákon z roku 1919, podle kterého měla být postupně vyvlastněna a následně rozparcelována půda majitele, který vlastnil pozemky o výměře 150ha zemědělské půdy nebo 250 ha veškeré půdy. „*Nejprve dána byla část půdy do prozatímního nájmu domkářům a bezzemkům. Pro tyto bylo naší obcí přiděleno pole ode dvora Kunvaldu a sice Na Skalce, Nad Lomy, Pod Třešňovkou, V Dubouli, dva kousky po stranách silnice k Hrádku[Červený Hrádek], a ode dvora Hrádeckého pole a cesty ke Křížku. Z jedné míry⁹⁵ se platilo 40,- Kč nájmu. (...)*“.⁹⁶

Pozemková reforma proběhla ve dvou etapách. Nejprve byl v červenci roku 1923 úředníkem pozemkového fondu z Kolína sepisovány požadavky na přiděl půdy. V přihlášce muselo být uvedeno, jak početnou má rodinu, vlastní-li své nebo pronajaté hospodářské budovy, stavy dobytka a inventář. Žadatelé, kteří nevlastnili své budovy a stroje, dle zákona neměli nárok na přiděl. Což způsobilo mnoho hádek a slovního napadání. Zbytkový dvůr byl přidělen Karlu Drbalovi, bývalému vrchnímu správci hradeckého panství. Dvůr Kunvald po rozdělení měl 98ha z původních 119ha⁹⁷.

⁹³ Břeň, Jan: Obecní majetek – historické základy ekonomické podstaty obcí I. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6381600> .

⁹⁴ Viz zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu.

⁹⁵ 1 míra (měřice) = 0,19ha

⁹⁶ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 153.

⁹⁷ Historie obce Suchdol. Kutná Hora: Státní oblastní archiv v Kutné Hoře, 2007, str. 96 – 97. Srovnej SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 161 – 163.

V druhé etapě v roce 1925 byla provedena poslední část rozparcelování velkostatku v Červeném Hrádku. Pro zdejší lidi bylo dáno z velkostatku k rozdělení pole Na Vysálkách a louka V Dubouli. Obec Solopysky vyhověla obci Miletínu tím, že jim přenechala obecní pozemky za lesem na straně k Miletinám výměnou za stejně velké pole Na Vysálkách a louku V Dubouli. „*Obdržené pole jest o mnoho lepší, než pozemky, které mezi sebou rozdělili občané z Miletin. Mezi poli přenechanými Miletinám byl pozemek zvaný Bejkovka na pravé straně silnice k Rozkoši č.kat.658 ve výměře 1ha 12a 93m.*“⁹⁸

Obecní lom

I Solopysky měli k dispozici svůj vlastní obecní lom. Kámen se lámal „Na Skalce“⁹⁹ u Kunvaldu a na „Vrchách“. O písek z obecního lomu byl zájem i mimo obec. Např. v roce 1922 si podal žádost Josef Pecka z Červeného Hrádku o písek z obecního lomu. Po projednání jeho žádosti na obecním zastupitelstvu se členové rozhodli, že žádost se zamítá a pro budoucnost se zakazuje dávat cokoli pro lidi z jiné obce.

Pro tvrdost skály v „Rakově“ neměl o kámen nikdo zájem až do roku 1927, kdy lamači¹⁰⁰ ze Suchdola se zavázali, že kámen pro obec vylámou. Celkem bylo dobyto 200 m³ modrého a tvrdého kamene, který se velmi hodil na štěrk. Kámen byl využit až v roce 1930 před obecní dům (čp.20) a na cestu ke kapliče.¹⁰¹

V roce 1931 obec přistoupila k vyvlastnění horní části pozemků pana Kocábka na obecní lom. Jako náhrada mu byl poskytnut jiný pozemek ve stejné plošné míře. Důvod tohoto jednání by se dal vysvětlit závěrem zápisu z jednání obecního zastupitelstva: „*Po žních až se odveze a prodá vrchní hlína, se oznámí okresnímu úřadu v Kouřimi, že lom je volný*“¹⁰². Proč obec poskytla vlastní pozemek – nyní lom – !kolínskému! okresu? Proč ho jako obvykle neposkytla svému správnímu Okresnímu úřadu v Kutné Hoře? Odpověď na tyto otázky v dochovaných dokumentech bohužel nenalezneme.

⁹⁸ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 170.

⁹⁹ V roce 1923 obec požádala dvůr Kunvald o dřívější panské lomy na Skalce do vlastnictví. In: SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 27. května 1923.

¹⁰⁰ Dělníkům byla obcí placeno i úrazové pojištění. In: SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 21. února 1926.

¹⁰¹ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 172.

¹⁰² SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 19. dubna 1931.

Obecní dům

Díky přestavbě v roce 1907¹⁰³ mohl obecní dům nabídnout pět obytných místností, jednu kuchyň, dvě síně, jeden chlév a jednu půdu. Nacházel se uprostřed vsi v domku obecní kovárny (čp. 21). Kromě bytu a dílny kováře byly k dispozici dvě místnosti pro chudé¹⁰⁴.

I když okresní školní rada vyhověla žádosti obecnímu zastupitelstvu, aby mohla být obecní úřadovna společně s úřadovnou záložny v budově školy¹⁰⁵, nebylo toto řešení pro další léta schůdné. V dubnu roku 1929¹⁰⁶¹⁰⁷ se obecní zastupitelstvo usneslo na koupi domku (čp.20) pana Vincence Urbana, ředitele tabákové společnosti. Tento dům byl koupen za účelem zisku pozemku po zbourání stávajícího stavení. Pan Urban s prodejem souhlasil s požadavkem, aby se obec zavázala, že v novém stavení vyčlení byt pro jeho matku Antonie Urbanovou až do její smrti. Nový byt měl mít dvě obytné místnosti, dřevník a volný přístup na toaletu a na půdu s povolením věšením prádla.¹⁰⁸

Před rozbourání domku nechala obec na své vlastní náklady přestěhovat nábytek paní Urbanové do provizorního bytu, který jí obec nechala patřičně opravit. O měsíc¹⁰⁹ později byla obecním zastupitelstvem zadána stavba obecního domu na základě plánu a rozpočtu stavitele Františka Koloveckého z Uhlířských Janovic. V rámci ofertních podmínek si obecní zastupitelstvo vyhradilo, že nemusí přijmout nejnížší nabídku pro zadání stavby. Vítěz ofertního řízení byl povinen složit kauci ve výši 10% z ceny zadané u zdejšího obecního úřadu. Kauce mu byla navracena až po kolaudaci stavby. Stavba byla proplácena postupně. Třicet procent po dokončených základech domu, dalších dvacet procent s položenou střechou a zbývající polovina částky byla zaplácena až po

¹⁰³ SOAKH - Berní úřad Kutná Hora (1837) 1850 - 1949 (1950) (BÚKH) -Daňové spisy z let 1918 - 1938: Solopysky: Vyrozumění ze 3. listopadu 1907.

¹⁰⁴ Více informací v kapitole Obecní chudobinec.

¹⁰⁵ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 4. března 1928.

¹⁰⁶ Tamtéž. Protokol ze dne 14. dubna 1929.

¹⁰⁷ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 182 - 183.

¹⁰⁸ Obecní zastupitelstvo dům odkoupilo za 12.000,- Kč. In: SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 14. dubna 1929.

¹⁰⁹ Tamtéž. Protokol ze dne 26. května 1929.

kolaudaci. Povinnou částku za plány a rozpočty zaplatil stavitel, kterému byla stavba zadána. Současně byl vymezen termín, do kdy budova musí stát. Pokud by stavitel nestihl stavbu dostavět do 31. srpna 1929, musel za každý den zaplatit 50 Kč.

Celkem byly podány čtyři nabídky¹¹⁰. První od Františka Petránka z Červených Peček, zednického mistra Jaroslava Cikána z Červených Peček, Františka Koloveckého z Červených Peček a poslední od zednického mistra Pavla Kubeše z Kolína.

Obecní zastupitelstvo o nabídkách hlasovalo „lístkovou“ metodou. Osm hlasů dostala nabídka pana Petránka (115757,66,-Kč) a šest hlasů pana Kubeše. Zadání stavby se neobešlo bez dodatku¹¹¹, podle kterého veškerý materiál pro stavbu musel mít dobrou jakost. Veškerý beton musel být „z labského písku a pothandského cementu Čížkovského“. Veškeré práce jak zednické, tesařské, pokrývačské, klempířské aj. musely být odvedeny pořadně „s veškerým nářadím ke stavbě“. Pro práci v první řadě museli být zaměstnání místní občané (zedník, dělník, tesař). Současně stavitel svým podpisem garantoval, že zaplatí pojištění nemocenské, sociální a úrazové, podnikatelské poplatky i 2% obrátovou daň¹¹².

Dozor nad stavbou nového obecního domku vykonávali Josef Lupínek (čp. 33), Vincenc Vlasák a František Čermák¹¹³. Po dobu stavby se obecní zastupitelstvo scházelo v hostinci Jana Syrového¹¹⁴.

První splátku ve výši 100.000,-Kč zaplatila obec prostřednictvím Vodního družstva¹¹⁵. Taktéž si vypůjčila od starosty Františka Čermáka (čp.32) za spoluúčasti Josefa Lupínka (čp. 33) v místní záložně¹¹⁶.

Do obecního domku, resp. do obecní úřadovny, archivu, záložny, chodby, hasičské kůlny, garáže, podkrovní světnice, kuchyně a pokoje se zavedla elektřina¹¹⁷, na

¹¹⁰ Tamtéž. Protokol ze dne 30. května 1929.

¹¹¹ Tamtéž. Protokol ze dne 26. května 1929.

¹¹² Tamtéž. Protokol ze dne 2. června 1929.

¹¹³ Tamtéž. Protokol ze dne 25. června 1929.

¹¹⁴ Tamtéž. Protokol ze dne 25. června 1929.

¹¹⁵ Více informací o tzv. Vodním družstvu na str. 61 a 76.

¹¹⁶ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 7. července 1929.

¹¹⁷ Práce se zadala firmě Skokan a Horák z Kutné Hory. In: Tamtéž. Protokol ze dne 1. srpna 1929.

místo prkenné podlahy se dal xylolit¹¹⁸ a celý obecní dům byl pro jistotu pojištěn u Plaňanské pojišťovny prostřednictvím Aloise Zajíčka na částku 40.000,- Kč¹¹⁹. Ve třicátých letech byl s nadšením přivítán návrh pana starosty, aby se zde zařídila noclehárna. Postel se nechala vyrobit u pana Říhy¹²⁰.

Ve dvou menších místnostech směrem do silnice se nacházel obecní archiv, veřejná knihovna a záložna, která si zde pronajala místnost pro svoji kancelář¹²¹. Svě místo zde měla i obecní úřadovna. Až do roku 1936 toto stavení sloužilo obecním zájmům. V roce 1936 se obecní rada usnesla **prodat obecní domek** čp. 20. Veškerá jednání a odhadnutí prodejní ceny přenechala finanční komisi¹²².

„V Kampeličce vznikla myšlenka postavit na příhodném místě budov pro záložnu“. Mezi první návrh se řadil odkup východní strany zahrady pana Antonína Chuchvalce (čp.41) s tím, že by kampelička *„koupila míru pole a jemu za výměnu dala, ale vyjednáno bezúčelně.“* Taktéž se uvažovalo o koupi domku Marie Matyášové (čp.46). Nakonec ale zvítězil návrh, aby obecní dům koupila místní Kampelička. V roce 1936 tedy obec prodala obecní domek bez hasičského skladiště a garáže místnímu Spořitelnímu a záložnímu spolku za 70.000,-Kč^{123,124}

Po prodeji obecního domku obecní úřadovna přesídlila do bývalé autobusové garáže¹²⁵ u návsi, kde si zřídila kromě úřadovny i zasedací místnost. Stavební úpravy

¹¹⁸ Stavebnina z dřevěných pilin.

¹¹⁹ Tamtéž. Protokol ze dne 24. listopadu 1929. V roce 1936 pan Dlabal podal návrh, aby všechny budovy byly, po uplynutí pojištěné doby, pojištěny u Rolnické pojišťovny v Praze, což obecní zastupitelstvo schválilo. In: Tamtéž. Protokol ze dne 12. března 1936.

¹²⁰ Tamtéž. Protokol ze dne 11. března 1933.

¹²¹ Po prodeji obecního domu příčky vybourány.

¹²² SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 23. února 1936.

¹²³ Obec požadovala za prodej obecního domu 80.000,-Kč. Tato částka byla ale podle nestranného stavitele Vendla ze Zásruk vysoká, jelikož jeho odhad byl ve výši 52.000,-Kč. Spořitelni a záložní spolek obci nabídl 60.000,-Kč. Tato nabízená částka ale nebyla konečná. Na schůzi se záložna s obecním zastupitelstvem dohodla na částce 70.000,-Kč. Při koupi byl také sjednána stavba nového plotu, aby děti při hrách omítku neotloukaly či ji škrábaly, a vrat vedle zahrádky patřící k čp.22.

¹²⁴ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str.227 - 228.

¹²⁵ Autobusový dopravce pan Dolejš garáž dlouhodobě neužíval.

zadala Františkovi Petráňkovi z Červených Peček a truhlářské práce panu Koz[n]derovi z Červeného Hrádku¹²⁶.

Obecní knihovna

Zřízení a udržování veřejných knihoven bylo dáno zákonem z roku 1919 o obecních knihovnách¹²⁷. Podle něho musela obec povinně zřídit veřejnou knihovnu, jejímž cílem bylo vzdělávání obyvatelstva. Úkolem obce bylo obstarat nemovitost pro knihovnu, financovat ji a udržovat kvalitní knižní fond. Obec hradila veškeré výdaje ze svého obecního rozpočtu. Zákonem byl stanoven i limit finanční podpory a to ve výši 30 haléřů až jedné koruny za obyvatele.

Finanční správu knihovny vedla *knihovná rada*, která se měla skládat ze čtyř až osmi členů podle počtu obyvatel obce. „Z toho jednu polovinu členů rady volilo obecní zastupitelstvo a druhá polovina byla určena těmito zvolenými radními z řad pravidelných čtenářů“. Knihovná rada jmenovala knihovníka.¹²⁸

Podnět na založení obecní knihovny v Solopyskách dala místní osvětová komise v roce 1920, regulérně však obecní knihovna vznikla až v roce 1924. V Solopyskách knihovná rada fungovala, ale o její činnosti se dozvídáme pouze v roce 1937 v souvislosti s nákupem nových knih a s rozšíření knihovny o další tři členy – pana Sykáčka, pana Trnku (čp.68) a o pana Lupínka¹²⁹.

Prvním knihovníkem se stal Alois Zajíček. Zvolen byl na základě jeho zájmu ale také možnosti, že se knihovna mohla nalézat u něj doma (čp. 23). Po jeho zvolení pokladníkem se knihovna přestěhovala do školy, kde místní záložna měla svoji kancelář. Knihovna tedy s veškerým inventářem putovala s knihovníkem.

Vlastního zázemí se dočkala až začátkem třicátých let, kdy byl dostavěn obecní dům (čp.20). S jeho prodejem byla knihovna uložena v nové obecní kanceláři zřízené z garáže. Vypůjčit si knihu mohl každý občan v neděli mezi 9 – 10h za poplatek

¹²⁶ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 22. června 1936.

¹²⁷ Zákon č.430/1919 Sb. z. a n.

¹²⁸ Šouša, Jiří: Obecní majetek v Čechách 1848 – 1938., str. 137.

¹²⁹ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 23. ledna 1937.

20 halířů za knihu¹³⁰. Jelikož otevírací doba se vědomě shodovala s úřední dobou záložny, tak výpůjčku knih měl na starosti obecní posel Alois Uher. Občané si mohli vybírat z 315 svazků (1936).

Financována byla z obecního rozpočtu. Návrh osvětové komise v roce 1920 počítal s výběrem 50 halířů za každého obyvatele¹³¹. Zda tento návrh byl uveden i v praxi nemáme písemně doloženo. S jistotou lze říci, že obec přispívala od konce dvacátých let stálou částkou 200,-Kč ročně. Další zdroj peněz měla knihovna od Rolnické pojišťovny v Praze, ke kterým přišla zásluhou rolníka Jana Dlabala, který zde byl zástupcem. Místo přijal s podmínkou, že jeho finanční odměna bude dáována do obecní knihovny.¹³²

Obecní kovárna

Obecní kovárnu (dále jen kovárna) tvořily dvě obytné světnice, chlév, sklep, dřevník, půda, zahrádka a 4 a ½ míry¹³³ pozemků¹³⁴. Pronájem kovárny byl stanoven vždy na tři roky s neměnnou částkou pronájmu a roční výpovědní lhůtou. Pokud by však kovárna nebyla řádně otevřena a obecní kovář by nepracoval, hrozila mu pololetní výpověď¹³⁵. V „*nutných hospodářských pracích*“ měl kovář i kolář zdejším obecním zastupitelstvem od roku 1925 dovoleno, že může pracovat více než osm hodin denně. Výše nájemného se postupně navýšila mezi léty 1918 – 1922 ze 130,-Kč až na 800,-Kč.

Obecní kovárna se několik let za sebou pronajímala obecnímu kováři **Josefovi Krásnému**, který zde vykonával své řemeslo od roku 1918. Kovárna mu byla obcí pronajata¹³⁶ vždy na tři roky s roční výpovědní lhůtou (1918, 1922, 1925).

¹³⁰ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 230.

¹³¹ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 5.prosince 1920.

¹³² V roce 1936 celkem knihovna obdržela 2142,70,- Kč. SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 230.

¹³³ 1 měrice (míra) = 0,19 ha.

¹³⁴ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 10. září 1927.

¹³⁵Tamtéž. Protokol ze dne 25. února 1925.

¹³⁶ V roce 1922 roční pronájem obecní kovárny činil 800Kč. SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 1. února 1922.

Pět měsíců před ukončením pronájemní smlouvy z roku 1925 byla obecní kovárna dána do veřejné dražby. Dražba a veškeré podmínky s ní spojené byly inzertně vydané v Kovářských listech a Lidových novinách. Zájem o zdejší kovárnu projevil dočasný obecní kovář Krásný i kováři z okolních vesnic podáním ofert¹³⁷. Podle výsledku dražby byla od února 1928 kovárna pronajata **Karlu Kocábkovi** za roční pronájem 2.000,-Kč s půlroční výpovědní lhůtou.¹³⁸

Než se však mohl pan Kocábek nastěhovat do „své“ kovárny, muselo obecní zastupitelstvo najít hodně sil k vystěhování pana Krásného¹³⁹. Bývalý obecní kovář činil vše proto, aby situaci co nejvíce znepríjemnil. V den, kdy mu končila výpovědní lhůta, nebyl vystěhován. Obecní zastupitelstvo – respektive pan starosta - bylo tedy nuceno přistoupit k soudnímu vystěhování¹⁴⁰. Teprve v červenci se bývalý kovář vystěhoval. „Na oplátku“ obci ale vyklidil byt i s příslušenstvím, okna zanechal bez sklenících tabulek a na zahradě vykácel stromy. Unavené zastupitelstvo však po něm žádnou náhradu nepožadovalo¹⁴¹.

Nájemní smlouva pana Kocábka byla prodloužena v roce 1931 na dobu šesti let a posléze v roce 1937 na tři léta s tou podmínkou, že do zdejší obce „nepřipadne“.¹⁴²

Obecní váha

Obecní váha sloužila jak místním, tak i přespolním. Ti však mohli váhu používat po zaplacení poplatku. V roce 1921 byl od cizích vybírán poplatek ve výši 1,-Kč z fůry či z kusu.

¹³⁷ V říjnu 1927 ofertu podal František Kubelka, Starý Bydžov; Antonín Janata, Chmeliště; Karel Kocábek, Kbel; Václav Sedláček, Hodušín u Tábora; Josef Krásný, Solopysky; František Kotýnek, Červené Pečky; Jan Truhbauer, Kyškovice; Jan Prášek, Petrovice, pošta Milčín; František Hladký, pošta Rudolfov.

¹³⁸ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str.175.

¹³⁹ Mimo jiné obecní zastupitelstvo mu zakazovalo v pokračování stavby na parcele č.245, jelikož nedodržel šířku ulice stanovenou ve stavebním protokole.

¹⁴⁰ Obcí byl najat advokát František Kotrč [?], jemuž byla dána plná moc v plném rozsahu. K podpisu plné moci byli pověřeni starosta František Čermák, Jan Mrázek, Josef Sykáček, František Trnka a Josef Lupínek. SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 28. dubna 1928.

¹⁴¹ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 13. července 1928.

¹⁴² Tamtéž. Protokol ze dne 4. ledna 1931 a 23. ledna 1937.

Klíč od místní váhy se musel vždy odevzdat obecnímu strážníkovi, rezervní klíč byl pro jistotu uschován na obecním úřadě.¹⁴³ Obecním váhařem v roce 1927 byl pan Píša, kterému obec uhrazovala daň z obratu.

V roce 1936 potřebovala obecní váha opravit. Obecní zastupitelstvo obdrželo dvě nabídky. Oprava byla svěřena panu Vršovi, váhaři z Kolína, který si sám váhu odvezl a opravenou přivezl za cenu 2.520,-Kč. Druhá nabídka byla odmítnuta především z důvodu, že pan Pokorný z Kolína chtěl si nechat váhu odvézt i přivézt a to za cenu 2.600,-Kč¹⁴⁴.

¹⁴³ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 13. března 1921.

¹⁴⁴ Tamtéž. Protokol ze dne 3. dubna 1936.

6) Hospodaření, správa a život v obci

Financování obce

Samosprávná obec byla financována z několika položek. V první řadě se jednalo o tzv. *obecní poplatky a dávky*. Sem se řadily především správní poplatky (vodné, poplatek za psy, stavební povolení, poplatek za dobrovolné propůjčení domovského práva). Poté příspěvky, které si většinou platili místní živnostníci. Příspěvky se vybíraly pravidelně a jejich výše byla vždy oznámena vyvěšením obecní vyhlášky, ke které se zainteresovaní občané mohli vyjádřit. Třetím zdrojem byly tzv. samostatné dávky, které se vybíraly dvojím způsobem. Fakultativně¹⁴⁵ byly vybírány dávky z nájemného¹⁴⁶, z přechodného ubytování, z držby motorových vozidel, ze spotřeby elektrické energie a plynu k osvětlení, z nezastavěných pozemků, ale také dávky z masa i nealkoholických nápojů¹⁴⁷. Obligatorně se vybíraly dávky ze zábav a z přírůstku hodnoty nemovitosti.

Nejdůležitější příjmovou složkou však byla tzv. *obecní přírážka* ke státním přímým či spotřebním daním. Obce mohli tuto přírážku přičíst k dani pozemkové¹⁴⁸ (dříve gruntovní), domovní, rentové¹⁴⁹, všeobecné výdělkové a zvláštní dani výdělkové¹⁵⁰. Zákonem bylo stanoveno, že obce mohou přičítat obecní přírážky ke spotřebním daním pouze k dani nápojové z vína, moštů a ostatních šťáv v maximální výši 25% daně¹⁵¹.

¹⁴⁵ Na základě usnesení obecního zastupitelstva.

¹⁴⁶ Příjmy z nájmu byly pro obec limitovány – Ministerstvo financí je mohlo snížit, aby se zabránilo maximalizaci zisku na úkor potřeb občanů.

¹⁴⁷ Tuto dávku museli povinně platit hostinští a výrobci, pokud nešlo o výrobu pro osobní potřebu.

¹⁴⁸ Zákon č.77/1927 Sb. Z. a n. (tzv. druhá finanční novela) taxativně tento výběr k dani pozemkové stanovil.

¹⁴⁹ Pokud byla vybírána přímo.

¹⁵⁰ Šouša, Jiří: *Obecní majetek v Čechách 1848 – 1938*, str. 124.

¹⁵¹ Tamtéž.

Mezi další důležitý zdroj příjmu pro obce se řadily *obecní půjčky*¹⁵². Úvěrové hospodářství se již rozmohlo za první světové války a bylo žádoucí i s počátkem Československé republiky. Finanční prostředky získané v rámci úvěrů schvaloval nadřízený samosprávný orgán. Je pozoruhodné, že obecní půjčky před rokem 1918 neměly stanovený finanční strop, což vedlo k trvalému zadlužení a finanční neschopnosti obce splácet své závazky. Obce půjčky dostávaly u zemských úvěrových ústavů či okresních hospodářských záložen.

Zadluženost obcí se v počátcích republiky svalovala především na zvýšené výdaje během první světové války. Proto vláda ve dvacátých letech přistoupila prostřednictvím vydaného zákona č.337/1920 Sb.z a n. ke zrušení veškerých závazků obcí z půjček sjednaných od 26.7.1914 do 31.12.1924. Četnost zadlužených obcí však neklesala. Chyběl nástroj jak zpřísnit hospodaření s obecním majetkem.

Jisté unifikační prvky přinesly *tzv. čtyři finanční novely*¹⁵³ vydané v průběhu let 1921 - 1935. Tyto čtyři zákony regulovaly problematiku hospodaření obcí (sestavení rozpočtu, zadluženost obcí, systém dozorcích orgánů aj.). Obecně šlo v oblasti finančního hospodaření o postupné **omezování působnosti obecních samosprávných**

¹⁵² Obecní půjčky se dělily na dlouhodobé a krátkodobé. Mezi *dlouhodobé* patřily půjčky spojené se zástavou nemovitého majetku obce, obecních ústavů či fondů. Dle Jiřího Šouši ml. se sem řadily i půjčky komunální bez hypotekární záruky a půjčky lombardní, tj. se zárukou cenných papírů. Mezi *krátkodobé* půjčky se řadily výpůjčky směnečné a kontokorentní.

¹⁵³ **První finanční novela** - zákon č. 329/1921 Sb., o přechodné úpravě finančního hospodářství obcí a měst s právem municipálním, stanovila, že „o všech příjmech a vydáních obce, podniků, ústavů a fondů obecních a obcí spravovaných sestaviti jest každoročně rozpočet pro nejbližší správní rok, který jest totožný se správním rokem státním“, přičemž se rozlišoval rozpočet řádný a mimořádný. **Druhou finanční novelou** (§20 zákona č.77/1927 Sb. z. a n., tzv. druhá finanční novela) bylo stanoveno jasné pravidlo, podle kterého obce „jejichž roční potřeba na úrok a splátky ze zápůjček vyžadovala kromě výtěžků kmenové jmění také více než 50% přírážkové základny za poslední tři roky, mohly nové půjčky uzavírat jen v taxativně vyjmenovaných případech“¹⁵³. **Třetí finanční novelou** byl zákon č. 169/1930 Sb. (šlo o novelu zákona č. 77/1927 Sb.), který např. zvýšil limity přírážek k daním ve prospěch obcí. **Čtvrtá finanční novela** byla obsažena v zákoně č. 69/1935 Sb., o finančních opatřeních v oboru územní samosprávy, která s ohledem na poměrně značné zadlužení československé samosprávy způsobené zejména hospodářskou krizí¹⁵³ opětovně zvýšila limity obecních přírážek ke státním daním. Současně podle tohoto zákona byly vytvořeny **zemské pomocné fondy**, které mohly převzít zúročení a umoření dluhu, nebo převzít dluh anebo dluh vyrovnat. Toto převzetí nebo vyrovnání se mohlo týkat celého dluhu nebo jeho části. Srovnej Šouša, Jiří: *Obecní majetek v Čechách 1848 - 1938.*, str. 103 - 106.

orgánů, neboť některé majetkoprávní a obdobné úkony podléhaly souhlasu vyššího svazku územní samosprávy.

Obec jako samosprávný úřad musela plnit především své povinnosti. Byla povinna zajistit výběr dávek, poplatků a příspěvků, údržbu svého majetku, udržování obecních silnic, fungování školy, bezpečnost pro své obyvatele a péči o nemocné a chudé. Po zajištění těchto závazků mohla teprve přemýšlet o modernizování své obce (vodovod, kanalizace, elektrifikace) či o kulturní rozvoj (podpora spolků, lepší úroveň knihovny, zajišťování přednášek apod.).

Mimořádně sledovanou činností v rámci obecní samosprávy bylo **sestavování rozpočtu**. Rozpočet se dělil na řádný¹⁵⁴ a mimořádný. Projednávání obecního rozpočtu mělo své schéma. Obecní starosta měl za povinnost předložit obecní rozpočet pro nadcházející rok nejpozději počátkem října. Tento rozpočet měl obsahovat veškeré příjmy a výdaje obce, podniků, obecních ústavů a fondů. Rozpočet se sestavoval na základě předešlého rozpočtu z minulého roku s potřebami obce v nadcházejícím roce.

Se sestaveným rozpočtem se starosta musel v první řadě obrátit na obecní radu, která měla obecní rozpočet projednat a schválit. Posléze byl předán obecní finanční komisi. Pokud finanční komise rozpočet schválila, byl rozpočet na čtrnáct dní veřejně vyvěšen k případnému připomínkování. Koncem měsíce října byl rozpočet předložen obecnímu zastupitelstvu, při jehož zasedání muselo být přítomno nejméně dvě třetiny členů. V případě schodku bylo také nutné schválit, jak tento dluh bude umořován. Zda obecními přírážkami ke státním daním, zvýšením či novým zavedením obecní dávky nebo poplatku. Nato následovalo opětovné čtrnáctidenní veřejné vyvěšení s možností občana odvolat se proti schválenému rozpočtu. Zda – li tak bylo učiněno, muselo obecní zastupitelstvo předat k posouzení rozpočet (s přílohami) a usnesení okresnímu úřadu. O odvolání proti usnesení zastupitelstva o rozpočtu rozhodoval okresní výbor¹⁵⁵.

Pravidlem bylo, aby hospodaření obce se pohybovalo – oproti dobám Rakouska – Uherska – v mezích schváleného rozpočtu. Nebylo možné, aby se peníze utratily za

¹⁵⁴ Řádný rozpočet se skládal z opakujících se pravidelných částek spojených s „běžnou správou majetku (...), z výnosů obecního jmění, obecních ústavů a fondů, z čistých výtěžků obecních podniků, z příspěvků, poplatků, dávek a přírážek k daním i ze státních přidělnů, které se připsáním na účet obce ipso jure stávaly obecním kapitálem účelově určeným.“ In: Šouša, Jiří: Obecní majetek v Čechách 1848 – 1938., str. 144.

¹⁵⁵ Flögel, J.: Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře, str. 151 – 152.

jinou neschválenou položku a současně nebylo možné utratit více než bylo v rozpočtu schváleno.

V našem případě se rozpočet projednával počátkem roku. Zda tomu předcházelo doporučené schéma schvalování rozpočtu nemůžeme stoprocentně potvrdit. Jisté však je, že konečné schvalování se provádělo při společném zasedání obecního zastupitelstva a finanční komise¹⁵⁶.

Mezi **příjmy** obce se řadily poplatky z obecních cest, z povolení honitby, z pořádání tanečních zábav¹⁵⁷, z prodeje ovoce¹⁵⁸ a dřeva z obecních pozemků, z nájmu obecního domku, obecní kovárny, z polí¹⁵⁹, z příorků a zahrádek. Od „cizích“ lidí se vybíral poplatek „z jednoho vozu a z jednoho kusu dobytka“¹⁶⁰.

Mezi nejobsáhlejší **výdaje** se v první řadě zařadilo splácení půjčky u místní Hypoteční banky a splácení¹⁶¹ válečných úpisů v „Reifeisence“¹⁶². Bohužel bližší

¹⁵⁶ SOAKH - AOSlp.: Protokoly o schůzích obecního zastupitelstva a výboru (Protokoly OZ), kn.č. 2 (1905 - 1919)

¹⁵⁷ V roce 1922 se zisk z tanečních zábav směřoval do obecní pokladny. Aby se vybralo co nejvíce, probíhala pečlivá kontrola vstupenek. V jiných letech - většinou po domluvě s dotýcnými - peníze putovaly např. do školy či na pořízení nezbytných věcí v obci.

¹⁵⁸ Při dražbě movitého majetku tj. ovoce, tráva aj. byla stanovena např. 2% daň z obratu (1922).

¹⁵⁹ Ne vždy však mohla obec s příjmem z polí počítat. Např. v roce 1932 panu Antonínovi Křepelovi a Václavovi Válovi posečkala s nájmem z polí až do března, jelikož nebyli schopni splácet. Stejně tak ve třicátých letech počkala u pana Jakubála (1933,1934), Josefa Čermáka, Bohumila Čermáka, Josefa Stehlíka, Václava Michálka a Václava Vály (1934). Dlužníkům nájmu z obecních pozemků byla prodloužena doba ke zaplacení většinou do 31. srpna. Kdo nezaplatil, tak mu bylo obecním zastupitelstvem pohroženo, že mu obecní pozemky budou odebrány a dlužné nájemné se bude vymáhat soudní cestou (1931, 1934). V roce 1935 obecní zastupitelstvo vyhovělo žádosti nájemcům obecních pozemků a snížilo cenu pachtovného o 25% podle pravidla, „že každý žadatel ručí za osev, kterým měl pozemek v roce 1934 osetý“. In: SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 27. prosince 1932, 1. března 1935 a 3. května 1931.

¹⁶⁰ V roce 1919 se vybíral poplatek z jednoho vozu 1,-Kč a z kusu dobytka 1,-Kč, v pozdějších letech se poplatek vyšplhal i na 5,-Kč.

¹⁶¹ K dispozici je nám zápis ze schůze obecního zastupitelstva z 27. října 1920, kdy se řešila otázka, zda se mají prodat válečné půjčky upsáním na novou půjčku. „Usnáší se obecní zastupitelstvo, by nominální půjčka válečná v obnose 5.000,-Kč se upsala na IV. československou půjčku, což činí 75% ze 100K[č]. [Částka] 3750K[č], kteráž se zaopatrí výpůjčkou v místní Raifazence [tzn. Kampeličce].“

informace o uzavřených půjčkách se z archivních dokumentů nedozvíme. Vydání obce se reflektovala v každodenním zajišťování chodu obce. Ať už se jednalo o vedení úředních knih, úklid obecního domku, cejchování obecní váhy, zaplacení příprav na slavnosti, sbírání chroustů, nákup knih do obecní knihovny, pojištění věžních hodin¹⁶³ a obecního domku, klasifikace koní, nákupu nových stromků¹⁶⁴ či zaplacení obecního zastupitelstva¹⁶⁵, lékaře, poseláka, strážníka, drncmistra¹⁶⁶¹⁶⁷, kominíka¹⁶⁸, kováře, početvedoucího či kronikáře¹⁶⁹. Ke konci třicátých let obec přispívala na obranu státu. Celkový obnos získala prodáním „starých státních půjček¹⁷⁰“, sbírkou po obci a částkou 728,-Kč z obecního účtu. Celkově bylo dáno dohromady 5.500,-Kč¹⁷¹.

Zdejší obec v letech 1918 a 1919 hospodařila s vyrovnaným rozpočtem, čímž obyvatelé nebyli zatěžováni vysokými obecními přírážkami. Tento pozitivní vývoj skončil v roce 1920, kdy obecní zastupitelstvo vypsal 80% obecní přírážku. Následující čtyři roky bohužel nemůžeme rekonstruovat, jelikož obecní účty pro toto období nám chybí.

¹⁶² SOAKH - AOSlp.: Kniha příjmů a vydání (kn.č.7): Účet obecní Solopisky 1919, výdaje.

¹⁶³ V roce 1920 byly věžní hodiny pojištěny na 3.600,-Kč.

¹⁶⁴Např. Ve třicátých letech pan starosta navrhoval nákup 150 sazenic třešní (v zimě zničených), 5 ořechů a 14 štěpů. In: SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 2. března 1930.

¹⁶⁵ V roce 1919 byl starosta odměněn 600,-Kč ročně, počet vedoucí 100,-Kč ročně.. V roce 1931 se plat účetvedoucího Josefa Trnky snížil z 600,-Kč na 500,- Kč, plat starosty byl snížen z 1.200,-Kč na 1.000,- Kč..

¹⁶⁶ Dvořák; **drncmistr** = drnomistr = antoušek = ras = a) pohodný - likvidoval uhynulá zvířata a odchytával zatoulaná, b) kat

¹⁶⁷ V roce 1922 došlo k upravení pohodenského obvodu a stanovení nejvyšší sazby. Zastupitelstvo se usneslo setrvat v obvodu Těšínském z důvodu, že cesta do Těšinek ze Solopysk trvá půl hodiny, kdežto do Malešova dvě hodiny.

¹⁶⁸ V roce 1919 podal žádost kominík o zvýšení platu. Obecním zastupitelstvem bylo ale rozhodnuto, že z obecní pokladny se již kominík nebude platit, ale zaplatí si ho každý majitel stavení sám.

¹⁶⁹ Od roku 1930 bylo kronikáři placeno za jeho práci 100Kč ročně a současně doplacen plat od roku 1918 o 50Kč za rok. In: Protokol ze dne 15. prosince 1929.

¹⁷⁰ Kromě toho se obec usnesla, aby si půjčila 1000,-Kč na půjčku na obranu státu. In: SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 22. června 1936.

¹⁷¹ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 20. července 1938.

Zadluženost obce od roku 1927 ale postupně narůstala či mírně klesala. V průměru obecní účet disponoval se schodkem ve výši cca 10.000,-Kč. Pouze schodek za rok 1925 byl uhrazen - z přírážek, které Berní úřad v Kutné Hoře obci dlužil.¹⁷²

¹⁷² Více viz Graf Hospodaření obce Solopysky v letech 1918 - 1934.

Dostupnost a obslužnost obce

Pokud občané potřebovali vyřídit jakoukoliv úřední záležitost měli v první řadě možnost se obrátit na své obecní zastupitelstvo, v naléhavějších případech na Okresní úřad v Kutné Hoře. Službu notářskou lidé využívali jak v Kutné Hoře, tak v Uhlířských Janovicích.

I když obec Solopysky za první republiky byla spádovou obcí, svůj poštovní úřad k dispozici neměla. V roce 1921 byla na Červeném Hrádku byla zřízena telegrafická stanice při poštovním úřadu, což bylo pro Solopysky výhodné, dříve museli jezdit až do Bečvář¹⁷³. Ve třicátých letech¹⁷⁴ se obecní zastupitelstvo snažilo o zřízení pošty v obci, leč marně. Nepomohla ani nabídka, že by obec poskytla na šest roků zdarma byt pro poštovního úředníka¹⁷⁵. To samé se týkalo i zavedení telefonu do obce¹⁷⁶.

Místní občané za kulturou do okolních měst vyraželi sporadicky¹⁷⁷. Leč přehled o tom co se děje měli. Účastnili se poutí, plesů, divadelních představení, jarmarků jak v Kutné Hoře tak i v Kolíně. Pokud nevyužili knižní nabídku zdejší obecní knihovny, mohli navštívit Městskou knihovnu v Kutné Hoře a v Čáslavi.

Po úspěšném absolvování obecní školy měly děti možnost pokračovat ve svém vzdělání v Kutné Hoře na Dívčí klášterní škole (dn. Církevní gymnázium sv. Voršily v Kutné Hoře, 1808 - 1949), Gymnáziu (1849 - 1993), Obchodní škole (1887 - 1950), Rolnické škole (1863 - 1960) a Střední průmyslové škole (1870). V Čáslavi na Gymnáziu a pozdější Střední škole pedagogické (1877 - 2000) a Vyšší hospodářské škole (1914 - 1972). V Kolíně na Gymnáziu (1876 - 1953), Hospodyňské škole (1927 - 1952), Průmyslové škole dívčí (1907 - 1922), Obchodní akademii (1893 - 2003), Střední průmyslové škole (1882 - 1989), Střední zdravotnické škole (1925), Učňovské škole (1874 - 1948) a Živnostenské škole pokračovací dívčí (1907 - 1925). Možnost studovat

¹⁷³ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 154.

¹⁷⁴SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. 11. dubna 1930.

¹⁷⁵ Tamtéž. Protokol ze dne 18. ledna 1936.

¹⁷⁶ Tamtéž. Protokol z března 1931.

¹⁷⁷ Raději se bavili v kruhu svých sousedů. Více v kapitole Oslavy v obci.

byla ale významně omezena finančním zázemím rodiny a samozřejmě nadáním dotyčného žáka. Zdejší žáci většinou pokračovali v Měšťanské škole v Kutné Hoře či v Uhlířských Janovicích.

Ve zdejší společnosti převládali maloročníci a řemeslníci. I když se stavebně obec za první republiky rozšířila o několik domů, počet trvale žijících obyvatel postupně klesal. V roce 1921 zde žilo 319 lidí v 61 domech, v roce 1930 žilo 298 lidí v 68 domech.¹⁷⁸

Zdravotnická péče byla zajišťována především obvodními lékaři. U školních dětí se podporovala prevence prostřednictvím školního lékaře. V roce 1920 se obecní zastupitelstvo usneslo, aby Solopysky byly odtrženy od obvodu Malešovského včetně obvodu zdravotnického. O šest let později¹⁷⁹ byla zdejší obec připojena do zdravotního obvodu v Suchdole. Hlavním důvodem byla lepší dostupnost pro zdejší občany. S postavením nové moderní Okresní nemocnice v Kutné Hoře ve třicátých letech se dostupnost zdravotní péče velmi zlepšila.

Elektrizace obce

V roce 1925¹⁸⁰ se začalo jednat o zavedení elektřiny do obce. Obecní zastupitelstvo se od počátku velmi aktivně angažovalo a chtělo na sebe převzít i veškerou organizační a finanční otázku. O náklady (11.510,-Kč), se měla obec z části podělit s okresem a místními elektrárenskými podniky. Obec si měla zaplatit i transformátor a sekundární elektrickou síť se zavedením do stavení (rozvedení elektrické sítě si majitel hradil sám)¹⁸¹. Tuto cestu jim však Dr. Oldřich Suchý z Malenovic, t.č. tajemník Zemědělské rady, vymluvil a doporučil založení družstva¹⁸².

Družstvo pro rozvod elektrické energie se zformovalo z obce a 23 členů¹⁸³. V prvním výboru usedl předseda Jan Syrový, jeho náměstek Jan Mrázek, pokladník

¹⁷⁸ Historie obce Suchdol. Kutná Hora: Státní oblastní archiv v Kutné Hoře, 2007, str. 98.

¹⁷⁹ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol z 5. září roku 1926.

¹⁸⁰ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 164.

¹⁸¹ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 5. března 1925.

¹⁸² SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 164.

¹⁸³ Přehled členů viz tabulka Družstvo pro rozvod elektrické energie.

Alois Zajíček, kontrolor Josef Zajíček a přísedící František Čermák a Josef Kašpar¹⁸⁴. Obec jako člen Družstva koupilo 200 podílů za 20.000,-Kč a ostatní členové si podíly koupili dle svého finančního zázemí. Největší zisk podílů vlastnil Jan Syrový a Josef Kmoch.

V roce 1932 uvažovala obec si vypůjčit 30.000,-Kč na zaplacení příplatku elektrárenskému družstvu u místní záložny. Nejdříve se však musel zeptat pan starosta u Hospodářské záložny v Kutné Hoře¹⁸⁵. Po jejím odsouhlasení si pan starosta a jeho věřitelé Alois Třešňák, Josef Kmoch, František Kanda a Josef Kašpar peníze vypůjčili¹⁸⁶.

Do obce bylo zavedeno i veřejné osvětlení, které mělo lampy u Josefa Zajíčka (čp.16), pana Vincence Trnky a u zahrady p. Třešňáka. V roce 1936 došlo k jejímu rozšíření¹⁸⁷ o postavení lampy u hřbitova¹⁸⁸ a o zavedení elektřiny do a před školní budovu¹⁸⁹.

Dopravní spojení. Údržba silničních komunikací.

Starost o obecní cesty příslušela obecnímu zastupitelstvu. Ve dvacátých letech silnice spravoval obcí placený ***obecní cestář*** Antonín Trnka šterkem z obecního lomu¹⁹⁰. Výjimkou nebyl fakt, že při větší opravě silnice se zapojili i všichni občané obce. Příkladem toho byl schválený návrh Josefa Lupínka při zasedání obecního zastupitelstva, ve kterém navrhoval, aby se cesta od „*Myslivočkových ke kovárně letos navezla a zdarma spravila, pokud by někteří ručně nebo s potahy nechtěli pomoci, tak svoji práci zaplatí do obecní pokladny*“¹⁹¹. V zimních měsících tento systém kolektivní práce velmi dobře sloužil při odhazování sněhu - jeden člověk z každého stavení.

¹⁸⁴ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 5. března 1925.

¹⁸⁵ Tamtéž. Protokol ze dne 26. listopadu 1932.

¹⁸⁶ Tamtéž. Protokol ze dne 11. března 1933.

¹⁸⁷ Tamtéž. Protokol ze dne 18. ledna 1936.

¹⁸⁸ Práce byla zadána panu Šubrtovi z Bečvár za 235,-Kč. In: Tamtéž. Protokol ze dne 29. února 1936.

¹⁸⁹ Na náklady obce elektřinu do školy zavedl pan Kanda. In: Tamtéž. Protokol ze dne 29. února 1936.

¹⁹⁰ Ve třicátých letech bylo OZ schváleno, že ti kteří berou lístky státní stravovací akce budou šterk povinně nakládat. In SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 13. dubna 1933.

¹⁹¹SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 10. ledna 1920.

V roce 1922 byl schválen návrh silnice Solopysky – Podousy za podpory těchto obcí, státu a okresu. Obec Solopysky se na stavbě silnice měla finančně podílet po celé délce katastrálního území zdejší obce s maximálním přesahem 100m za katastrem. Silnice však nebyla ještě v roce 1937 hotová, jak dokládá zápis ze schůze obecního zastupitelstva. Na této schůzi se opět zastupitelstvo shodlo na stavbě silnice, ale za předpokladu, že stát a okres zaplatí 70% nákladů a zbylých 30% doplatí Solopysky¹⁹².

Autobusové spojení na trase Solopysky – Kutná Hora zajišťovali od roku 1928 bratři Dolejšové. Autobus vyjížděl z nedaleké vesnice Dobřeň, kde měl autobus i své garážové stání. Zdejší obecní zastupitelstvo se v roce 1928 snažilo přesunout počáteční stanici do Solopysk nabídnutím lepšího zázemí. V tomto nesmělém plánu se počítalo s úmyslem postavit hasičskou kůlnu s kůlnou i pro autobus. Nebylo však místo, kde tuto kůlnu postavit. Přesto se jim však podařilo, aby Solopysky se staly počáteční stanicí¹⁹³.

Pokud se lidé potřebovali dostat do třináct kilometrů vzdáleného Kolína, nezbývalo jim nic jiného než jít pěšky. Cestu do Kolína si mohli zkrátit do Chotouchova a odtamtud vlakem do Kolína. Na kvalitní dopravní spojení s Kolínem si místní lidé museli počkat až do třicátých let. V roce 1931 byl autodopravcem Josefem Novotným zaveden autobus, který jezdil na trase z Uhlířských Janovic přes Jindice, Miletiny, Rozkoš, Solopysky, Chotouchov, Lošánky, Gbel, Gbílek, Pašinka až do Kolína. Jezdil dvakrát denně tam i zpět. Cesta tam a zpět stála 5.50,- Kč.

¹⁹² Tamtéž, Protokol ze dne 19. března 1937.

¹⁹³ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 30.dubna 1928.

7) Obec žije!

Poválečná atmosféra v obci

„Ráno druhého dne, v pondělí 27. července [1914] kol osmé hodiny ranní počali se vojíni pomalu scházeti. (...) pláč ozýval se na všech stranách. (...). K deváté hodině počali se ubírat na nádraží do Chotouchova. s nimi šly jejich ženy, děti, rodiče, bratři, sestry a kde kdo známý. Téměř celá ves šla je posledně vyprovoditi, a nebylo člověka, který by byl alespoň trochu nezastřel, když viděl dojemné loučení mužů s ženami a dětmi¹⁹⁴“. Vyhlášením mobilizace dne 26. července 1914 a následný odchod vojáků započal bolestná válečná léta nejen pro celou zemi, ale i pro zdejší obec. První světová válka zasáhla do každodenního života především bídou. Neustálé prohlídky mužů, narukování, zdražování potravin, různá nařízení o zásobách základních zemědělských plodin, zákaz porážky zvířat, rekvizice zásob a osetí a přidělový systém prohluboval neustálou nejistotu a strach o život.

Na vesnicích byly pořádány rekvizice především na obilí, máslo, mléko¹⁹⁵ a hovězí dobytek¹⁹⁶. Lidé se museli *„Rváti se státní mocí o vlastní sousto do úst“* ¹⁹⁷. *Schovávalo se obilí všeho druhu ke krmení i k semletí, mouka, věci denní potřeby, cukr, omastek atd. kam se dalo. Brambory a obilí do vykopaných jam v polích, zahradách, ale nejvíce ve stodolách v záděních pod slámou. (...). Dále pod kamna do výklenků na dříví, což se zazdívalo. (...) Vynalézavost lidská byla někdy opravdu podivuhodná. Co bylo strachu a úzkosti, když do vsi trhla náhlá rekvizice s vojenským maďarským doprovodem.¹⁹⁸“*

Světlou výjimkou u rekvizičních komisařů byl pan Fonderfl z Červených Janovic. Při prohlídce se vždy pana hospodáře zeptal, kde co má schováno a *„šel tam sám a také tam nic nikdy nenašel.“* Svým jednáním tak zcela vyvrátil předsudky u solopyských

¹⁹⁴ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 90.

¹⁹⁵ Odstředivky na mléko se zaplombovaly.

¹⁹⁶ *„Nuceně byl též rekvírován hovězí dobytek na maso a sice za asistence nejen četnictva, ale hlavně vojska maďarského, jehož útvary do Čech byly přeloženy. [V Kutné Hoře v tuto dobu sídlil maďarský pluk č. 60] Dělo se tak záměrně – naše vojsko bylo zase v Maďarsku – aby vojsko nemohlo sympatizovati se svým národem.“* In: Václav Sova: Rodinná kronika 1897 – 1918 (RK 1897 – 1918). Solopysky 35, Kutná Hora., str. 216

¹⁹⁷ Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 217.

¹⁹⁸ Tamtéž, str. 217.

hospodářů o chování Židů. Byl lidmi milován až zbožňován. Jeho úřední vystupování se odráželo v jeho pronesené řeči: „*Jen se nebojte! To bysme daleko došli, kdybychom je měli ve všem poslouchati. To bysme musili zemřít hladem*¹⁹⁹.“

Postupem doby trvající války zůstaly doma pouze udřené a ustarané ženy a nedospělé děti²⁰⁰. Bída a nedostatek stírala rozdíly mezi městem a vesnicí. Jelikož Díky zeměpisné poloze Solopysky často trpěly útoky hladových lidí z měst (Kutná Hora, Kolín)²⁰¹, která „(...) *hladověla již zcela, nebylo rozdílu, zda jste dělník či inteligent*²⁰²“.

Situace byla čím dál více neúnosná. V důsledku toho byla - v posledních měsících války - agrární stranou založena sbírka nesoucí název „*České srdce*“. Podnět pro tento počín dal **Adolf Prokůpek**²⁰³ z Kutlír u Kolína. Smyslem této sbírky bylo nashromáždit u starosty v každé obci co nejvíce potravin a oblečení, popř. látek pro lidi trpící nouzí. „*Bylo dojemné na každé vesnici, jak z toho mála co zbylo po rekvizicích, bylo takřka z každého čísla po kapkách něco přineseno*²⁰⁴.“

Na podzim roku 1918 odpor proti Rakousku – Uhersku v solopyské společnosti značně sílil. Celkové ovzduší bylo velmi dusné s narůstající bídou i perzekucí státní moci. Očekávala se poslušnost, lojalita k habsburské monarchii a jakýkoliv odpor byl tvrdě trestán. Dokonce i studenti čtvrtého ročníku C. k. vyšší reálné školy v Kutné Hoře byli zatčeni proto, že se „*Dopustili (...) přestupku, že z klukoviny napsali a nechali po třídě kolovati lístek se slovy: „Terezie prohrála Slezsko a František Procházka [císař František Josef I.] prohraje všechno. Ať žije cár Batuška! [tatíček – T.G.Masaryk] 205*“.

¹⁹⁹ Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 224.

²⁰⁰ „*Na ženách a dětech ležela celá tíha válečné doby a hospodaření.*“ In: Václav Sova. RK 1897 – 1918, str. 216.

²⁰¹ „*Na noční krádeže obilních snopů chodili z města celé party. Hlídaní nebylo nic platné. Na jaře musila se hlídat i zaoraná bramborová očka.*²⁰¹“ In: Václav Sova. RK 1897 – 1918, str. 408.

²⁰² Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 408.

²⁰³ **Adolf Prokůpek** (11.1.1868 – 16.10.1934) – předseda prvorepublikové Národní rady československé v Praze, jeden ze zakladatelů Tiskařského a vydavatelského družstva rolnického, jehož byl prvním předsedou, spoluzakladatel Sdružení českých zemědělců.

²⁰⁴ Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 425

²⁰⁵ Tamtéž, str. 398

Protest proti válce byl patrný i v armádě. Odvedení muži byli zmateni pro koho a vlastně za co bojovat. „*Marné bylo stíhání stále se množících desertérů*²⁰⁶. *Úřady c. a k. stávaly se bezmocnými. Všude vzrůstal odpor proti válečným vesměs židovským komisionářům*²⁰⁷“.

Konec války lidé vstřebávali postupně, byli otupělí a mnozí z nich si mysleli, že je to jen další klamná zpráva. Vznik Československé republiky byl oslaven ve 2.třídě místní školy. Starší žáci a žákyně přednesli vlastenecké básně, správce školy přednesl řeč, ve které vyzdvihl ohromný význam převratu 28. října pro českého člověka. Účast občanů byla hojná i na slavnostním průvodě školáků a dospělých doprovázené hudbou. Po příjezdu Tomáše G. Masaryka do nově vzniklé Československé republiky přijeli do Prahy vzdát hold i solopyšší rodáci. Za obec byl vyslán Jan Dlabal se svojí dcerou Františkou Hanychovou (čp. 52), aby 21. prosince 1918 přivítali prezidenta Republiky.²⁰⁸

Nově vzniklá občanská společnost se musela také vypořádat s problémem tzv. *Keťasů*²⁰⁹. Výraz keťas se objevil za první světové války a vychází z německého slova Kettenhändler. Hanlivě byl takto označován řetězový obchodník a později i (po)válečný spekulant a zbohatlík či lichvář.

Řetězový obchod charakterizuje Ottův slovník naučný nové doby jako zvláštní druh spekulacních obchodů - ponejvíce se zbožím denní potřeby. Při rychlém vzestupu poptávky po zboží bylo zboží prodáváno nikoliv spotřebitelům, nýbrž na další prodej osobám, které nákup a prodej zboží prováděly, aniž zboží efektivně přejímaly. Opětovaným zařazováním nových, hospodářsky úplně zbytečných článků do distribučního řetězce se cena zboží neúměrně zvyšovala o spekulacní zisky řetězových obchodníků. K těmto osobám se z velké části řadili starostové, jelikož to byli právě oni, kteří rozdělovali zásoby potravin. Z toho důvodu byl řetězový obchod - jako hospodářsky nezdravý - československým státem potírán. Vznikly již zmíněné Hospodářské rady, které od vzniku republiky přiděl rozdělávaly.

²⁰⁶ Alois Pařez z čp.62 přeběhl z rakouské fronty v Haliči na ruskou.

²⁰⁷ Václav Sova: RK 1897 - 1918, str. 406.

²⁰⁸ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 150.

²⁰⁹ „Z bídy celku a nedostatků těžili různí lichváři tzv. Keťasové.“ In: Václav Sova. RK 1897 - 1918, str. 229.

Nálada obyvatelstva se časem postupně proměňovala z bujarého veselí k pomalému návratu do každodenního života. Obchody se začaly zásobovat potravinami, hlad a povšechní nedostatek začal pomalu ustupovat. Lidé se museli začít vyrovnávat s novými okolnostmi, na které nebyli zvyklí – starousedlíci se vyrovnávali s postojem k obecnímu majetku, se vznikem obce, s reprezentací selské elity a s požadavkem péče o obecní záležitosti. Vodítkem v této nastalé změně byla osvěta se státní subvencí a podpora vzniku obecních veřejných knihoven.

Válečná zkušenost se odrazila v nově vznikajících politických stranách²¹⁰. Lidé přicházející z fronty se uskupovali do nově vzniklé sociálně demokratické strany. Prostřednictvím své revoluční nálady se ostře stavěli proti doma zůstalým obchodníkům, řemeslníkům a lidem, kteří z jakýkoliv důvodů nebyly do války odvedeni. V jejich myslích to byli buď keřasové nebo povaleči. Toto rozdělení místní kronikář Alois Zajíček i rolník Václav Sova nelibě nesli. Ač v tomto ohledu byli jednotní – i oni sem dle tohoto měřítko patřili, tak v případě chování místního starosty Jana Syrového se jejich názory rozdělily.

Z řádků A. Sovy je patrné opovržení vůči tomuto starostovi, „*jenž rovněž pošpinil štít dobrého venkovského lidu (...) . I on byl válečným zbohatlíkem na úkor lidu. (...) před válkou jsa zadlužen, že mu již hrozila exekuce, vše ve válce z nekalých svých obchodů zaplatil a mimoto ještě zlaťáky ve velké míře shromáždil. I jemu byla vojáky příšlými z fronty za jeho činy slibována šibenice. (...) Že výhrůžce věřil a bál se odplaty za své nečisté skutky vůči svým spoluobčanům (...), svědčí to, že se po převratě bál vyjíti mezi občany a docela v klidu se vzdal starostenství, na němž vždy tolik lpěl*“. Současně se zdejší starosta prý i nekale podílel při vymáhání a udělování válečných podpor, které byly určené ženám, jejichž manželé – živitelé rodiny – byli na vojně. Buď výši podpory snížil či ji nevyplatil vůbec²¹¹.

²¹⁰ Více informací viz kapitola Politická aktivita.

²¹¹ Pan Sova ve své kronice tuto taktiku zachytil následovně: „*Byla matka vdova. Syna měla dlouhá léta ve Vídni, odkud ji podporoval. Ve válce musel jít také na vojnu. Podle práva žádala o udělení podpory. Byla však panem starostou odmítnuta s podotknutím, že ona na ní nemá nárok. (...) Mezi řečí se svěřila [sousedce] (...), která jí pravila: „Já jsem podobný případ měla též s naším starostou. Vemte kousek másla a dojděte si na hejtmanství do K[utné] H[ory] ke kancelistovi D., a ten vám dobře poradí. (...)“*. Pan kancelista vše řádně vyslechl a poradil: „*Dojděte si u vás k panu starostovi, vyžádejte si od něj podporový arch, přijďte sem a tady to vyplníme a zašleme. Podporu musíte dostat. (...)*. Za nějaký čas potkala pana starostu: „*Hm, tak co dostatala jste ji [podporu]? Jízlivě se při tom usmívaje (lítost nad uniklým ziskem)*. „*Dostala*“ odvětila klidně. (...). A jak na to reagoval pan starosta? „*No vidíte ženská, to můžete poděkovat jen mně. Řekl jsem tam pár slov a proto vám to*

Starostovo nemravné chování se prý také projevovalo při rekvírování dobytka. Okresní hejtmanství vždy obci určilo tzv. kontingent dodávky s přesným určením do jaké doby a jaký dobytek má obec odevzdat. Na základě toho byla provedena prohlídka všech chlévů v obci panem starostou a nákupčím – *tzv. žňová komise*, která byla na návrh starosty jmenována okresním hejtmanstvím. Jejím úkolem byl dohled na zásobování v obci a dozor nad celkovým hospodařením v rámci kontingentu. „V zabavování dobytka panovala naprostá libovůle starosty a nakupovače. (...) Byly na denním pořádku případy, že dobytek musili odváděti lidé malí [tzn. společensky méně postavení], zatím co pan starosta nebo nakupovač neodváděli nic. Nebo zrekvírovali mladé dorůstající kusy jatečné nebo obřezlé mladé jalovice, prvotřídní to chovné kusy, kterými si naplnili své chlévy a za ně dali c.k. eráru své staré vyřazené hubené kusy.“²¹²

V případě hodnocení pana starosty Syrového musíme brát v potaz Sovovu špatnou zkušenost s panem starostou. Otec pana Sovy byl vyučeným kolářem, který byl zproštěn - jako ostatní řemeslníci a větší rolníci - odvodu k armádě. S postupem války však narůstal nedostatek mužů, proto bylo přikročeno k novým odvodům starých ročníků (45 let a výše). Hrozilo tedy, že by mohl být odveden, proto podal žádost o zproštění vojenské povinnosti. Tuto žádost musel potvrdit zdejší starosta a okolní starostové s tvrzením, že pan Sova je nepostradatelný. Pokud byla žádost kladně vyřízena, tak se propříště „pouze“ prodlužovala znovu posláním na okresní hejtmanství v Kutné Hoře, které poslalo vyrozumění, na jehož základě dotyčný musel či nemusel narukovat. A právě v této chvíli se projevila starostova zlomyslnost – dle pana Sovy. Vyrozumění leželo několik týdnů na solopyském obecním úřadu a pan starosta se neměl k tomu, aby panu Sovovi řekl verdikt. Až na nátlak komisaře Prádla z Kutné Hory se poslané vyrozumění u starosty „našlo“ a pan Sova si mohl zhluboka oddychnout²¹³. Toto starostovo jednání však bylo pro Václava Sovu zprostředkované vyprávěním otce.

Osobní zkušenost s panem starostou ale Václav Sova měl. Především díky jeho dětem z prvního manželství, se kterými byl v kontaktu od studentských let

dali. Kdepak to člověk musí znáti. (...) S pohrdáním [vdova] se na něho usmála a šla s hnusem od něho pryč.“ In:: Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 241 – 246.

²¹² Tamtéž, str. 285.

²¹³ Tamtéž, str. 248 – 249.

v měšťanské škole. Starosta byl celkem třikrát ženatý²¹⁴. Jeho první žena pocházela z velkého statku z Chotouchova s nímž měl dvě děti Jindřicha, Máňu²¹⁵ a vyženěného syna.

Potřetí si vzal služku, dceru zdejšího hrobníka Novotného. Tento sňatek byl pro starostu – sedláka - Syrového společenským faux – pas. Vzal si ji jako sedmnáctiletou se špatnou pověstí, a s velkým věkovým rozdílem, což zdejší lidé odsoudili²¹⁶. Pan Sova jí připisuje i podíl na nemorálním chování pana starosty během války. *„Po svatbě pomalu ho celého k sobě připoutala. Do první světové války tonul v dluzích, které se stávaly neúnosnými. Byl v nouzi. (...) Ve válce jsou mladá a muž starší věnující se vesměs svému mamonění a stavše se váženou selkou, bohatou, nezapomněla na vášeň své minulosti a propadla opět záletům. Dnes však ne s obyčejnými, ale specializovala se na kaplany. Nebylo jednoho, aby se o něho nepokoušela.“*²¹⁷

Dvacátá léta

Se začátkem roku 1919 se zápisky pana Sovy i pana Zajíčka postupně vytrácejí. Objevují se především poznámky spjaté s výrazem uvědomění příslušnosti k nově vzniklé republice. V květnu 1919 se zasazuje Lípa svobody u tehdejší obecní váhy před kostelem sv. Bartoloměje. *„Lípu ověňčenou národními barvami přinesly dívky za zpěvu národních písní. Než byla lípa zasazena, přednášeli žáci básně a zpívali vlastenecké písně. Řídící učitel zdejší školy Josef Řezáč měl pak vlastenecky procítěnou řeč k dítkám a všem přítomným (Těch velkých však mnoho nebylo)“*²¹⁸.

O tři roky později na svátek sv. Václava byl odhalen nově postavený **pomník padlým vojákům**. Pomník byl postaven na podnět místního hasičského sboru, který při každé taneční zábavě vybíral mezi lidmi peníze²¹⁹ na jeho stavbu. I ochotnický sbor svými divadelními představeními finančně přispěl. Pomník byl objednan v kamenictví

²¹⁴ Druhé manželství bylo bezdětné.

²¹⁵ Jako malá holčička zemřela.

²¹⁶ *„Užívalť s ní rozkoše lásky, kdo přišel“* In: Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 546.

²¹⁷ Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 546.

²¹⁸ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 150.

²¹⁹Požizovací cena pomníku byla 5.500,-Kč. In: SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 154.

J. Hemlera v Uhlířských Janovicích. Tělo pomníku bylo vytvořeno ze žulového kamene, ozdobeno ležícím lvem, šesti fotografiemi padlých vojáků a pozlaceným nápisem „Památce těch, kteří se nedožili osvobození, obětavše životy ve válce světové.“ Mezi padlé vojíny patřil:

1) **František Říha, čp. 52** – Narodil se 3. února 1879 v Solopyskách, ženatý. Za války sloužil u vozatajstva. Zemřel nešťastnou náhodou – když jel z kopce s dalšími patnácti muži, zlámala se voj a celý vůz padl na jeho tělo. Na místě byl mrtev (3. června 1915).

2) **Václav Ptáček, čp. 2** – Narodil se 8. září 1879 ve Vlačicích u Čáslavě. Na jaře roku 1916 beze stopy zmizel v bojích někde u Černovic v Bukovině.

3) **Alois Kruliš, čp. 18** – Narodil se 28. října 1880 v Kralicích, do Solopysk se přiženil. Onemocněl tuberkulózou, které podlehl. Měl to „štěstí“, že zemřel doma v Solopyskách (18. května 1917).

4) **Josef Třešňák, čp. 44** – Narodil se 2. října 1881 v Solopyskách, svobodný. Jako voják sloužil u pěšího pluku č. 36, padl do ruského zajetí v roce 1914. Poslední jeho dopis byl doručen ze Samarkandu v blízkosti čínských hranic. Od té doby byl nezvěstný. Dle ústního svědectví jeho kamaráda Františka Stary [?] z Chotouchova měl zde zemřít v nemocnici.

5) **František Henych, čp. 58** – Narodil se 23. prosince 1884 v Bohouňovicích u Kolína, do Solopysk se přiženil, rolník. Po dobu jednoho roku působil na frontě ruské a poté tři roky na italské. V posledním roce jeho vojenské služby byl zaměstnán jako řezník. O svůj život přišel nešťastnou náhodou několik dní před 28. říjnem 1918. Společně se svými kolegy byl ubytován na půdě, kam se nedalo jinak vylézt než po žebříku, ze kterého se smekl a zlámal si vaz. O to smutnější byla jeho smrt, že v kapse kabátu měl již napsanou dovolenku. Pochován byl na civilním hřbitově ve Feltze v provincii Belluno v severní Itálii.

6) **František Dlabal, čp. 1** – Narodil se 5. listopadu 1896, rolník. Sloužil u pěchoty, kam narukoval 15. dubna 1915. Ke konci toho roku byl přímým svědkem útoku Rusů na jeho oddíl v noci z 2. na 3. září 1915 u Lucku u vesnice Pelč. Od té doby o něm nebyla žádná zmínka. „Jeho kamarád, který se vrátil, vypravoval, že v kritické chvíli,

kdy útok Rusů vyvrcholil, rozčilením celý prý se třásl a držel jej za ruku, v nastavším však ruském ústupu se mu ztratil, a nebyl uveden ani v seznamu ztrát ani v seznamu zajatců.“²²⁰

V den odhalení se konal průvod od čp. 18, v jehož čele šla domácí kapela, za ní přátelé a členové rodin padlých vojáků, obecní zastupitelstvo, osm ruských legionářů ve stejnokroji, sbor místních i malenovických hasičů a poté celá ves. Po krátkém slavnostním proslavu pana starosty Čermáka a řídícího učitele Rudolfa Hlavatého (t.č. v Petrovicích) a za zvuku národních hymen byl pomník odhalen ruskými legionáři Bohumil Vošiským a Aloisem Pařezem. Poté přednesla báseň Marie Krulišová, jejíž *„otec zamřel jako voják na dovolené“, pak šestiletá Marie Henychová (čp.1), které otec na vojně přišel o život, a devítiletá Marie Hrdinová (čp. 2), jejíž strýc zůstal nezvěstným. Při prosté básničce, kterou říkala malička Henychová, ve které vzpomínala svého skoro nepoznaného otce, málokteré oko zůstalo suché.“*²²¹

Slavnost se prodloužila až do večerních hodin, kde místní ochotníci se hráli divadelní představení Jidáš aneb odplata za zradu od Ad[olfa]Bognera. Hlavním motivem byl život italského legionáře.

Velkým zájmem bylo udržet dobré fungování místních hostinců. **Hostinec** v obci neplnil pouze „poslán“ dobře se najíst a napít, ale byl především místem, kde se lidé setkávali, bavili se o strastech i radostech života, a kde se seznamovali s novými trendy v zemědělství či ve společnosti prostřednictvím veřejných schůzí. Jak bude dále uvedeno²²², hostinec byl místem, kde se odehrávalo veškeré dění obce. Proto se obecní zastupitelstvo kladně vyjadřovalo ve schvalování hostinské koncese. V roce 1918 doporučilo Okresnímu hejtmánství v Kutné Hoře, aby povolilo hostinskou živnost panu Josefovi Michalovi v čp. 40. Jak toto rozhodování dopadlo již bohužel nezjistíme. Zaručeně ale víme, že v říjnu roku 1927 byla vydána koncese hostinská a výčepnická s povolením k prodeji povolených lihových nápojů panu Janu Syrovému pro čp. 40. Se závazkem, že nechá přespat cizince zdarma na slámě a za poplatek v hostinci, *„aby byl odstraněn zlozvyk posílati takové k starostovi“*²²³.

²²⁰ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 156 - 155.

²²¹ Tamtéž, str. 154.

²²² Více viz kapitola Oslavy v obci.

²²³SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol z října 1927.

Večer co večer od jara do podzimka scházeli se sousedé na lavičkách vynesných k tomu účelu na návsi, kde si vypravovali pozdě do noci. Muži scházeli se po denní práci při púllitru piva v hostinci nebo u trafiky. Mládež sedávala na návsi na kládách škádlící se a zpívající národní písně. „Zamilovaní vyhledávali samotu, kde v skrytu a v kouzlu polibků z lásky kreslili si pohádku svého mládí a příslibu snad šťastného života v opojném štěstí bez kazu, utrpení a bolesti.“²²⁴

Až do roku konce dvacátých let stavební rozvoj obce řadu let stagnoval, prováděly se pouze nezbytné opravy a přestavby²²⁵. V tomto období se obec snažila udělat regulační stavební plán pro zdejší obci. Práci zadala Ing. Průšovi z Kutné Hory²²⁶.

V roce 1928 nastává ve zdejší obci *stavitelský boom* na dřívějším farním poli směrem k hřbitovu²²⁷, kde si pan **Josef Lesák (čp. 63)** postavil stavení o dvou místnostech v čele, se síní, chlívem a stodolou ve tvaru L – tedy vše pod jednou střechou. Tento moderní stavitelský půdorys dodržel i **Bohumil Vošický (čp. 64)** a **Bohumil Jakubál (čp.65)**.

Od hřbitova směrem k hradecké silnici započal se stavbou **kovář Krásný (čp. 66)**, který si postavil dům na poli dříve patřícímu panu Syrovému. Od počátku stavby se vyskytovaly problémy. Základy, které si pan Krásný vyhloubal mu nebyly schváleny. Jelikož do těchto základů investoval nemalé peníze, nechtěl nic změnit. Neústupnost okresní komise na jedné straně a neochota pana Krásného budovat znovu základy byla vyřešena šalomounsky. Dům byl postaven na části stávajících základech, čímž poloha světnic byla šikmá. Své stanovisko k celé věci pan Krásný vyjádřil nápisem na fasádě: „Na závisti“.

Výše uvedené novostavby byly dílem stavitele Kubeše z Kolína (čp. 64, 65, stodola), Františka Koloveckého z Uhlířských Janovic (čp.63) a Františka Petránka

²²⁴ Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 315.

²²⁵ Např. Proti svému domu si postavil stodolu František Trnka (čp. 12).

²²⁶ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 13. dubna 1928.

²²⁷ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 178 – 179.

z Červených Peček (čp. 66). S rozšířením obce bylo nutno prodloužit taktéž elektrickou síť od čp. 36 do čp. 65²²⁸.

Nově postavený dům pana Jakubála (čp. 65) byl v prosinci 1933 v soudní dražbě konané u Okresní soudu v KH prodán **Františkovi Kárníkovi z Vysoké**. Dům byl až „po střechu“ zadlužen. Pan Jakubál dlužil 22.000,-Kč ve Spořitelním a záložním spolku v Solopyskách²²⁹, 3.500,-Kč ve Spořitelně města Kutné Hory, 1.950,- Kč za nájem z pole v Řeticích Místní školní obci v Solopyskách a 2.042,50,-Kč Hospodářskému družstvu v Kutné Hoře (uhlí, umělá hnojiva). Byl dovedným a příčinlivým zedníkem. Myslel si, že vše splatí. Jenže práce zednické ubývalo a nezdary v chovu dobytka a veliký nájem způsobily dluhy, které již neustál. Dlužní nájem z obecních pozemků si odpracovával lámáním kamene na opravu cest.

Domek byl postaven z kamene, vnitřek obložen cihlami, zvenčí neomítnut a v zadní místnosti nebyla položena podlaha. Domek byl odhadnut nejdříve na 49.079,- Kč avšak žádný kupec neměl zájem. Proto byl Spořitelnou vyhotoven nový odhad a cena snížena na 43.190,- Kč. Za tuto sumu si dům koupil pan Kárník a jeho žena Marie, rozená Masopustová z Malenovic. Noví majitelé se však nemohli hned nastěhovat, jelikož pan Jakubál po obci požadoval byt v obecní domě (čp.21). Neměl se totiž kam nastěhovat. Dům jeho rodičů (čp.6) byl prodán Františkovi Říhovi²³⁰. Obec mu ale nemohla vyhovět, jelikož obecní dům byl zcela zaplněn. Přesto mu podala pomocnou ruku tím, že si nábytek mohl uskladnit do hasičské kůlny. Současně od něj obec požadovala, aby si mezitím hledal nové bydlení.²³¹

Trpělivě obec snášela nekonečné výmluvy pana Jakubála, že si žádný byt nemůže najít. Po několika naléháních jí tedy nezbylo nic jiného, než podat soudní výpověď z čp. 65. Den před plánovaným vystěhováním se nakonec pan Jakubál s nejnnutnějším odstěhoval k Václavovi Válovi (čp.55). Přebytečný nábytek uskladnil do hasičské kůlny vedle stříkačky a bez souhlasu obecního zastupitelstva se i on

²²⁸ Tamtéž, str.179.

²²⁹ K panu Jakubálovi byli až krajně shovívaví. Teprve po 2,5letech bylo učiněno oznámení Ústřední jednotě hospodářských družstev, které záložna podléhala a byla členem a podnítila tak soudní dražbu.

²³⁰ František Říha byl synem jeho nevlastního bratra - v první světové válce přišel o život - pocházejícího z prvního manželství jeho matky.

²³¹ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 225.

nastěhoval do hasičské kůlny. Z počátku si vařil v čp. 8 a čp. 48, později na malých kovových kamínkách přímo v hasičské kůlně. Situace byla neúnosná. Nejenže hrozilo vyhoření kůlny, ale také jeho pobyt znepríjemňoval zázemí určené hasičům a hasičskému vybavení. Starosta i četník byli bezmocní. S příchodem zimy se obec slitovala a zaplatila mu na půl roku byt v Chotouchově s tím, že po půl roce si nájem bude hradit z vlastních peněz.

Založené *Vodní družstvo* si vytyčilo za svůj cíl odvodnit postupně veškeré pozemky a tím zvýšit kvalitu polí (tzv.meliorace). V roce 1925 bylo schváleno založení rybníčku uprostřed vsi a rok na to byly odvodněny další neodvodněné pozemky směrem podél silnice ku Červenému Hrádku a pozemky dvora Kunvaldu²³²

Třicátá léta

Třicátá léta se vyznačovala především hojnými přestavbami, bouráním již zchátralých stavení a stavbou nejnutnějších hospodářských budov. Výraznou přestavbu provedl po koupi pan Říha (čp.6) a pan Alois Uher²³³ (čp. 5), jehož dům byl pokryt ještě doškami. Kromě toho, že do domu zatékalo, bylo zapotřebí taktéž dům vyvýšit.

V roce 1932 Josef Mysliveček (čp.41) rozboural dřívější sýpku a na jejím místě postavil nový výměnek o dvou místnostech směrem k silnici, směrem na jih ke stodole nové chlévy a nad vším novou sýpku. Vše si jako zručný zedník postavil svépomocí společně s tchánem panem Kukalem z Gbele²³⁴.

V tomtéž roce prodal Antonín Verner²³⁵ a jeho nevlastní syn Bohumil Škarka s manželkou Marií rolnickou usedlost čp. 30 řezníkovi panu Josefovi Trnkovi za 70.000,-

²³² SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 172.

²³³ Jeho dědeček pan Beránek býval panským hajným v době, kdy majitelem Hrádeckého panství byl baron Vražda - měl honitbu, současně byl hrobařem na nově založeném hřbitově. Jako hajný měl zdarma k užívání pole na Skalce. Po jeho smrti zdělila majetek dcera Barbora - matka Aloise - provdaná za krejčího Josefa Uhra (zemřel 1906). V roce 1924 zemřela i ona a to nešťastnou náhodou. Spadla do studně, zřejmě v podnapilém stavu.

²³⁴ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4str. 195.

²³⁵ Antonín Verner si v tomto stavení ponechal užívací právo až do své smrti. O pozemky ve výměře 20 korců (1 korec = 0,29ha) se prodávající majitelé rozdělili. Polovici si ponechal Antonín Verner, a polovici manželé Škarkovi, kteří bydleli v domku čp. 22. Antonín Verner však v tomtéž roce prodal svoji polovici

Kč. Usedlost byla postavena v roce 1906 na místě starého dřevěného domu, který ve své dřevěné lomenici měl nápis „Dej Bůh štěstí tomu, kdo přebývá v tomto domu. Matěj Knížák.“. Při rozkopávání starého zdiva stodoly, postavené v roce 1911 – 1912, byla nalezena jamka s pískem, který se dříve používal k drhnutí dřevěného nádobí. „Pod mlatem byl jakýsi dlážděný sjezd. To by nasvědčovalo tomu, že louka za stodolou bývala rybníčkem, u kterého ženy drhli nádobí. Nynější dvůr jest hodně vyvýšen navezením shnilé skály z Vrchů“²³⁶. V nově postavené stodole si majitel vyhradil místo na porážku a „lednici“.

V roce 1934 Josef Kmoch rozboural zchátralý dům čp. 52. Dům byl postaven v pravém úhlu. Na západní straně se nacházela obytná místnost s jedním okýnkem směrem k západu a druhým směrem k severu k silnici, stavěná ještě z domácích cihel na slunci sušených tzv. vepřovic. V domě byla síň a komora, od které směrem k silnici byla místnost pro píci, jenž v dřívějších dobách sloužila i za mlátek. Na dům navazoval chlév pro dvě krávy a chlívek pro kozu nebo prase u strouhy přistavený z „kulatých bidel a omazaný hlínou červinkou“.

V roce 1933 obec nechala vytarasit obecní rybníček. V ofertním řízení zvítězila nabídka pana Václava Jekavského, stavitele z Kolína.²³⁷

Práce v hospodářství se ve třicátých letech výrazně zjednodušila oproti poválečným letům díky zavedení elektřiny. Největší změna nastala s výmlatem obilí – před válkou hospodáři měly žentoury se zvířecím - zřídka benzínovým - pohonem. Nyní vlastnili motory s elektrickým pohonem v každém větším hospodářství, čímž byla práce značně usnadněna. Dříve po celou zimu bylo ze stodol slyšet žentourové mlátičky nebo klapot cepů. To vše přestalo – nyní si vše hospodář vymlátil sám najednou na velkém čistícím stroji. I řezání řezanky bylo ulehčeno proti řezání ručnímu. Pomocí cirkulárky se snadněji řezalo dříví. Se zavedením strojů však mnoho lidí přišlo o práci!²³⁸

Vincenci Urbanovi, t.č. penzionovanému řediteli tabákové továrny v Sedlci u Kutné Hory, zdejšímu rodákovi, který zde s rodinou bydlel na letním bytě u své matky v čp. 20 v obecním domě.

²³⁶ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 195

²³⁷ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 17. května 1933.

²³⁸ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 198.

„Po žních [roku] 1933 vlna sucha a parna pokračovala. Zaseté směšky na krmení zaschly. (...) Strnišťáky nebyly žádné. Strnišťata se ještě jakžtakž podmítly. V krajním případě se oraly na jednu brázdou, dvěma radličkami. Byla to příšerná práce. Sakováky následkem trháním se ohromných tvrdých hrud, vybíhaly z brázd. S oráčem pluh házel ze strany a stranu, takže byl celý urovan a zpocen. Dobytek stálým trháním a šubáním byl celý zpocen a udřen. (...) Ještě horší práce byla spojená k přípravě k setí. (...) Pšenice do takového pole zasetá, nevezšla vůbec, ač tam ležela několik měsíců, jen tu a tam vystrkovala špičky. Žita se zasel jako do „popela“, ale následkem sucha byla velice řídká a neudělala vůbec žádné odnože. Zima přišla bez sněhu a bez vláhy. (...) Následkem všech těchto okolností nastala v zimě a hlavně na jaře bída o krmení. Aby se dobytek udržel v kondici a byl schopen tahu, musela se mu přikupovat jadrná krmiva. (...) Ječmena a ovsí se na jaře zasely dobře. Přišla i dobrá závlaha. (...) Vše ukazovalo na nadějně žně. (...) Nastalá vlna sucha zmařila opět rázem všechny naděje. (...) Přišly ubohé žně a s nimi ještě ubožejší sklizeň. Nikde na obloze ani mráčku. (...) Nastala bída o vodu. Nikdo takovou nouzi o ní [vodu] ve vsi nepamatoval. Většina studní vyschla. Jezdilo se pro vodu s voznicema do Rakova do Rybníčka, který svou vodou zásoboval takřka celou vesnici. Sám napájel se z nevyčerpatelné studánky v „Rakově“ pramenem to malenovského potoka (...)“.

Po žních jako na výsměch přikoačilo deštivé počasí. (...) Nyní následkem dostatku vláhy, směšky a všechny pícniny na zelené krmení abnormálně vzrostly a dali abnormální výnosy. Hráchy byly obsypány (...), jeteli dali druhou a třetí seč, lepší než – li první. Luka [dala] však sena i otavy ubohé. Řepy byly zachráněny a obrostly znovu chrástem. “²³⁹

„Jelikož počátkem [září 1934] ukazovalo počasí opět na sucha a byla obava, aby se neopakoval podzim roku 1933, kdy kdo dříve zasel měl lepší úrodu, dali se lidé o 14 dní dříve do setí.“²⁴⁰

Rok 1934 byl pro hospodáře katastrofou. Následkem neúrody nastala velká nouze jak o finanční prostředky, krmení, ale i slámu. Spousta lidí nebyla schopna dát podestýlku svému dobytku, natož pak ho nakrmit. V důsledku toho se začal „hovězí dobytek prodávat lacino, kráva se mohla koupiti již za 400,-Kč. Podsvinčata klesla až na 40,-Kč, za kteroužto cenu se nevyplácelo již krmení prasnic. V posledních letech, kdy byla cena podsvinčat průměrně 400,-Kč za párek (někdy byly jen za 100,-Kč párek, jindy však až za 700,-

²³⁹ Václav Sova: RK 1931 – 1946, str. 20 – 22.

²⁴⁰ Tamtéž, str. 23.

Kč!) rozmohlo se pěstování vepřového bravu [prase] v našem kraji měrou nebývalou, a bylo hlavním příjmem hospodářů zvláště malých. (...)“.²⁴¹

Pokles cen zemědělských plodin a jejich nedostatek přivodil nouzi a nedostatek financí v Solopyskách i na celém venkově, který se odrazil v tom, že „nikdo nic nekupuje, žádné stroje se neřídí nové, jen se dělají nejnnutnější opravy, každý se omezuje na věci nejnnutnější, čímž všechen obchod i živnosti vážnou“²⁴². V této nastalé obchodní stagnaci se Obchodní grémium v Kutné Hoře usneslo²⁴³, že o neděli a o svátcích se bude dopoledne prodávat. Přesto o rok později podala Společenstva řezníků a uzenářů žádost na místní obecní zastupitelstvo, zda by obchody nemohli být v neděli zavřené. Obecní zastupitelstvo tuto žádost razantně zamítlo²⁴⁴.

Atmosféra léta 1938

„Celé léto 1938 žili jsme ve stálém rozrušení a v nejistotě co přinesou nejbližší dny nebo hodiny [...] V pátek 23. září 1938 v deset hodin večer rozhlas nevysílal jako jindy nejnovější zprávy, nýbrž několikrát hlasatel žádal, aby každý posluchač zůstal u svého přijímače. Asi po čtvrt hodině pak byl čten rozkaz prezidenta Dr. Beneše o mobilizaci všech záložníků do 40 let. Rozkaz vysílán nejprve česky, pak slovensky a na to ve všech řečech našich menšin tehdejší republiky.²⁴⁵ (...) Zpráva se v malé chvíli rozšířila po celé obci. Rozsvícena veřejná světlá, a na návsi bylo živo jako ve dne, nikdo na spánek neměl ani pomyslení. V Kampeličce se o půl noci úřadovalo, neboť mobilizovaní vojáci se zásobovali penězi, a činili nutné přípravy na cestu. V obou hostincích bylo živo, rozhlas nepřetržitě vysílala hudbu, samé různé pochody, a mezi tím různé pokyny narukujícím, (...). Mobilizace to znamenala proražení nesnesitelného již napětí. U všech povolanych bylo odhodlání a odvaha hájiti vlast. (...)“²⁴⁶.

„Byl právě na venkově čas nejpilnějších prací se setím, dobýváním bramborů a cukrovky. Odešlé síly chyběly, a proto si zemědělci zůstavši doma vzájemně vypomáhali. Pak přišla smutná zpráva o mnichovském ujednání, že naše republika musí odsoupsiti pohraniční území. Na každého

²⁴¹ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str.200 - 201.

²⁴² SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str.201.

²⁴³ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 30. dubna 1931.

²⁴⁴ Tamtéž. Protokol ze dne 1. února 1932.

²⁴⁵ Zápis psán retrospektivně ze zápisů pana Aloise Zajíčka v roce 1952.

²⁴⁶ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 244 – 245.

to zapůsobilo zničujícím dojmem. Ten večer projela naší obcí kolona našeho vojska od Hrádku [Červený Hrádek] směrem k Rozkoši²⁴⁷. Každý byl sklíčen a odsuzoval jednání Velké Británie a Francie, že nás opustili. (...). Dr. Beneš odstoupil z úřadu prezidenta republiky a na jeho místo zvolen Dr. Emil Hácha, člověk, jehož jméno nebylo u nás v lidu dříve známo, proto na jeho volbu pohlíženo celkem chladně a bez zájmu, neboť každý tušil, že naše věc jest prohrána“²⁴⁸.

Oslavy v obci

K příležitosti prvního výročí Československé Republiky se uspořádala přednáška, konaná místní osvětovou komisí v čele s řídícím učitelem Řezáčem. Účast na této přednášce byla podmíněna také morální povinností přispět na pozůstalé po padlých legionářích²⁴⁹. Účast nebyla valná, převládal totiž názor, že každý už si má pomoci sám či mu má pomoci nově vzniklý stát.

Naopak pětileté výročí bylo celou obcí vnímáno daleko vřeleji. Slavnost tradičně započala průvodem s hudbou od čp. 20 směrem k pomníku padlých vojáků, kde starosta obce František Čermák oficiálně zahájil slavnost. Po proslovu pana starosty a Aloise Zajíčka školní děti přednesly vlastenecké básně²⁵⁰, zahrála se národní hymna a průvod v čele se starostou, obecním zastupitelstvem, legionáři (Bohumil Vošický, Antonín Kozák) a řídícím učitelem Josefem Řezáčem se odebral před hostinec čp. 39, kde až do začátku divadelního vystoupení hrála hudba. Jelikož pro pilnou polní práci nemohla být nastudována nová hra, opakovalo se drama od Adolfa [?] Bognera Pytlák Martin. Slavnost se opět vydařila a zájem přespolních lidí byl nečekáný a vřele vítán. Čistý zisk z této slavnosti byl na návrh Aloise Zajíčka poskytnut místnímu ochotnickému spolku na zaplacení dluhu za nové divadelní jeviště.²⁵¹

²⁴⁷ Tamtéž, str. 246.

²⁴⁸ Tamtéž, str. 266.

²⁴⁹ Tamtéž, str. 152. Byla vybrána částka 10860Kč, která byla zaslána redakci Národní Politiky.

²⁵⁰ Marie Krulišová přednesla báseň "28. říjen".

²⁵¹ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 159.

Každoročně si obec Solopysky připomínala narozeniny prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka a posléze Edvarda Beneše²⁵². Slavnost již měla svoji tradiční trasu, která se započala proslovy, přednesy básní²⁵³ a vztyčením vlajky²⁵⁴ před místní školou, poté se přesídlila k obecnímu domu a ukončena byla v místním hostinci, kde bylo sehráno divadlo, hrály se kolektivní hry a hudba hrála k poslechu a k tanci. V předvečer 6. března byla sborem dobrovolných hasičů pořádána oslava k příležitosti 85. narozenin Tomáše G. Masaryka. Veškeré občany věnované dřevo bylo na Vrchách²⁵⁵ vyskládáno do hranice. O půl sedmé vyšel z hostince Na Kopečku průvod s místní hudbou v čele, hasičský sbor byl oblečen do slavnostních uniforem a v průvodu nesl svítící lampióny. Za minutu sedm hodin byl zatrouben signál a v sedm hodin večer vzplála postavená hranice. Na úvod přečetl František Trnka Manifest svazu československého sboru. Poté byla pronesena řeč starosty Jindřicha Syrového. Alois Zajíček pohovořil o významu osobnosti T.G. Masaryka a Božena Sykáčková přednesla báseň o T.G.M. I když bylo dvacet centimetrů sněhu a počasí nebylo vlídné, tak účast byla hojná. Kromě solopyských rodáků přišli lidé i z Miletin a Rozkoše. Slavnost byla konána celorepublikově ve stejný čas. Organizoval ji československý svaz hasičský.²⁵⁶

O rok později si narozeniny T.G.Masaryka připomněly společně²⁵⁷ obce Solopysky, Malenovice a Dobřeň. Sbor hasičů ze Solopysk se vydal s hudbou do Malenovic a pak společně do Dobřeneš. Lidu se sešlo mnoho, i když sněžilo.

Úmrtí T.G.Masaryka²⁵⁸ zasáhlo celou Československou republiku. Informaci o skonání prvního prezidenta ČSR se občané Solopysk dozvěděli prostřednictvím rozhlasu. Ihned byly vyvěšeny černé prapory na škole, na věži a na záložně. Lidé

²⁵² SOAKH - Školy obecné, národní měšťanské, střední a ZDŠ Nové Nešpeřice - Štrampouch - Národní škola Solopysky (NŠSlp): školní rok Pamětní kniha 1893 - 1963 (Pk 1893 - 1963), školní rok 1935/1936.

²⁵³ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 - 1963, školní rok 1930/1931.

²⁵⁴ Tamtéž, školní rok 1935/1936.

²⁵⁵ „Na Vrchách“ - místní označení pro část území za hranicemi obce směrem k obci Miletiny.

²⁵⁶ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 204.

²⁵⁷ Projev učinil velitel hasičů z Dobřeneš a proslov o Masarykovi přednesl řídicí učitel Rudolf Hlavatý ze Solopysk.

²⁵⁸ Dne 14. září 1937.

odložili práci a školní vyučování bylo zrušeno²⁵⁹. Ve škole byl vystaven obraz T.G.Masaryka černě zdobený v prvním poschodí, kam děti se svými rodiči přinášely květiny a zapalovaly svíčky. Obec uctila památku jak nejlépe dovedla.

V předvečer státního pohřbu se konal smuteční průvod Na Vrcha v čele se sborem hasičů ve slavnostních krojích a helmách. V 19 hodin byla zapálena fatra stejně jako ve všech okolních obcích. Po smuteční proslovu předneseným Aloisem Zajíčkem zahrála státní hymna. Poté se lidé odebrali do hostince Na kopečku, kde u obrazu stáli v krojích zdejší ruští legionáři Bohumil Vošický a Alois Pařez [?] a dva členové hasičského sboru. Smuteční slavnost započalo smyčcové kvarteto (zdejší František Zajíček (čp.25), Vincenc Zajíček (čp.25), František Zajíček (čp.17), Josef Zdeněk (čp.36), Josef Zajíček (čp.16)²⁶⁰) Händelovou skladbou. Po celou dobu se hrála výhradně vážná hudba.

V den pohřbu byla sloužena v místním kostele ranní mše farářem Václavem Volánkem. Do kostela nejprve vstoupili zdejší legionáři, kteří přinesli velký věnec se stuhami v národních barvách, sbor a poté mnoho zdejších lidí. Věnec byl pokladen na místo určené pro položení rakve a vedle něho stála čestná stráž.

Po bohoslužbě byl věnec odnesen k pomníku padlých před školní budovu, kde řídící učitel Hlavatý pronesl krátký proslov. Poté se všichni vydali do hospody Na kopečku, kde společně přes rozhlas poslouchali průběh Masaryka pohřbu, řeč Edvarda Beneše a zpívané písně Svatý Václave a Kdož jsou boží bojovníci. *„Odpoledne přeletělo nad naší obcí kolem 40 letadel směrem od západu na východ vracejíce se z pohřbu proního nejvyššího velitele československé armády²⁶¹.“*

K nejvíce slaveným událostem v obci se řadilo *stavění máje (májky)*. Do této akce se mládež z celé vesnice aktivně zapojila. Aby se taková májka mohla postavit, bylo zapotřebí sehnat olistěné břízky, které se v lese nasekali s povolením lesní správy. Jakmile byla celá vesnice vyzdobená postavenými májkami, vydal se průvod za doprovodu kapely²⁶² od jednoho stavení k druhému. Před stavením, kde bydlela svobodná děvčata se zastavili, máje ozdobili barevnými papírovými třásněmi

²⁵⁹ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 - 1963, školní rok 1937/1938.

²⁶⁰ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str.233.

²⁶¹ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 235.

²⁶² Děvčata zaplatila za hudbu.

vyzdobené křížky – májky. V noci se ke stavění májek dostali zamilovaní mládenci, kteří májku stavěli na zahrádky pod okna, kde jejich milované dívky spaly.

Do prostředí vsi, většinou na náves, se stavěl **tzv.král**. Byl to z lesa přivezený vysoký smrk oloupaný z kůry. Jen vrch stromku byl ponechán a ozdoben barevnými třásněmi, který se postavil a ukotvil do hluboké jámy vykopané v zemi. V noci se musel hlídat, poněvadž obyčejně mládenci z okolních vesnic se ho snažili ukradnout. Pokud se jim to podařilo, tak to byla pro místní pořádná ostuda.

Druhý den se konalo **tzv. stíhání krále**. Před tím měl kat veřejné kázání, ve kterém na každé děvče a chlapce něco pověděl. „*Vesměš to byli legrační řeči*“²⁶³.

Stíhání krále²⁶⁴ započalo tak, že král - mladík v bílém přestrojený - , si u krále - májky klekl a za různého povídání a ceremonii byl katem stať. V ten den chodila hudba s průvodem po vsi a znovu a znovu vyhrávala u májek, kde bydlela svobodná děvčata. U každé takové májky se zahrála děvčeti píseň „*Má zlatá panenka, stavíme ti máje, stavíme ti máje. Otevři okénko, podívej se na ně, podívej se na ně*“²⁶⁵. Poté děvčata, řádně ustrojená, byla vybranými chlapci po přípitku „sladké rosolky“ postupně uváděna do průvodu.

Někdy se na vrchol krále zavěsily dárky. Kdo z kluků dokázal po holém stromu vyšplhat nahoru, byly dárky jeho. Podařilo se to ale málokomu, i když si někteří mládenci namazali chodidla pryskyřicí. Ověččený král s barevnými třásněmi vévodil svou výškou a krásou ještě dlouhou dobu po slavnosti. Nakonec byl veřejnou dražbou a prodán. Utržený obnos na něj připadl pořadatelům slavnosti.²⁶⁶

Na svátek sv. Cyrila a Metoděje (5.7.) se konala každoročně **pouť**. Průvod lidí se vydal za doprovodu hudby ke kapličce sv. Cyrila a Metoděje. Zde byly odříkány liturgické texty k svatým s udělením svatého požehnání. Po ranní mši se konala v hostinci taneční zábava, která trvala až do pozdních večerních hodin.

Vedle zábavy v hostinci se mezi další atrakce řadily houpačky pro malé a velké návštěvníky a střelnice. Ve střelnicích se střílelo vzduchovkami „*s kovovými šípkami s těsnícím chvostíkem do kovových figur. (...) Do těch se střílelo vzduchovkami se zvláštními*

²⁶³ Václav Sova: RK 1897 - 1918, str.317 - 318.

²⁶⁴ Tamtéž, str..318.

²⁶⁵ Tamtéž, str..318.

²⁶⁶ Tamtéž, str..319.

olověnými broky²⁶⁷“. Pokud jste se trefili, tak figurka začala bubnovat, kováři tloukli kladivy nebo zajíc udělal kotrmelec. Sestřelovalo se také do skořápek nebo se přestřelovali šňůrky s různými loutkami, kterou dobrý střelec po sestřelení dostal. Taktéž se házelo šipkami do terče. Ten, kdo se trefil do černého středu, mohl vyhrát papírové růže nebo různé figurky. „Kdo měl nejvíce tref, to byl pane Kabrňák. Na něho se pohlíželo s respektem“²⁶⁸. Uměním bylo také srazit třemi míčky do jehlanu postavené plechovky nebo se trefit dřevěnými kroužky na hrdlo postavené láhve s vínem.²⁶⁹

Ani krámky na zdejší pouti nesměly chybět. Již před ranní mší byly všechny stánky postavené a veškeré zboží vystavené. Stánky se nacházely všude. V zatáčce u kostelní zdi prodávali své zboží cukráři z Kutné Hory – pan Olst²⁷⁰ a pan Němeček. Místo na váze patřilo cukráři ze Zásmuk. V okolí váhy se nalézaly stánky s oblečením, obuví, kravatami a látkami. Podél silnice stály tři stánky kramáře Pokorného (cukroví, hračky), dále s porcelánovým, hliněným, plechovým i skleněnými nádobím. Vedle nich prodávala v kraji známá písničkářka Palusková z Uhlířských Janovic, která nabízela různé tištěné písničky, zamilované, šťastné či nešťastné o lupičích a zbojnicích aj. Na přání uměla každou písničku přezpívat. Vedle Válových (čp.58) se prodávaly okurky naložené v kádích.

Druhý den nato se konala v Kolíně vždy „*posvícenská zláta s trhem na dobytek a koně. Sem směřovali trhovci ze Solopysk. I naši občané se sem vydali, vraceli se večer. O pouti nechyběl ani malý cirkus se cvičenými psy, jednou i se starým opelichaným medvědem, s dovádějící opičkou, baletkou chodící po napnutém drátu s deštníkem, akrobacie na jízdním kole, vtipným šaškem, polykače šavle i ohně, stavění živých pyramid aj.*“²⁷¹.

Dne 26. srpna se na svátek sv. Bartoloměje v naší obci konala velice slavná pouť. „*Již týden před poutí sjížděli se do vsi kramáři, kolotoč, střelnice aj. atrakce. Někteří z nich, nejvíce nějaký Tlaksa uměl hráti na tahací harmoniku, a to velmi pěkně. Večer co večer hrál na „Kopečku“ dlouho do noci za veliké účasti posluchačů“.* (...) Kolotoč byl postaven a účinkoval vždy večer po celý týden. Stával vždy na plácku v prostřed vsi. Prvá léta býval koníčkový. (...)

²⁶⁷ Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 311.

²⁶⁸ Tamtéž, str. 312.

²⁶⁹ Tamtéž, str.. 312.

²⁷⁰ Strýc pana Sovy.

²⁷¹ Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 313.

Točení bylo provázeno hudbou velikého flašinetu s dobovými písničkami. (...). Později byly kolotoče se řetízkovými lavičkami, které se při točení nechali rozhoupati, což však bylo pro malé děti nebezpečné. (...).“²⁷²

Na podzim ženy pořádaly *Kateřinskou zábavu*. „To byla stigena. Zalilo se prase, peklo a smažilo. Každá hospodyně něčím přispěla. Hostila se celá vesnice. Obyčejně se peklo všechno u nás [čp.35], jelikož to bylo blízko hostince. Po té se tančilo“²⁷³.

Po vánočních svátcích se konaly *plesy*, které zpravidla pořádali místní hasiči. Celá vesnice byla pozvána tištěnými pozvánkami. Odmítnout toto pozvání či peněžně nepřispět bylo považováno za společenské faux – pas. Před plesem vyzdobili hasiči hostinec chvojm a papírovými girlandami, na zdi pověsili vypůjčená zrcadla, do čela pověsili hasičskou helmu – zlatou velitelskou – a pod ní křížem dvě hasičské sekery a nad nimi velký nápis barevnými písmeny Vítáme Vás. Napravo v sále měla své místo Zajíčková kapela. O půlnoci se podávala večeře, na což se všichni přítomní těšili. Dobré párky, teplé s křenem a dobrou houskou. Až do druhého dne dopoledne se veselilo a tančilo.²⁷⁴

Na svátek tří králů se konala *tříkrálová muzika*, kterou pořádal většinou hostinský (šenkýř). Další muzika se pořádala o velikonočním pondělí a o „*Oltářích*“²⁷⁵. To se vždy tančilo v neděli hned po velké mši svaté, která bývala v 10 hodin dopoledne. Obec tuto slavnost podporovala nákupem 50ti litrů piva²⁷⁶. Hudebníci pořádali *Pecilskou zábavu*, na kterou byla celá vesnice pozvána.²⁷⁷

Občas do vesnice zavítali komedianti. Hrál se loutkové divadlo. „*Jednou zavítal i potomek slavného loutkaře vlastně zakladatele loutkařského divadla Kopecký. To bylo něco pro nás děti. Hráli vesměs skoro stejné hry Posvícení v Hudlicích, Bedřich a Božena aj. představení obyčejně s národním zabarvením. Ovšemže nebyly opomenuty taškařice a šprýmy*

²⁷² Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 309 – 311.

²⁷³ Tamtéž, str..319.

²⁷⁴ Tamtéž, str. 316.

²⁷⁵ Hudbu na Vzkříšení a oltářích platila obec. In. Protokol ze dne 11. dubna 1930.

²⁷⁶ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 13. dubna 1933.

²⁷⁷ Václav Sova: RK 1897 – 1918, str..319.

s nepostradatelným Kašpárkem a jinými legračními figurkami. Některé loutky dokonce mrkali očima a hýbali i pusou, neb i stříhali ušima k většímu obveselení“²⁷⁸.

I kouzelníci, „mezi nimiž nechyběli ani známí sourozenci Kellnerovi s plně vybavenými automatickými ponocnými přístroji [a] (...) létajícími dámami ve vzduchu za hypnotického spánku. Kouzelnická čísla. Zmizení osoby z uzamčené a provazy ošázané bedně, kouzla s kartami, nekonečné chytání vajec či míčků, cigaret i peněz ve vzduchu, vykouzlení květin, barevných šátků, živých zvířat, přeměna vody ve víno, zmizení hodinek některému z přítomných a jejich opětné nalezení u jiné osoby aj.“²⁷⁹.

Kromě těchto oslav se tradičně konalo i *tzv. věšení věnečků*. Věneček se věšel obyčejně na zeď hostince. Muzika sváděla ze vsi k hostinci mládence a družičku. Při zábavném povídání a zapíjení byl věneček na zeď po ceremonii pověšen. Mnozí mládenci se ho snažili ukradnout, pokud se jim to podařilo, byla to pro družičku ostuda. Během celé slavnosti se zpívalo a tancovalo.

Dětský svět

Den byl pro děti rozdělen na čas strávený ve škole a poté na výpomoc v hospodářství – vzhledem k jejich věku. Nejvíce zastoupenou činností, pro děti školního věku, bylo pasení hus či krav na posekaných lukách, při kterém se děvčata a hoši zabavovali různými hrami. „Luka byla tak po dlouhou dobu eldorádem dětí celé vesnice.“²⁸⁰

O pasení hus byl velký zájem, jelikož nepotřebovaly mnoho péče. Za to hlídání krav již potřebovalo znalost jak si vyšetřit čas na hraní. „Ty se rády mezi sebou praly, trkaly. Aby to nemohly dělati, přivoázal se jim řetízek uvázaný jedním koncem za rohy, ještě druhým koncem za některou přední nohu těsně mezi kopytem a spárkem. Následkem toho musila míti kráva hlavu stále dole. Pásti se mohla, běhati však a trkati se nemohla. Aspoň nebezpečně.“²⁸¹

Děvčata hrála *tzv. drábky*, jejímž smyslem bylo žonglování či vyhazování vyhlazených oblázků. Vyhrávala ta, které žádný nespádl na zem. Samozřejmostí byla

²⁷⁸ Václav Sova: RK 1897 – 1918, str..320.

²⁷⁹ Tamtéž, str..320.

²⁸⁰ Tamtéž, str. 156.

²⁸¹ Tamtéž, str. 156.

hra s *panenkami*. „Co to bylo šití různých těch oblečků a parády na nich, pro ta milá miminka. Nebyla to jen jedna souprava ale několik. Pro neděli, svátek i všední den. Nesmělo chyběti ani ložní prádlo, ale i peřinky s povlaky a příkrývkami. (...)”²⁸². S věkovým růstem jejich výbava pro panenky byla čím dále propracovanější – díky také školním ručním pracím. Nechyběly krajky, upletené svetrčky, vyšívané obrázky a háčkové doplňky.

Chlapci si zase vyráběli svépomocí luky, šípy a praky. *Luk* se vyráběl z pružného syrového dřeva, který se prohnul a oba konce se spojily slabým provázkem. *Šípky* se vytvářely buď ze slabého rákosu, do kterého byl zapuštěn a pevně upevněn ostrý hřebík či jehla. Jejich cílem byla střelba na terč, či do výšky (kdo vystřelí výše) nebo do vyhnaných zajíců a koroptví²⁸³. Kromě toho stříleli také prázdnými nábojnicemi z lovecké pušky. „U té vyrazila se použitá zápalka, vzniklým otvorem prostrčil se dovnitř silnější provázek na jehož konci udělal se velký uzel. Ten se stáhl zpět do prázdné nábojnice. Druhý konec provázku, který byl přes půl metru dlouhý, uvázal se na kratší silnější násadku. Byl to jakýsi bičik, na jehož konci byla jmenovaná nábojnice. Nyní se do prázdné nábojnice daly drobné kroky a upevnily se zátkou ze zmuchlaného papíru, aby nevypadl.”²⁸⁴. Touto upravenou zbraní stříleli na zvěř, které se ale nikdy nic nestalo.

Nejběžnějšími zbraněmi však byly obyčejné klacky či podomácku vyráběné z prkýnek napodobeniny flinty, se kterými kluci běhali po poli, vystřelili slovem „bác“ a cíl byl vždy zasažen.

Starší kluci však nad těmito zbraněmi již ohrnovali nos. Jejich doménou byl *prak*. Dřevěné vidličky v podobě velkého ypsilonu s prodlouženou rukojetí měli na obou koncích připevněny silné gummy, které se spojily měkkou kůží oválného či obdélníkového tvaru. Střelivem byli oblázky z labského písku a nebo malé kousky litiny z rozbitých plátů z ploten. Toto hraní však bylo nebezpečné jak pro střílející tak pro postřelené. Proto tento způsob zábavy byl školou přísně zakázán a trestán. „Co to však bylo platné, když pro nás kluky „zakázané ovoce nejlépe chutnalo“. Jeden na druhého jsme nic nepověděli. A „žalobníčkové“ se nás báli, že bychom jim po zásluze napráskali”²⁸⁵.

²⁸² Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 71.

²⁸³ Tamtéž, str. 71: „Na ty jsme pořádaly frontové hony jako praví střelci s puškami.”

²⁸⁴ Tamtéž, str. 72.

²⁸⁵ Tamtéž, str. 74.

Mezi další zbraně patřila kuše, jenž se vyráběla z luku spojeného se šindelem. „Žlábek u šindele se prohloubil a rozšířil. Prostředek oblouku luku se přibíl se hřebíkem na konci žlábků v šindeli, aby s jeho dnem byl v rovině. V šindeli byl v rovině se dnem žlábků vyříznut dlouhý obdélníkový otvor, kterou byl provléknut provázek luku do nejdále dozadu, aby se provázek luku mohl co nejvíce napnout. Tam se zachytil na straně šindele, připevněným „kohoutkem“²⁸⁶. Nyní se do žlábků šindele (kuše) vložila výše již popsaná šipka zadním koncem až k napjatému provázku luku²⁸⁷.“ Tím byla kuše připravena ke střelbě, která však nebyla tak účinná a přesná.

Dětská hravost však tímto nekončila. Házelo se kamením na poli, lezlo se na čas po stromech, pořádaly se závody v pytlích, pouštěly se lodičky po potoce a především se hrály kolektivní²⁸⁸ hry²⁸⁹. Hry se především odehrávaly po žních na strništích - z tohoto důvodu byli děti výjimečně obutí - či na farské zahradě.

Hra „Škatule“ přetrvala s menšími úpravami i do dnešní doby. Děti se uskupily do hloučku a na povel „Škatulata, hejbejte se“ se začala ze svých označených míst přemísťovat co nejrychleji na jiné označené místo²⁹⁰. Ten, kdo nové místo neobsadil, prohrál a zahajoval další kolo.

Podobného rázu byla i hra „na Kokeše“, která patřila mezi jedny z oblíbených her pana Sovy. „ V té [hře] se seřadili hrající do řady k sobě obemknouce se rukama. Mohl jich býti libovolný počet. Nyní opět určený nebo vylosovaný chlapec či děvče stoupl/la si před čelo prvního v řadě. Ten se ho/jí zeptal: „Kokeš, co chceš?“. Ten odpověděl: „Toho radního!. Na to mu odvětil/la: „Vem si ho a udělej si s ním, co chceš“. Nyní se musel nejzásadnější hráč v řadě během přemístění před prvního v řadě. Úlohou vyzývajícího bylo při tomto přesunu ho nějakým způsobem chytiti, aby mu tento přesun zabránil. Mohl ho uchopiti i přes řadu pevně se držících hráčů. (...) Když se mu to podařilo a přebíhajícího musil tento nastoupiti na jeho místo a sám zaujal první místo v řadě. (...)“

Mezi další oblíbenou a v jeden čas také módní dětskou hru patřila hra „Nebe“. Účastnily se jí dvě osoby. Na beztravném místě se do země vyryl obraz románského

²⁸⁶ Spouštěčem

²⁸⁷ Václav Sova: RK 1897 - 1918, str.74

²⁸⁸ Mezi nejvíce hranou hru patřili Škatule, Na Kokeše a na slepou bábu.

²⁸⁹ Václav Sova: RK 1897 - 1918, str. 71 - 159.

²⁹⁰ Označených míst bylo vždy méně než byl celkový počet hráčů.

okna, které bylo rozděleno čarami na osm až deset políček a jeden oblouk zvaný odpočívadlo. Každý z hráčů měl střep, který musel postupně házet do políček, přičemž střep se nikdy nesměl dotknout žádné vodorovné ani svislé čáry obrazce. Jestliže se však dotkl, pokračoval v hraní další hráč. Pokud hodil střípek správně, tak hráč skočil na jedné noze do prvního políčka a prsty uchopil střípek, který popostrkoval do dalších polí - stále se nesměl žádné čáry dotknout. Pokud překonal celé hrací pole získal výhodu v podobě zabránění jednoho políčka z hracího pole, na které spoluhráč nesměl stoupnout. Hra se opakovala tak dlouho až se některému z hráčů podařilo zabrat co nejvíce políček a znemožnit tak hru spoluhráči. V této hře záleželo velmi na cviku, šikovnosti a vytrvalosti²⁹¹.

Oblibě se těšila i hra „*Prstýnek*“, kdy hráči usedli do kroužku se sepnutými polootevřenými dlaněmi. Hrající - chodící osoba měla skrytý prstýnek v dlani, se kterou obcházela všechny hráče a některému z nich nenápadně prstýnek vhodila do dlaně. Hráč, který seděl za ní musel říci, komu prstýnek dala. Pokud nedošlo k uhodnutí, tak se hra opakovala.

Jako nebezpečná hra se často na strništích hrála „*Pálení špačka*“. Většinou na cihlu se položil špalíček dřeva (= špaček), který se na obou stranách do špičky nožem ořezal. Špaček vždy musel přes cihlu přečnivat, jelikož do této přečnívající části se chlapci strefovali klackem, který se po ráně vymrštil. Komu špaček dolétl nejdále, ten vyhrál. Jelikož mohlo a také docházelo k úrazům, tak byla tato hra ve škole přísně zakázána²⁹².

Mezi populární klukovskou hru patřilo „*Pálení*“. K této hře byla zapotřebí tenisová raketa a tenisový míček. Jelikož takovéto vybavení nemělo ani jedno dítě, tak se raketa nahradila dřevěnou pálkou a koupil se jeden tenisový míček pro všechny hrající. Počet hrajících se rozdělil do dvou družstev „*a to tajným způsobem ať již vhozením peníze anebo tažením dřívka*²⁹³“. Každý hráč prvního místa si nadhodil a odpálil míček co nejdále. Po odpalu musel co nejrychleji běžet k označeným místům (většinou kamenem) a třikrát zde poklepat pálkou. Druhé družstvo mělo své hráče rozestavené po hrací ploše a každý z nich se snažil chytit míček, kterým měl běhajícího protihráče ťuknout.

²⁹¹ Václav Sova: RK 1897 - 1918, str. 186.

²⁹² Tamtéž, str. 156 - 157.

²⁹³ Tamtéž, str. 159.

Pokud se to podařilo, tak se družstva ve svých rolích prohodila²⁹⁴. Domnívám se, že vítězilo to družstvo, které „řuklo“ míčkem co nejvíce svých protihráčů.

Kluci se také účastnili koulení kuželek – ne však hráčsky, ale jako pomocníci. „Často sehnal [kaplan Ulrich] naše tatínky a do pozdní noci v hostinci Na Kopečku na tanním kuželníku kouleli kuželky. My kluci jsme stavěli²⁹⁵“.

Šťastná – především klukovská - léta se vyznačovala dětským bezstarostným darebáctvím. Nejlépe totiž chutnalo z cizích zahrad. Pan Sova častokrát ve svých zápisech vzpomíná jak „chodil“ na hrušky k paní Myslivečkové či na kedlubny k Michalům spolu s Jindrou Syrovým a jeho sestrou Marií. „Na zahradě měli [Michálovi] pěkně ošetřovanou menší ohraženou zelinářskou zahrádku (...) hustým pichlavým plotem. Přinesli jsme tedy několikametrové prkno. Z venku položili jsme ho na plot. Já si vlezl na jeho konec, Jindřich s Marií ho se mnou zvedli, překlenuly přes pichlavý plot. (...) Když jsme usoudili, že jich je dosti, vlezl jsem zpět (...). Když jsme byli v nejlepším, ozval se za plotem hlas Michala: „Počkejte já vám to pakáž rozdělím. To se vyrovná u starosty.“ Do nás jako když hrom uhodí. Popadli jsem kedlubny, co jsme popadnout mohli a utekli jsem. Ovšem v srdci strach. Vždyť starostou byl otec Jindry a Marie²⁹⁶“. Stranou však nezůstala ani farská zahrada, kde „u kostela stál mohutný strom jedlých kaštanů. Třebaže jsme se faráře Sedláčka báli, přelézali jsme zeď (...). Jenomže obyčejně to špatně dopadlo. Farář nebo kuchařka nás z okna fary uviděli a mělo to dozvuky s rákoskou ve škole“²⁹⁷.

²⁹⁴ Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 159.

²⁹⁵ Tamtéž, str. 184.

²⁹⁶ Tamtéž, str. 154 – 155.

²⁹⁷ Tamtéž, str. 156.

8) Elita obce

Elitou obce byli jedinci, kteří buď disponovali rozhodovací pravomocí, pocházeli ze středních vrstev nebo byli finančně soběstační²⁹⁸. Mezi lokální elitu obce se řadilo obecní zastupitelstvo, řídící učitel a farář obce. Ani Solopysky v tomto případě nebyly výjimkou. Řídící učitel Řezáč, Voslař i Hlavatý se těšili stejné úctě jako obecní zastupitelstvo, starosta i farář.

V žádném případě stranou nezůstali „bohatí“ sedláci, jejichž slovo mělo v obci velkou váhu. Kromě velkostatkáře Dlabala (čp.1), Syrového (čp.45) a Chuchvalce se sem řadil i pan Dlabal.

Jan Dlabal nebyl zdejším rodákem, ale Solopysky si zamiloval. Narodil se 12. března 1866 v Hradci u Ondřejova, vystudoval školu obecnou a jako dvaadvacetiletý koupil v Solopyskách usedlost od Aloise Urbana (čp.1). V letech 1897 – 1905 byl zdejším starostou, do roku 1923 a poté od roku 1931 až do své smrti členem zastupitelstva, předsedou místní školní rady v letech 1897 – 1905 a po dlouhá léta členem výboru hospodářského družstva v Kutné Hoře. Pan Dlabal se snažil o vylepšení a především modernizaci obce. V roce 1898 založil hasičský sbor, jehož starostou byl do roku 1920. Taktéž šel příkladem v melioraci nejdříve na svých polích. Dobrá úroda těchto polí zapůsobila i na největší odpůrce modernizování v zemědělství. Bylo založeno tzv. Vodní družstvo.

V roce 1901 na radu a s pomocí faráře Jaroslava Petra založil Spořitelní spolek, kde byl „záložním“ kaventem [ručitelem] *všech potřebných, kteří potřebovali v Kampeličce úvěr, a neměli momentně potřebného kaventa. Vždy se jim sám nabídl. Ke stáru však jako mnoho jiných upadl do stavu fixní představy – stařecké nepostradatelnosti a nenahraditelnosti. (...) [neuměl včas] s poctou odejít a udělati místo mladým svěžím silám a státi se jim zkušeným rádcem*“²⁹⁹.

Dle pamětníků měl pan Dlabal i velký rozhled a neustále se vzdělával. Jeho koníčkem byla „*láska k dějinám a historii našeho národa*“³⁰⁰. Na jeho popud byla založena

²⁹⁸ Srovnej: Občanské elity a obecní samospráva 1848 – 1948 (ed. Fasora, Lukáš- Hahuš, Jiří – Malíř, Jiří). Brno: CDK, 2006.

²⁹⁹ Václav Sova: RK 1931 – 1946 , str. 130 – 131 .

³⁰⁰ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 236 – 238.

v roce 1899 kronika obce. Pan Dlabal zakoupil velkou pamětní knihu, nechal ji opatřit titulkem a požádal řídícího učitele Josefa Tůma z Červeného Hrádku³⁰¹, aby při své práci³⁰² udělal výpisy ze „zemského archivu“ i pro naši obec. K těmto zápisům opatřil záznamy zdejší řídící učitel Jan Mašín, které nashromáždil z výpovědí od nejstarších pamětníků a z výpisů z farní kroniky, kterou pečlivě sepisoval farář Sedláček – velký milovník historie. Ilustrace provedl syn Alois Mašín³⁰³.³⁰⁴

„Byl to dobrý člověk³⁰⁵, (...) muž čestný, charakterní a dobrého srdce³⁰⁶“. Na poslední rozloučení³⁰⁷ s panem Dlabalem dne 5. ledna 1938 i přes špatné počasí přišlo mnoho lidí z celého okolí. Pohřeb to byl velkolepý.

³⁰¹ Později působil na Ministerstvu národní osvěty.

³⁰² Pro svoji obec Červený Hrádek sepisoval pamětní knihu.

³⁰³ Umřel jako řídící učitel v Břežanech u Platan v roce 1939.

³⁰⁴ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 236 – 238.

³⁰⁵ Václav Sova: RK 1931 – 1946 , str. 130 – 131.

³⁰⁶ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 236 – 238.

³⁰⁷ Příčinou jeho úmrtí byla záchvat mrtvice.

9) Vztah církve a občana

Úzká propojenost církve s habsburským vládnoucím rodem a válečné události podnítily nárůst antikatolických nálad. Averse vůči katolismu se projevily v přijetí legislativních opatření omezující církevní vliv (např. omezení výuky náboženské výchovy ve školách, omezení vlivu v manželském právu aj.), ve sjednocení Českobratrské církve evangelické a ve vznik Československé církve.

„Pryč od Říma, stalo se heslem doby. Byla založena církev Československá, do níž přestoupilo dosti kněží, z církve římsko – katolické. Kostely zely prázdnotou. Lidé vystupovali z církve římsko – katolické. Zůstávali větším dílem bez vyznání, anebo vstupovali do nově založené církve československé, která neuznávala Řím a veškeré církevní obřady i mše se sloužily jen v jazyce českém. (...)”³⁰⁸.

V okolí zdejší obce z nenávisti vůči katolické církvi, která byla „sestrou“ habsburské monarchie, se ničily kříže, sochy světic a svatých³⁰⁹. Pan Sova církvi vyčítal, že zneužila „svého vysokého duchovního i církevního postavení (...) pod rouškou šíření křesťanství – učení milosrdenství a lásky – k násilné germanizaci porobě slovanských národů, mečem a kroví. Pryč od Říma stalo se heslem.³¹⁰“ Kritika se však více staví k církvi jako instituci, ne k učení Ježíše Krista. Zároveň také poukazuje na fakt, že od církve římskokatolické se odklánějí především lidé s nižším sociálním postavením. Křesťanství obhájí a odsuzuje všechny představitele církve, kteří svým jednáním pošpinili víru.

Revoluční myšlení se odráželo v zášti vůči Židům, ve kterých byla viděna „stvořena germanizace, (...) němectví, kterému byli Židé nadšenými pomahači a přísluhovači“³¹¹.

Tato výše popsaná antikatolická nálada se ale vůbec neodrážela v úředních dokumentech obce Solopysk. Nebo lépe řečeno, málo kdo měl v kolonce vyznání napsáno českobratrská církev či bez vyznání. Z toho lze tedy vyvodit, že místní lidé ke katolické víře měli vřelý nebo pragmatický vztah. Přikláněli se k víře k Bohu ne k církvi jako instituci. Zpravidla každé dítě, které se místním rodákům narodilo, bylo pokřtěno

³⁰⁸ Václav Sova: RK 1897 – 1918, , str. 453.

³⁰⁹ V nedaleké obci Červený Hrádek a Bečvárech byly z podstavců strženy sochy sv. Jana Nepomuckého.

³¹⁰ Tamtéž, str.453

³¹¹ Tamtéž, str. 417

a vyznávalo katolickou víru. Školní děti měly možnost chodit na výuku náboženství. Docházka nebyla povinná, přesto se výuky účastnilo více než 90% solopyských dětí.

Křesťanská výchova spojená s uvědomělým češtvím se odrážela například v usnesení obecní zastupitelstva z roku 1919, které se ohradilo proti nedělní mši vedené v německém jazyce³¹² či v náboženské zkoušce dětí vyznání římsko – katolického za přítomnosti faráře Šarma z Kaňku a podpory místních³¹³.

Do roku 1930 na místní faře působil farář **Josef Bedrna**. Byl to „*tichý kněz s kterým správce školy, žil v nejlepším shodě*“. Po jeho odchodu bylo nutné zajistit výuku náboženství ve škole, které se ujal farář Josef Šinkora ze Suchdola³¹⁴. Po roční pauze místní fara byla opět spravována ustaveným farářem pro obec Solopysky. Farář Emil Jaroš zde ale působil pouhé tři měsíce, jelikož byl přeložen do Kunvaldu do severovýchodních Čech, kde místní fara osaměla.

Administrátorem a zároveň učitelem náboženství byl od listopadu 1931 ustanoven **Josef Šinkora** ze Suchdola, který vyučoval ve zdejší škole dvakrát v týdnu. Od dubna 1932 z důvodu jeho onemocnění zastával výuku náboženství František Škrácha z Drahobudic, který učil jen jednu hodinu týdně až do konce školního roku³¹⁵. Od září 1934 zdejší faru obhospodařoval farář **Václav Volánek**. Vystudoval Vyšší reálnou školu v Hradci Králové, kde v roce 1912 maturoval. Za rok na to vstoupil na bohoslovecká studia a v roce 1917 byl vysvěcen na kněze. Působil ve Zbislavi u Čáslavě, Josefově, Chroustovicích, Hlinsku v Radhošti u Vysokého Mýta a devět let ve Svatce. Podle pana Sovy byl ze svého posledního působiště „*vyštván, jelikož nechtěl politicky spolupracovat*“³¹⁶. V Solopyskách byl vřele přijat a svojí povahou si postupně získával celou obec. Byl to „*člověk lidumil, demokrat a národovec, kněz jak má býti, kterým tělem a duší slouží svému duchovnímu poslání. Kněz postavený vysoko nad zájmy politických stran*“³¹⁷. Pan Sova s ním velmi rád rozprávěl o včelařství, o nových odrudách ovocných

³¹² V roce 1919 se zdejší obecní zastupitelstvo usneslo na zákazu konání mše v jiném než českém jazyce. In: SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 10. ledna 1920.

³¹³ Tato zkouška se konala 5. června 1936. In: SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1935/1936.

³¹⁴ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1929/1930.

³¹⁵ Tamtéž, školní rok 1933/1934.

³¹⁶ Václav Sova: RK 1931 – 1946, str. 43.

³¹⁷ Tamtéž, str. 43 – 44.

stromků a o tom co se děje ve společnosti. Během let se z nich stali přátelé, kteří si ale navzájem vykali.

Velkou církevní i společenskou událostí v obci byl 14. květen 1935, kdy bylo dětem i dospělým udělována svátost biřmování. Svátost udílel hradecký biskup excelence Mořic dr. Pícha, který jako syn bývalého panského správce v Pučerách chodil do naší obce do školy. U brány ho přivítaly žákyně první třídy Lidka Trnková a Jarka Dlabáčová a rozloučila se s ním Marie Mašínová z druhé třídy z Malenovic. Kostel byl zcela zaplněn lidmi, kteří se ze své víry vyznávali či se přišli jenom podívat – těch bylo ale poskrovnu.³¹⁸

Kvůli rekvizici za války zvonilo se zvonem velkým či malým³¹⁹ uloženým na farní půdě, jehož hlas nepěkně zněl. Díky daru manželů Kandových ze Solopysk byl o pouti 24. srpna 1930 posvěcen nový umíráček kutnohorským vikářem Františkem Pekárkem. Zvon manželé nechali ulít ve zvonárně firmy R.Manoušek v Brně. Vážil 35,5kg a v průměru dosahoval 38,8cm. Na zvon byl vyryt text: Tento zvonek k uctění tisíciletého jubilea výročí smrti sv. Václava věnují František a Marie Kandovi ze Solopisk.³²⁰

Zvon byl kolaudován 27. května 1930 vyšehradský kanovníkem Václavem Müllerem. Poprvé zazněl panu Františku Janglovi z čp. 46 (22.9.1846 - /23.11.1930/), který byl v letech 1884 - 1893 starostou zdejší obce. Byl to čestný, rozumný a poctivý muž.³²¹

Přeneseně by se vztah občana vůči církvi mohl vypořádat v péči o církevní památky. Příkladem toho je postupná elektrizace zdejšího kostela, proti níž se nekladly žádné překážky. V roce 1935 byla elektřina rozvedena pouze do varhan a nad vchodem do kostela. Náklady byly uhrazeny z dobrovolných příspěvků a ze zádušní pokladny v Zásmukách³²². Ale v roce 1937 byla zavedena do celého kostela pod obrazy křížové cesty a na oltáře.

³¹⁸ Tamtéž, školní rok 1934/1935.

³¹⁹ Dříve se sním zvonilo na farní kostnici.

³²⁰ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str.190.

³²¹ Tamtéž, str.190.

³²² Tamtéž, str. 232.

10) Školská samospráva³²³

Významným mezníkem pro vývoj obce znamenal rok 1848, resp. 1850, kdy díky revolučním změnám se obce staly samosprávnými celky. Tento trend se odrazil i v poměrech ve školství – vše nasvědčovalo tomu, že po přijetí nezbytných zákonů bude také školství samostatnější. Ne však nadlouho, jelikož v roce 1855 uzavřel stát konkordát s katolickou církví, čímž se opět školní záležitosti dostaly do jejího vlivu. Příímým nadřízeným učitele byl tedy nadále farář. Stát se o školství staral pouze v provozních otázkách.

Teprve až s vydáním *tzv. říšského školního řádu z roku 1869*³²⁴ ustoupil vliv církve do pozadí³²⁵. Nový zákon přinesl především zesvětštění a zestátnění škol, zkvalitnění³²⁶ vzdělávání učitelů, zavedení pravidelného učitelského platu, značné rozšíření obsahu vzdělávání a zavedení školní povinné docházky.

Délka povinné školní docházky byla stanovena na osm let. V rámci tohoto období bylo možno se vzdělávat trojím způsobem. Měšťanské školy byly zřízeny jako osmileté, jako tříleté samostatné nebo jako tříleté spojené s pětiletou obecnou školou. Školy obecné se dle zákona dělily na „obyčejné“ školy obecné a školy měšťanské. Školy byly zřizovány státem, zemí či obcí nebo mohly mít soukromého vlastníka.

Obsah základního vzdělání byl vymezen předměty - český jazyk, počty, reálie, psaní, geometrie, zpěv, tělesná výchova a náboženství. Měšťanské školy nabízely dětem vyšší vzdělání v podobě ručních prací (u děvčat šití, pletení a nauce o domácím hospodaření, u chlapců pracovní činnosti). Jak je tedy patrné, poskytovala škola obecná tak i měšťanská ucelené ukončené vzdělání bez předpokladů k dalšímu studiu³²⁷.

³²³ V této práci reflektuji pouze základní stupeň vzdělání. Pro více informací: Kasíková, Hana; Vališová, Alena: Pedagogika při učitele, Praha: Grada Publishing a.s., 2006.

³²⁴ Zákon vznikl 14. května 1869, kdy ministrem vyučování byl Leopold Hasner. Tento zákon je často nazýván podle autora („Hasnerův“) či podle měsíce přijetí („květnový“).

³²⁵ Církvi pozbylo právo dohledu nad vyučováním náboženství a na zřizování soukromých škol pro studenty stejného vyznání.

³²⁶ Na základě § 42 zákona bylo učitelům obecných a měšťanských škol umožněno vysokoškolské studium.

³²⁷ Pokud nadaný žák chtěl dále postupovat, musel absolvovat střední školu a poté vysokou školu.

Prioritou ČSR byla reforma a modernizace celé školské soustavy. Proto již od počátku 20. let probíhaly bouřlivé diskuse jak v laické tak i odborné veřejnosti. Reforma měla přinést zkvalitnění úrovně vzdělanosti československé společnosti v celé její šíři a vymezit výchovné úkoly školství, jenž měly sloužit novému republikánskému demokratismu.

V čem nově ustanovující změna tkvěla? Zásadní změna se týkala zejména 1) posílení kontrolní a řídicí úlohy státu nad školstvím a 2) modernizace školství zejména po stránce obsahové.

Posílení dohledu státu nad školstvím společně s jeho centralizací ve školské oblasti plně odrážel zásadu, že „*státu přísluší nejvyšší správa veškerého vychovávání a vyučování a dozor k němu*“, tak jak to stanovil zákon z 9. dubna 1920³²⁸. Tím tedy vliv katolické církve ustoupil do pozadí.

Aby se předešlo zmatkům ve vzdělávání a nebyla citelně zasažena kontinuita vzdělávání, převzala Československá republika praxí prověřený rakousko - uherský školský systém z roku 1869 prostřednictvím tzv. *Malého*³²⁹ *školského zákona z roku 1922* (zákon č. 226/1922 Sb.).

Dalším podstatným zákonem byl *zákon o újezdních měšťanských školách* (zákon č. 233/1935 Sb.) ze dne 20. prosince 1935. Na jehož základě vznikla újezdní školní rada, která plnila funkci správního orgánu pro školní újezd³³⁰ i školní obec. Zákon dále upravoval zřizování měšťanských škol v malých venkovských obcích. Újezdní školní rada se vytvářela přímo v obci a zastávala funkci dosavadní měšťanské školní rady. Rozdělovala se na dva obory, pro věci školní obce a školního újezdu. Vedle konání vlastních schůzí se konaly schůze plenární, na kterých se rozhodovalo o věcech společných všem školám.³³¹

³²⁸ Čapka, František; Vaculík, Jaroslav: *K problematice hygieny na školách první republiky*. 2. konference ŠKOLA A ZDRAVÍ 21, Brno 2006. str. 1.

³²⁹ Označení „malý“ vystihuje zásah do rakousko - uherského školského systému. Zaváděl pouze malá opatření v rámci Hasnerova zákona.

³³⁰ **Školní újezd** = několik obcí nebo jejich částí přidružených k veřejné měšťanské škole, jejíž obvod přesáhl území školní obce.

³³¹ DS. Praha: NLN, 2007, s. 284 - 285.

O zřízení újezdní měšťanské školy projevila v letech 1937 - 1938 i Místní školní rada v Solopyskách³³². Jelikož se v žádných dalších dokumentech tento požadavek neobjevuje, lze tedy říci, že její žádost byla zamítnuta.

³³² SOAKH - Místní školní rada 1933 - 1948 (MŠR): Protokoly místní školní rady (Protokoly MŠR).
Zápis z konané schůze ze dne 12. února 1938.

Škola v obci

Školy byly zřizovány v osadách, obcích a městech, kde v obvodu cca 4km (či 1 hodiny chůze) žilo nejméně 40 školou povinných dětí. Každá veřejná škola měla tedy svůj obvod, který se zpravidla shodoval s hranicemi obce. Obec Solopysky byla v roce 1880 odtržena od školní obce kolínské a v tom samém roce přidána do školního okresu kutnohorského³³³. „Škola v Solopyskách byla vždy z předních v okrese. (...)“. V dřívějších dobách byly sem přiškoleny i sousední obce kolín[ského] školního okresu [Chotouchov, Pučery] (...)“³³⁴.

V každé obci, kde se nacházela škola, vznikaly od roku 1920 místní školní rady (MŠR) jako veřejný úřad. Každá tato rada se skládala z předsedy (volen z řad učitelstva), ze zástupců školy a ze zástupců obce. Dozor nad ní vykonávaly okresní a zemští inspektoři³³⁵. Povinností každé MŠR bylo hájit zájmy školy.

Personální složení solopyské rady se obměňovalo zpravidla každé čtyři roky (1921, 1925, 1929, 1933, 1937). Dle dochovaných pramenů se ustavují schůze konaly většinou za přítomnosti členů obecního zastupitelstva. Výjimku tvoří volby do místní školní rady v roce 1933, na které byl přítomen zástupce okresního úřadu JUDr. Ladislav Šimčík.

Činnost místní školní rady v letech 1926 až 1933 pokulhávala. Schůze se konaly velmi sporadicky (1926) a komunikace mezi řídicím učitelem Voslařem a MŠR vážla (1927 -1933). Nemohly najít shodu. Řídicímu učiteli Voslařovi chyběla větší razantnost a důslednost v jednání. MŠR zase vyhovovalo, že jí „nikdo do toho nemluví“. Tak trochu se řídila heslem, zařídit jen to nejnnutnější. V ostatních letech činnost MŠR byla řádná, komunikace nevážla, rozpočet MŠR byl vyhovován včas a o chod školy bylo řádně postaráno.³³⁶

³³³ Zavadil, Antonín (ed.): *Kutnohorsko slovem i obrazem*. Kutná Hora, 1912. str. 364.

³³⁴ SOAKH - Okresní školní výbor: Obec Solopysky. Zpráva o prohlídce konané 23 dubna 1926.

³³⁵ DS. Praha: NLN, 2007, str. 357.

³³⁶ SOAKH - Okresní školní výbor: Obec Solopysky. Zpráva o prohlídce konané v letech 1921 - 1937.

Její působnost byla vymezena teritoriálně - školní obcí. I když školní obec měla svoji vlastní právní subjektivitu, o jejím rozpočtu rozhodovala obec, kde školní budova stála. Rozhodující nebyl ani fakt, zda je školní obec teritoriálně totožná s obcí.

Ve třicátých letech narostl počet žádostí o souhlas obce Solopysky se zřízením měšťanských škol v okolí. V roce 1936 dostala souhlas Měšťanská škola v Chotouchově, s tím že bude všemožně podporována. Do jejího školního výboru byli zvoleni Josef Kmoch, Alois Zajíček a J. Syrový³³⁷. V tomtéž roce se zřizovala i Měšťanská škola v Suchdole³³⁸, na jejichž schůzi byli jako zástupci vysláni J.Syrový, J.Kmoch, František Kanda, Josef Kašpar a pan Čermák. V roce 1937 MŠR v Solopyskách souhlasila se zřízením Lidové hospodářské školy v Suchdole, do jejichž školního výboru byl zvolen Jindřich Syrový³³⁹. Přes všechny tyto nově vzniklé měšťanské školy se obecní zastupitelstvo usneslo, že prozatímně místní škola bude přidělena k **Měšťanské škole v Kutné Hoře**, s tou podmínkou, že „*kdyby se jednalo o venkovský újezd, žádala by obec o stavbu nové měšťanky ve zdejší obci*“³⁴⁰.

Školní rozpočet pro nadcházející kalendářní rok, i s podrobnými požadavky starostovi obce, musela MŠR sestavit do konce září. V obcích, které sami o sobě tvořily školní obec, mohlo obecní zastupitelstvo školní rozpočet upravit po předchozím jednání v obecní radě. Proti tomuto usnesení se mohla MŠR do patnácti dnů odvolat. V případě, že se obec skládala z několika obcí či hrozila výše nejméně 80% schodku školního rozpočtu, příslušelo i této přidružené obci právo upravit si školní rozpočet a informovat své obecní zastupitelstvo, které se v zákonné lhůtě patnácti dnů mohlo proti tomuto usnesení odvolat. O odvolání rozhodoval s konečnou platností okresní výbor, popř. zemský výbor, pokud přidružené obce spadaly do více okresů.³⁴¹

Pokud se navrhovaný školní rozpočet neupravoval, musel starosta obce školní rozpočet s rozvrhem schodku po dobu patnácti dnů veřejně vyvěsit³⁴², předložit

³³⁷ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 18. ledna 1936.

³³⁸ Tamtéž. Protokol ze dne 29. února 1936.

³³⁹ Tamtéž. Protokol ze dne 11. června 1937.

³⁴⁰ Tamtéž. Protokol ze dne 22. června 1936.

³⁴¹ SOAKH - MŠR: Spisový materiál MŠR: Vyřízení školního rozpočtu.

³⁴² Po dobu vyvěšení mohl každý volič nebo poplatník v obci podat odvolání proti školním u rozpočtu či rozvrhu jeho schodku.

finanční komisi ke schválení a do třiceti dnů od doručení školního rozpočtu předložit obecnímu zastupitelstvu k usnesení, zda má obecní zastupitelstvo proti rozpočtu či rozvrhu schodku podat odvolání.³⁴³

MŠR v Solopyskách v rozmezí schváleného rozpočtu zajišťovala chod školní budovy včetně zajištění potřebných věcí k vyučování. Z rozpočtu se hradily úřední listy, poštovné a psací potřeby pro MŠR, plat poslovi, daně a připojištění školní budovy, pojištění žáků³⁴⁴, nezbytné opravy, údržba zahrady, topivo včetně uskladnění³⁴⁵, elektřina, úklid a dezinfikace³⁴⁶, nářadí³⁴⁷, školní pomůcky, potřeby pro výuku (ruční práce), pomůcky a potřeby pro chudé žáky, výzdoba tříd³⁴⁸, zdravotní péče žáků (školní lékař) a případné půjčky. Správou těchto transakcí byl ve třicátých letech pověřen Alois Zajíček, za což byl odměněn polem na Jezírku po dobu jeho působení v této funkci³⁴⁹.

Pro ufinancování provozu školní budovy pronajímala³⁵⁰ na základě veřejné dražby své školní pole v Řeticích³⁵¹ (č.k.278) panu Václavovi Michálkovi ze Solopysk za

³⁴³ SOAKH – MŠR: Spisový materiál MŠR: Vyřízení školního rozpočtu.

³⁴⁴ Žáci se pojišťovali u banky Slavia za 1Kč na jedno dítě na rok. In: Protokol MŠR ze dne 1. listopadu 1933.

³⁴⁵ V roce 1934 bylo zakoupeno šest metrů palivového dříví z jindického lesa a to tři metry pro potřebu jarní a tři metry pro zimní za cenu 404Kč. Dovoz obstaral pan starosta Syrový za 45Kč a nechal pořezat za cenu 28Kč. In: SOAKH – MŠR: Protokoly MŠR: Protokol MŠR ze dne 25. dubna 1934.

³⁴⁶ Dezinfekce školy se prováděla v případě spály pomocí formalinové lampy.

³⁴⁷ Např. nabroušení školní sekery. In: SOAKH – MŠR: Protokoly MŠR: Protokol MŠR ze dne 25. dubna 1934.

³⁴⁸ Nákup portrétů prezidenta Edvarda Beneše. In: SOAKH – MŠR: Protokoly MŠR: Protokol MŠR ze dne 28. června 1936.

³⁴⁹ SOAKH – MŠR: Protokoly MŠR: Protokol MŠR ze dne 26. června 1933.

³⁵⁰ V rámci smluvních podmínek byli nájemci povinni zaplatit vratnou kauci ve výši ročního pronájmu na vkladní knížku MŠR v místní kempeliče a vkladní knížku ukázat předsedovi MŠR do stanovaného data. Pan Václav Michálek se musel také smluvně zavázat, že nebude pole nikomu dalšímu propůjčovat, pole bude řádně obhospodařovat a chlévským hnojem hnojit. Kromě toho zaplatí kolek pachtovní smlouvy a 1% z částky pronájmu do chudé pokladny. In: SOAKH – MŠR: Spisový materiál MŠR: Pachtovní smlouva ze dne 29. července 1934 a ze dne 4. července 1935.

³⁵¹ SOAKH – MŠR: Spisový materiál MŠR: Pachtovní smlouva ze dne 29. července 1934.

roční pachtovné 691,-Kč a louku (č.kat.373) panu Bohumilovi Kochovi ze Solopysk za 301,-Kč³⁵² či povolila využít školní stodolu jako reklamní plochu např. pro firmu Baťa³⁵³. Ne však vždy pronájem skýtal obohacení školního rozpočtu. Za pronajaté pole v Řeticích dlužil několik let Alois Jakubál 1900,-Kč a donutil tak předsedu k zadlužení místní školní rady ve výši 2000,- Kč v místní Kampeličce³⁵⁴.

Příležitostně se školní rozpočet obohatil o dar – např. v červnu 1928 daroval Jaroslav Maksa z Uhlířských Janovic ve prospěch chudých školních dětí dvacet korun³⁵⁵, které byly použity na uhrazení výdajů pro jednoho žáka na výlet.

³⁵² SOAKH – MŠR: Spisový materiál MŠR: Pachtovní smlouva ze dne 4. července 1935.

³⁵³ Firma Baťa nabízela za vyvěšení reklamy 30Kč ročně. In: Protokol MŠR ze dne 26. června 1933.

³⁵⁴ Úvěr byl napsán na jméno předsedy Aloise Zajíčka a jako věřitelé byli podepsáni Josef Knoch, Jindřich Syrový a řídící učitel Rudolf Hlavatý. In: SOAKH – MŠR: Protokoly MŠR: Protokol MŠR ze dne 1. srpna 1933.

³⁵⁵ Místo koupě květinové výzdoby na rakev jeho strýce Aloise Mrázka v Solopyskách.. In: SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1927/1928.

Školní budova a její zázemí

Vzdělávání ve zdejší obci má již tradici od roku 1651³⁵⁶. Dítka byla vzdělávána po obydlích místními kněžími. Úroveň výuky však nebyla valná z důvodu nepravidelnosti hodin, stísněného a nevyhovujícího prostředí. S narůstajícím zájmem o vzdělávání svých poddaných a s rostoucím počtem místních dětí byla schválena stavba místní školy³⁵⁷, která byla svěřena Kristiánovi Šubrtovi z Bečvár. S její dostavbou v roce 1741 obec Solopysky získala samostatnou školu, do které docházely děti z obcí Červený Hrádek, Poďousy, Pučery, Chotouchov a Miletíny.

Na počátku 19. století stávající „stará“ školní budova již nevyhovovala. Tehdejší učitel Jan Vorlíček po svém nástupu byl sešlostí budovy donucen se přestěhovat k panu Františkovi Lázněvskému (čp.2), kde i vyučoval. Přesto ve větší míře převládalo soukromé vyučování a to až do roku 1811³⁵⁸, kdy byla na původním místě postavena škola novější. *„Vchod do školy byl přímo ze silnice po několika kamenných schodech. Silnice v těch místech byla silně zúžena. Jelikož před kostelem stály – a stojí podnes, jsouce chráněny státem – mohutné lípy, byla škola ze silnice ve stínu. Silnými dveřmi vešlo se do chodby, která ústila na dvorek, kde byla též studně s pumpou a zároveň rozdělovala školu na dvě části. Levou, kde byly dvě třídy, (...). Na pravé straně chodby byly dveře do bytu pana řídícího. Dále nad školou do silnice byly vysoké dřevěné vrata, která vedla na dvorek školy, odkud byl též vchod do bytu učitele a nad vratama byla stodůlka se dřevníkem. (...) Kolem pak školy byla kamennou zdí ohrazena školní zahrada, z níž užitek patřil říd[íci]mu učiteli.“*³⁵⁹. Třída byla vybavena dvěma řadami lavic, stupínkem s učitelským stolem a židlí, černou tabulí a nad tím vším *„visel kříž s ukřižovaným Kristem a po jeho pravici obraz s portrétem tehdejšího rakousko*

³⁵⁶ *Historie obce Suchdol*. Kutná Hora: Státní oblastní archiv v Kutné Hoře, 2007. str.96.

³⁵⁷ Stavba školy stála 36 zl. In: SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 19.

³⁵⁸ V tomto roce zastával místo podučitele **František Kmoč** (1. 8. 1848 – 30. 4. 1912) - hudebník, skladatel a kapelník kolínského dechového orchestru, který byl však nucen odejít, jelikož místo vyučování se věnoval hudbě. *„Odešel do Kolína, kde zřídil sobě bandu hudebníků“*. *Historie obce Suchdol*. Kutná Hora: Státní oblastní archiv v Kutné Hoře, 2007. str.96.

³⁵⁹ Václav Sova: RK 1897 – 1918, : RK 1897 – 1918, str. 19 – 20.

- uherského císaře i našeho pána Františka Josefa I.. Po straně stupně stálo velké kuličkové počítadlo³⁶⁰“.

Třetí a zároveň finální stavba nynější školní budovy byla dostavěna v roce 1914³⁶¹. V průběhu stavby se učilo ve staré škole, která byla po kolaudaci nové školy ve veřejné dražbě rozprodána (dřevěné díly), zdivo se nechalo na účet obce rozbourat a zbylý kámen byl dán na správu obecních cest. Místo po zbourané staré škole se upravilo a společně s vedlejším pozemkem přeměnilo na velkou zahradu s živým plotem i ovocnými stromy a vydlážděnou hlavní cestou ke vchodu. Nad hlavními dveřmi bylo do omítky vepsáno: „Bohu, vlasti, národu“. Nová stavba umožnila rozšířit stávající úzkou silnici k Červenému Hrádku a především zkulturnila školní prostředí (útulnější třídy, nové toalety pro děvčata a chlapce)³⁶². Stavba této budovy vyšla na necelých 36 tisíc korun českých³⁶³. V porovnání s cenou úpravy zbořeníště staré školy (17 000,-Kč) stavební náklady po válce značně stouply³⁶⁴.

Škola dostavená na začátku první světové války splňovala parametry tzv. Malého školského zákona (1920) na půl. Zákon se značně věnoval i vnitřnímu uspořádání školní budovy. Obsahoval požadavek, aby se při projektování nových škol pamatovalo na velké, vzdušné učebny s dostatečným a účelným větracím zařízením a správným hygienickým vytápěním. Učebny měly být prosvětlené díky velkým oknům, nábytek měl zohledňovat rozdílnou tělesnou výšku žáků a podporovat správné držení těla. U učebních pomůcek, psacích potřeb ale i nátěru tabulí měly být zachovány správné parametry.

Zdejší škola byla patrová se světlými učebnami, širokými a vzdušnými chodbami. Avšak nábytek byl starý, opotřebovaný a velmi nevyhovující³⁶⁵. Devět let po sobě bylo inspektorem a řídícím učitelem apelováno na MŠR, aby požadavek nových lavic začlenila do školního rozpočtu a v dalším roce je koupila. V jiných případech však

³⁶⁰ Václav Sova: RK 1897 – 1918, : RK 1897 – 1918, str. 21.

³⁶¹ V této budově se učilo až do roku 1963, kdy byla pro nedostatek žáků uzavřena. Od té doby místní žáci dojíždějí do Základní školy v Suchdole.

³⁶² Srovnej Václav Sova: RK 1897 – 1918, : RK 1897 – 1918, str. 20.

³⁶³ Přesně na 35 541, 77,- korun českých. In: SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 157.

³⁶⁴ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 157.

³⁶⁵ SOAKH - Okresní školní výbor: Obec Solopysky. Zpráva o prohlídce konané dne 23. září 1921.

obnova vnitřního vybavení probíhala – přinejmenším se natíraly pravidelně tabule, vyměnila se malá tabule na stěně za velkou, nakupovaly se mapy, didaktické obrazy a pravidelně se bílilo. S rozšířením elektrického vedení se ve třicátých letech uvažovalo o zavedení světla do tříd, které bylo MŠR raději o rok odloženo, „neb nynější zavedení by dělalo nevůli v obci“³⁶⁶. Ještě v průběhu třicátých let škola nevlastnila rádiový přijímač³⁶⁷.

Ve třicátých letech se ale situace zhoršila. Chyběla pořádná kamna na vytopení tříd a v některých místech do školy i zatékalo. Největší obavy však způsobovala školní studna, která se v důsledku stavby nové školy přiblížila ke školním toaletám. Díky špatné poloze a hydroizolaci docházelo k prosakování, čímž se voda z této studně stala nepoživatelnou a nepoužitelnou. Proto bylo v létě 1933 rozhodnuto, že se vyhloubí nová studně v blízkosti vchodu do školní budovy. Studně měla být hluboká šest metrů. Velké sucho v roce 1934³⁶⁸ ukázalo, že tato hloubka není ideální. A proto v následujícím roce byla studně prohloubena do hloubky sedmi metrů³⁶⁹, respektive do třinácti metrů studnařem J.Vránou z Lomce.³⁷⁰

Druhým palčivým problémem bylo prověšení stropů. I když stav stropů byl alarmující, bála se místní školní rada s opravami započít. Mezi občanstvem se šířilo nepochopení a odpor proti MŠR – ozýval se hlas, že nejlepší by bylo vyhodit celou MŠR. V důsledku těchto nálad tedy MŠR navrhla, aby se svolala širší obec poplatníků do místnosti školy a důvody byly projednány na místě z očí do očí. MŠR chtěla především objasnit, že je pod nátlakem okresní školní rady, že to není její výmysl a také chtěla upozornit na faktický stav stropů.³⁷¹

³⁶⁶ SOAKH – MŠR: Protokoly MŠR: Protokol MŠR ze dne 20. prosince 1937.

³⁶⁷ SOAKH - Okresní školní výbor: Obec Solopysky. Zpráva o prohlídce konané dne 6. února 1932.

³⁶⁸ Na jaře byla studně prohloubena o jeden metr Josefem Bělským z Bečvár, za 440,- Kč. In: SOAKH – MŠR: Protokoly MŠR: Protokol MŠR ze dne 25. dubna 1934.

³⁶⁹ Při hloubení v roce 1935 bylo schváleno prohloubení o pět metrů, jenže v této hloubce se nacházelo bahno a tudíž se dohodlo o dalším prohloubení o sedm metrů. In: SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 199.

³⁷⁰ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 199.

³⁷¹ SOAKH – MŠR: Protokoly MŠR. Protokol ze dne 28. května 1936.

Přestože byla schůze oznámena vyvěšením jak v Solopyskách, tak i v Malenovicích, dostavila se jen hrstka lidí. Mezi přítomnými byli Bohumil Kmoch, Antonín Pařez, Čeněk Trnka, J.Lupínek, J.Kmoch, Karel Syrový, J. Syrový, Alois Zajíček – zapisovatel a řídící učitel Hlavatý, kteří uznali prověšené stropy a schválili jejich opravu. Práce³⁷² byly zadány Františkovi Petránkovi z Červených Peček a oprava střechy pokrývači Procházkovi z Chotouchova.³⁷³

Během sledovaného období si největší chválu a pozornost zasloužila *školní zahrada*. Řídící učitel Hlavatý i jeho předchůdci postupně obměňovali ovocné stromky a spolu s dětmi opečovávali záhonky. Ve třicátých letech byla opravena kamenná zeď a natažen „ostnatý drát“³⁷⁴ kolem zdi³⁷⁵. V zahradě se také nacházelo letní cvičiště, které nahrazovalo chybějící tělocvičnu.

Škola disponovala *žakovskou a učitelskou knihovnou*³⁷⁶. Až do konce 20. let se knihovny potýkaly s nezájmem. Obsahovaly knihy staré, opotřebované a málo cenné. Společná práce prozatímního učitele Voslaře a řídícího učitele Hlavatého s instrukcemi školního inspektora Nevšimala tento stav postupem let zdárně napravila. Nevhodné a zastaralé knihy byly vyřazeny a inventář byl postupně doplňován. Brzdou v tomto rozvoji byly finance. Peníze na nákup nových knih získávala žakovská knihovna převážně z výtěžku z divadelních her³⁷⁷ či ze vstupného z pořádané besídky. Průměrně si jeden žák vypůjčil za jeden školní rok 12 knih, mezi kterými figurovaly knihy Lovci orchidejí, Na modrém Nilu, Král šedých medvědů, Lovci kožešin. Největší obdiv však sklízela kniha Na stepi a V pralese, u děvčat Mámino srdce³⁷⁸. O knihovnu se

³⁷² Celková výše se vyšplhala až na 4199,-Kč.

³⁷³ SOAKH – MŠR: Protokoly MŠR: Protokol MŠR ze dne 30. června 1936.

³⁷⁴ Myslí se tím drátěný plot.

³⁷⁵SOAKH – MŠR: Protokoly MŠR: Protokol MŠR ze dne 25. dubna 1934.

³⁷⁶ Školní knihovny se dělily na učitelskou, žakovskou a knihovnu chudých, z níž se půjčovaly knihy chudým dětem.

³⁷⁷ Například 28. února 1926 byla uspořádána besídka, z jejíž výtěžku byly koupeny knihy do školní knihovny. In: SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1925/1926. Či uspořádáním divadelní hry – např. Nanyňka z Týnice. In: SOAKH – MŠR: Protokoly MŠR: Protokol ze 17. prosince 1934.

³⁷⁸ SOAKH - MŠR: Protokoly učitelských porad. Protokol z roku 1937.

projevoval čím dál větší zájem nejen u dětí ale i dospělých, proto bylo v roce 1937 rozhodnuto i o sobotním otevření.

Jelikož škola neměla ve školní budově prostory na školní čítárnu, vyvěšovaly se dětské časopisy ve třídách. Děti si mohly půjčovat časopis Lípa, Radost, Úsvit, Zlatá brana, Mladý svět a Naše republika³⁷⁹. Školní čítárny se měly zřizovat ve všech školních budovách, aby si v nich „školní děti mohly v prázdných hodinách čísti v dětských časopisech nebo v knihách, které si mohou sami vyhledati a vypůjčiti v příruční knihovniče. Jejich úkolem (...) je, aby se děti naučily užívatí veřejných čítáren a knihoven a zachovávat v nich nutný pořádek.“³⁸⁰

V letech 1925 – 1932, kdy byla škola jednotřídkou, se uprázdněná druhá učebna přeměnila na školní dílnu³⁸¹. Zde se chlapci učili řemeslné zručnosti a děvčata domácím pracím, vyšívání a šití. Výuka vaření zde nebyla možná, jelikož škola nevlastnila ani jeden vaříč³⁸² a nemohla tak vyhovět ani nařízení školního inspektora Neumanna³⁸³.

Přestože měla obec nově postavenou školní budovu, potýkala se v roce 1918 s problémem kam umístit povolaneého učitele Stěpinu. Operativně a především prozatímně se upravil byt v obecním domku na útratu místní školní rady, která se zavázala, že jakmile to půjde, tak poskytne adekvátní učitelský byt ve škole a současně pronajme přechodné místo pro obecní záložnu někde jinde.

V roce 1928 obecní zastupitelstvo žádalo Okresní školní radu v Kutné Hoře, zda by jim mohla být povolena obecní úřadovna společně s úřadovnou záloženskou v místní škole³⁸⁴. Řídící učitel Voslař se tomuto umístění bránil. A právě z tohoto důvodu pramenilo zamítavé stanovisko³⁸⁵ obecního zastupitelstva pro zavedení elektrické osvětlení (jedno světlo do kuchyně a jedno do prvního pokoje) do naturálního

³⁷⁹ SOAKH - Okresní školní výbor: Obec Solopysky. Zpráva o prohlídce konané ze dne 3. května 1930 a 6. února 1932.

³⁸⁰ (Masarykův slovník naučný - Š), str. 45.

³⁸¹ Ve školních dílnách se neučilo řemeslu jako takovému. Účel řemeslné práce byl výchovný. In: Masarykův slovník naučný - Š, str. 45.

³⁸² SOAKH - Okresní školní výbor: Obec Solopysky. Zpráva o prohlídce konané ze dne 5. února 1936.

³⁸³ Pan inspektor Neumann při své inspekční prohlídce konané 19. března 1935 nařídil vyučovat vaření.

³⁸⁴ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 4. března 1928.

³⁸⁵ Únor 1929.

bytu správce školy. Leč zabránit se jim to nepovedlo, protože zapomnělo podat námitky proti rozpočtu MŠR³⁸⁶.³⁸⁷

Až v říjnu 1929 se přestěhovala úřadovna záložny ze školní budovy do nově postaveného obecního domku. Uvolnili se tak pokoje v naturálním bytu a „*správce školy [byl] tak zbaven nepříjemného susedství*“.³⁸⁸

V roce 1931 MŠR přemýšlela o změně dispozice kabinetu v učitelský byt. Tento stavební počín se panu Sykáčkovi moc nezamlouval, proto na schůzi obecního zastupitelstva upozorňoval, „*zda to nebude na závadu, když je místnost v susedství záchodu*“.³⁸⁹

³⁸⁶ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1929/1930.

³⁸⁷ Obecní zastupitelstvo se na zasedání ohradilo proti této položce ve výši 500, Kč s odůvodněním, že obec se „*zatížila stavbou obecního domu*“. Hlasování členů bylo 5:3. In: SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 24. listopadu 1929.

³⁸⁸ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1929/1930.

³⁸⁹SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 26. prosince 1931.

Duch školy. Učitelé a jejich povolání

„Po dnech převratu 28. října 1918 nastal ve školách jiný život, jiný vzruch. Žactvo i učitelstvo mohlo klidně dýchat a učit skutečně pravdě. Doba rakousko – germánské perzekuce zmizela. Byli jsme opět ve svobodném národním státě shodivše ze sebe třistaletou porobu. Ze školních místností zmizel portrét nového rakousko – uherského císaře Karla Habsburského a byl nahrazen obrázy nového československého prezidenta T. G. Masaryka a amerického prezidenta Woodrowa Wilsona. Ze školních učebnic vytrhali a zaházeli jsme fotografie rakouských monarchů císaře Františka Josefa I. a jeho nástupce Karla I. Z klukovské rozpustilosti vypichovali jsem jim oči, malovali jim vousy a jinak je zohavovali. (...)“³⁹⁰.

Loajalita některých učitelů se vzhledem k nastalé změně rychle obrátila a prostřednictvím svých žáků se podílela na přerodu občanské společnosti a demokratických zásad. Zdejší škola se stala centrem veškerého dění, kde se pořádaly slavnosti a přednášky jak politické, tak i kulturní a osvětové. Účast zde byla v prvních měsících hojná i z řad žactva. *„V té době projevil se příznačné „chameleónství“ některých našich lidí. (...) Příznačné to bylo u kantorů. Měli jsme nějakého Chmelíka, nesympatického člověka, který odsouzel již při prvním spatření. Byl to vyložený „Rakušák“. Samá chvála rakouského panovnického domu, vojska atd. Po převratě se stal obratem ohromným národovcem. A takových lidí byla spousta“*.³⁹¹

Loajalitu k nově vzniklému republikánskému zřízení a k novým společenským podmínkám museli učitelé potvrdit slibem *„Slibuji, že budu vychovatelské povinnosti dle nejlepšího svého svědomí vykonávati, mládež svěřenou k dobru, pravdě a krásnu vésti, že budu prospěch školství vždy na zřeteli míti, že budu platné zákony a předpisy zachovávat, a že budu na svém místě ze všech sil k povznesení Československé republiky pracovati“*³⁹².

Místo řídicího či prozatímního učitele se vyznačovalo stálostí. Nejedným důkazem toho je řídicí učitel **Josef Řezáč**, který zde vykonával funkci od roku 1903. Vyučoval *„počty, čtení, psaní, zpěv“*³⁹³. Jeho aktivita však tímto nekončila. Při mších a koncertech usedal za varhany v kostele, od roku 1908 byl pokladníkem spořitelního a

³⁹⁰ Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 441 – 442.

³⁹¹ Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 442.

³⁹² Výnos č.320 ze dne 27. listopadu 1918.

³⁹³ SOAKH - Okresní školní výbor: Obec Solopysky. Zpráva o prohlídce konané 23. září 1921.

záložního spolku. „Byl to přísný pán, nosící plnovous s brýlemi na očích, (...)”³⁹⁴... byl to machr. Dobrý, přísný, nesmlouvavý. Za darebáctví „platil“ vždy na místě. Při jeho vstupu do třídy bylo ticho jako v kostele. (...). Svým do duše pronikajícím bystrým avšak milujícím zrakem podrobil pod stálou kontrolou celou třídu³⁹⁵“. Zcela nezaujatě byl řídící učitel hodnocen školním inspektorem jako člověk klidný, rozvážný, v metodě však zastaralý a také zlhostejnělý³⁹⁶. Koncem školního roku 1924/1925 odešel do zasloužené výslužby.³⁹⁷

Současně s panem Řezáčem odešel prozatímní učitel **Josef Dlesk**³⁹⁸ do nově postavené školy na Miletinách³⁹⁹. Na jeho místo nastoupil učitel **Miloslav Voslař**, kutnohorský rodák, který absolvoval pět tříd obecné školy, pět tříd reálné školy, čtyři ročníky učitelského ústavu a vykonal zkoušku učitelské dospělosti⁴⁰⁰ a zkoušku způsobilosti⁴⁰¹ v Praze. Jako učitel i správce školy byl snaživý a svědomitý, bohužel mu ale chyběla větší obratnost a energie v jednání s MŠR. Ve vyučování používal nejnovější pedagogické metody a kázeň v jeho hodinách byla náležitá. S největší zálibou se žákům věnoval v hodinách ručních prací a ve zpěvu⁴⁰² - byl vášnivým pianistou⁴⁰³ a také k radosti školního inspektora pana Nevšimala [?] se dále vzdělával a pečlivě vedl

³⁹⁴ Václav Sova: RK 1897 - 1918, str. 20.

³⁹⁵ Tamtéž, str.77.

³⁹⁶ SOAKH - Okresní školní výbor: Obec Solopysky. Zpráva o prohlídce konané 18. ledna 1924.

³⁹⁷ Na zasloužený odpočinek se odstěhoval ke své dceři do nově postaveného domku. Jeho dcera byla pošťačkou. Dne 26. ledna 1932 ve svých 70ti letech zemřel na rakovinu jater v Bečvárech, kam přesídlil po ukončeném učitelování, pochován byl v rodinné hrobce v Čestíně. In: SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 - 1963, školní rok 1931/1932.

³⁹⁸ Nastoupil do funkce zástupce a správce školy.

³⁹⁹ Škola byla dostavená až v roce 1924 společně i pro obec Rozkoš, stavba stála 260 000,-Kč.

⁴⁰⁰ Vykonal 11. března 1915. In: SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 - 1963, školní rok 1925/1926.

⁴⁰¹ Vykonal 20. května 1918. Účast ve válce 1915 - 1917. In: SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 - 1963, školní rok 1925/1926.

⁴⁰² SOAKH - Okresní školní výbor: Obec Solopysky. Zpráva o prohlídce konané 22. března 1927.

⁴⁰³ Tamtéž. Zpráva o prohlídce konané 23. dubna 1926.

úřední knihy⁴⁰⁴. Jeho zdravotní stav se však ve třicátých letech zhoršil - trpěl střevní a ušní chorobou⁴⁰⁵.

Za působení učitele Voslaře se stala škola⁴⁰⁶ jednotřídkou⁴⁰⁷. Příčinou byla nově postavená škola v Miletinách, jejíž stavbou zdejší škola přišla o velký počet žáků. Větší vrásky však zdejšímu učitelskému sboru působil narůstající nezájem místního obyvatelstva o dění ve škole a prověšené stropy ve třídách⁴⁰⁸.

Až po dlouhých sedmi letech - v roce 1932 - byla třída opět rozdělena na dvě třídy a dva učitele⁴⁰⁹. V roce 1933 byl na zdejší školu ustanoven **Rudolf Hlavatý** (nar. 1886) definitivním řídícím učitelem. Pocházel z Kutné Hory, kde vychodil měšťanskou školu a Lindnerův učitelský ústav. Jako učitel působil v Nových Dvorech, v Sázavě a v Petrovicích I.⁴¹⁰. Tento energický, pohotový, iniciativní a osvětově činný učitel byl velmi vytrvalým bojovníkem v hájení školních zájmů a v péči o potřeby místní školy. Při výuce se snažil o zlepšení prospěchu i méně nadaného žactva⁴¹¹.

Jako druhý pedagog zde od roku 1933 působila **Marie Seiverová** (nar. 1906), definitivní zatímní učitelka. I ona se narodila v Kutné Hoře - Kaňku, kde vychodila měšťanskou školu a Lindnerův učitelský ústav⁴¹². Učitelské zkušenosti nabyла působením v Skalitom⁴¹³[?] na Slovensku, v Dubovicích (Pelhřimov), v Kaňku a v Křeseticích. Řadila se mezi svědomité a pilné učitelky, které se pečlivě připravují na

⁴⁰⁴ Tamtéž. Zpráva o prohlídce konané 29. března 1933.

⁴⁰⁵ Tamtéž. Zpráva o prohlídce konané 29. března 1933.

⁴⁰⁶ Do školy nyní docházely pouze děti z obce Solopysky a Malenovice.

⁴⁰⁷ Dne 1. září 1925 vstoupila v platnost přechodná úprava počtu tříd dle výnosu ZŠR č.5600 pres. z 13. srpna 1925. In: SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 - 1963, školní rok 1925/1926.

⁴⁰⁸ Viz kapitola Škola v obci.

⁴⁰⁹ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 - 1963, školní rok 1931/1932.

⁴¹⁰ Tamtéž. školní rok 1933/1934.

⁴¹¹ SOAKH - Okresní školní výbor: Obec Solopysky. Zpráva o prohlídce konané 19. března 1935.

⁴¹² SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 - 1963, školní rok 1933/1934.

⁴¹³ Lze se domnívat, že se jedná o obec Skalité blízko slovensko - polských hranic.

každou vyučovací hodinu⁴¹⁴. Po dvouletém působení na zdejší škole byla přeložena do Uhlířských Janovic⁴¹⁵.

Na její místo od 1. září 1935 nastoupila *Marie Malá* – snaživá učitelka s pečlivou přípravou a dobrým jednáním se žactvem. Za povšimnutí stojí její pěkné výsledky v kreslení jako novém předmětu. V roce 1937 byla přeložena do Čestína.⁴¹⁶

Její nástupkyní se stala výpomocná učitelka *Marie Kajneková*⁴¹⁷, která byla kladně hodnocena pro svoji pečlivost při přípravě na vyučování.⁴¹⁸

Po dobu nemoci řídícího učitele Hlavatého v roce 1938 zde krátce působil *František Nulíček*, který se narodil 27. října 1917 v Štipoklasech (okres Kutná Hora). Obecnou a měšťanskou školu vychodil ve Zbraslavicích a absolvoval studia na Učitelském ústavě v Kutné Hoře.

Velkou fluktuací vyučujících trpělo vyučování dívčích ručních prací. V letech 1924 – 1936 se na této pozici vystříдалo 11 učitelek. Podrobnější informace o nich máme až s příchodem řídícího učitele Hlavatého. Po M. Jakubové, která byla přeložena do Podvek, nastoupila na její místo ve školním roce 1935/1936 *Aloisie Semrádová*, rozená *Kamrhelová*. Narodila se 3. prosince 1911 v Malíně u Kutné Hory. Po studiích v Kutné Hoře nastoupila místo čekatele v Podvekách s povinností vyučovat ve Vranicích a Voltrybech. Od roku 1935 byla ustanovena do Miletína, čímž měla povinnost vyučovat i na zdejší škole.

Po dobu její nemoci v lednu – březnu 1936 její místo zastoupila výpomocná učitelka *Běla Čákorová*, narozena 3. března 1914 v Kutné Hoře. Po studiích v Kutné Hoře působila v Suchdole, Čestíně a v Kaňku.⁴¹⁹

⁴¹⁴ SOAKH - Okresní školní výbor: Obec Solopysky. Zpráva o prohlídce konané 16. března 1934.

⁴¹⁵ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1935/1936.

⁴¹⁶ SOAKH - Okresní školní výbor: Obec Solopysky. Zpráva o prohlídce konané 25. února 1936.

⁴¹⁷ Byla čekatelkou na místo učitele Josefa Hájka, který byl zatímčím odborovým učitelem při Komenského měšťanské škole chlapecké v Kutné Hoře.

⁴¹⁸ Velmi dobré výsledky dosáhla v mluvnici.

⁴¹⁹ SOAKH - SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1935/1936.

V období mateřské dovolené - po dobu jednoho roku - učitelky Kamrhelové zastupovala její místo výpomocná učitelka dívčích nauk *Miroslava Švarcová*⁴²⁰, která se narodila v Malíně v roce 1913 a svá studia v letech 1928 - 1933 absolvovala v Kutné Hoře. Působila v Holčicích a Majelovicích⁴²¹. V době Protektorátu byla dnem 1. února 1939 jako provdaná učitelka propuštěna. Na její místo nastoupila *Marie Čalková*, dříve působící v pohraničí, která se narodila a studovala v Kutné Hoře.⁴²²

K zásahům do učitelského sboru přispěla také mobilizace v roce 1938, kdy byl řídicí učitel Hlavatý nucen vyučovat sám. Dopoledne vyučoval II. třídu a odpoledne I. třídu, jelikož výpomocná učitelka *Marie Kajneková* musela zastoupit miletínského učitele, který měl vojenskou povinnost narukovat. Současně se ale Marie Kajneková - *Künfalvyová* provdala, čímž dle nového nařízení jako provdaná učitelka nemohla od 1. března 1939 vyučovat.

O její uprázdněné místo se postupně podělili *Karel Krčík*, který do té doby působil v pohraničí a od 1. března 1939 *Olga Škarvanová*, která se narodila a studovala v Kutné Hoře. Praxi získala působením v Doběnicích, Bahně, Petrovicích I., Vavřinči a v Malíně.⁴²³

Podmínkou prozatímního přijetí na podučitelské místo či místo prozatímního učitele bylo Vysvědčení dospělosti z učitelského ústavu. V blízkém okolí obce Soloposky mohl toto profesní osvědčení získat především na Lindnerově učitelském ústavu v Kutné Hoře (1854 - 1949), v Ženském učitelském ústavu (dívčí klášterní škole) v Kutné Hoře a ve Státním učitelském ústavu v Čáslavi (1880 - 1944).⁴²⁴

Školská samospráva dbala na další vzdělávání učitelů. Okresní školní výbor v Kutné Hoře několikrát uspořádal - se svolením Ministerstva školství a národní osvěty ČSR - vzdělávací kurz pro učitelstvo soudního okresu kutnohorského. Místní učitelé se

⁴²⁰ SOAKH - Okresní školní výbor: Obec Soloposky. Zpráva o prohlídce konané 15. února 1937.

⁴²¹SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 - 1963, školní rok 1936/1937.

⁴²² Tamtéž, školní rok 1938/1939.

⁴²³ Tamtéž, školní rok 1938/1939.

⁴²⁴ Kromě těchto ústavů se budoucí či stávající učitelé mohli vzdělávat v Městském ústavu učitelek domácích nauk v Kutné Hoře (1854 - 1949), Voršilském klášteře v Kutné Hoře (1866 - 1946) a na Vyšší škole sociální - větev pedagogická - v Kutné Hoře (1924 - 1955) či na Kurzu pro další vzdělávání učitelek domácích nauk v Kolíně (1921 - 1939).

ve třicátých letech zúčastnili kurzu zpěvu⁴²⁵, tělesné výchovy⁴²⁶ a kreslení⁴²⁷. Těchto kurzů, jejichž cílem bylo seznámit učitele s novými metodami v nově zaváděných předmětech, se zúčastnila velká většina učitelstva. Zdejší učitelé kurz hodnotili jako velmi přínosný nejenom po stránce profesní, ale především i lidské, jelikož zde „došlo k vzájemnému seznámení učitelů a učitelek“⁴²⁸.

Začátek školního roku byl legislativně upraven až v roce 1935⁴²⁹. Školní rok do té doby v obci Solopysky začínal 15. září. Po dobu prázdnin učitelé ale nezačali. Podíleli se na zlepšování školního zázemí ať ve třídách či na zahradě, obrazy a mapy podlepovali a dávali je do lišt, vyhotovovali inventář školních pomůcek a fondu učitelské a žákovské knihovny. Jejich odvedenou práci vždy zkontroloval školní inspektor, který kladl velký důraz na aktivitu učitelů.⁴³⁰

Vyučování

Práce prvorepublikových učitelů skýtala mnoho křížovatek. Koncepce vyučování měla odpovídat novým vzdělávacím metodám a především nové době. Období po převratu bylo neklidné a sami učitelé názorově hledali sami sebe. „*Ve škole stíhaly se slavnostě [slavnosti] a přednášky jedna za druhou. Škola žila též v duchu národního probuzeného nadšení*“⁴³¹. Obsah vzdělání se musel vytříbit, odvrátit se od mocnářského pohledu a v první řadě se musel přeorientovat prorepublikově.

Mezi diskutované téma školské reformy dvacátých let patřila i otázka začátku⁴³² školního vyučování, správného rozvrhu hodin i stanovení domácích úkolů. Preferovalo

⁴²⁵ Kurz se konal v květnu 1932. In: SOAKH - SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 - 1963, školní rok 1931/1932.

⁴²⁶ Kurz tělesné výchovy uspořádán okresní školní radou ve dnech 7. - 9. června 1933. In: Tamtéž, školní rok 1932/1933.

⁴²⁷ Pod vedením Václava Fialy, profesora kreslení na Učitelském ústavu v Kutné Hoře se kurz konal v květnu 1931. SOAKH - SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 - 1963, školní rok 1930/1931.

⁴²⁸ SOAKH - SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 - 1963, školní rok 1930/1931.

⁴²⁹ Tamtéž, školní rok 1934/1935.

⁴³⁰ Tamtéž, školní rok 1926/1927.

⁴³¹ Václav Sova: RK 1897 - 1918, str. 443.

⁴³² Teprve až v roce 1933 byl ukotven začátek vyučování na půl osmou.

se především dopolední vyučování, které však nebylo ve většině škol v praxi dodržováno. Délka vyučování v solopyské škole není nikde v pramenech zachycena, lze jen sestavit přibližnou dobu ze zpráv školního inspektora - dopolední vyučování trvalo od 9 - 12h a odpolední od 13 - 15h. V zimních měsících roku 1927 bylo vyučování upraveno od 8.30h do 12h⁴³³. Tato přechodná úprava se v praxi přivítala s velkým nadšením. Z tohoto důvodu se zavedla i do dalších let. Díky posunutí začátku vyučování se žáci učili již za denního světla. První dvě vyučovací hodiny proto trvaly po 50 minutách (počty, mluvnice) a ostatní 45 minut.

Otázka začátku vyučování však ustupovala do pozadí s problémem podle čeho učit. Nově vzniklá republika již z principu nemohla vyučovat podle starých rakouských učebnic, které „ (...) byly zakázány. Jelikož pak jiné nebyly, četli a učili jsem se ze „Slovenského sborníku“, který byl napsán v řeči slovenské.“⁴³⁴

Vyučovalo se náboženství, občanská nauka, cizí jazyk, zeměpis, dějepis, přírodopis, zpyt (fyzika), počty (matematika), kreslení, zpěv, tělesná výchova, ruční práce⁴³⁵ a písemná úprava.

Teprve tehdy jsme se od učitelů dozvěděli, jak Rakousko - Uhersko a Německo šli na náš národ chomout otroctví. Čekali prý každou chvíli úřední příkaz, že mateřská řeč, čeština, ve školách bude zakázána a na místo ní nastoupí němčina. Mělo prý dojít k plánovitému vyhubení všech Slovanů, po vzoru jich poněmčených bratrů. Lužických Srbů. Bohudíky, že spravedlivá moc Vyššího zasáhla v pravý čas a zachránila náš národ od záhuby. Uchvatitel a porobitel byl po zásluze ztrestán, vzav svou spravedlivou odplatu“⁴³⁶.

Učitelé se snažili v rámci hodin občanské nauky a dějepisu pozitivně ovlivnit hodnotové orientace žáků, tak aby se ve svém životě stali slušnými lidmi a aktivními občany v demokratickém státě. Aby jednali uvážlivě a odpovědně nejenom k sobě, ale i k ostatním.

⁴³³ SOAKH - SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 - 1963, školní rok 1927/1928. Tato úprava byla poprvé zavedena pro období listopad - únor 1927.

⁴³⁴ Václav Sova: RK 1897 - 1918, str. 443.

⁴³⁵ Od 1. listopadu 1931 byla zdejší škola přidělena dívčími pracemi do jindického obvodu, dříve spadala do obvodu suchdolského. In: SOAKH - SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 - 1963, školní rok 1931/1932.

⁴³⁶ Václav Sova: RK 1897 - 1918, str. 443.

Právě z toho cíle – z velké části i vlasteneckého – si připomínali 50. výročí smrti Františka Palackého⁴³⁷, narozeniny prezidenta Tomáše G. Masaryka a Edvarda Beneše, výročí učitele národu Jana Ámose Komenského⁴³⁸, ale účastnili se i různých akcí. Děti zdejší školy se činně podílely na propagaci dobré knihy v rámci své školy i obce během tzv. Týdne české knihy⁴³⁹ uspořádaného v roce 1927. Díky možnosti poslechu „Radiojournalu“ byla celá zdejší škola součástí Tyršových oslav⁴⁴⁰. Žáci si tím připomněli osobnost Tyrše a význam založení Sokola.

Bez povšimnutí nezůstaly ani významné historické události spojené s událostmi „nově vytvořené Evropy“. Dětem se přednášelo o významu sjednocení pro Poláky⁴⁴¹, Jihoslovany⁴⁴² a Rumuny⁴⁴³. O úsilí států Malé Dohody a vzájemném srdečném přátelství k našemu československému státu, společném utrpení a práci k dosavadní samostatnosti. Stranou nezůstalo ani výročí bitvy u Zborova a vysvětlení jejího významu pro naše osvobození.

Až do třicátých let nemáme přesnější informace, jak probíhala výuka tělocviku. Faktem je, že škola nedisponovala vlastní tělocvičnou a iniciativu učitelé přenechávali dětem do svého osobního volna či děti nechali hrát si na venkovním cvičišti. První zmínkou o organizované hodině je koupání v nedalekém rybníku na Kunvaldě⁴⁴⁴, kam děti během celého měsíce června 1935 chodili. Od roku 1936 se zavádělo civilní cvičení a od roku 1937 branná povinnost v rámci tělocviku. Tento nácvik začínal nástupem na cvičiště, stráží vlajky, vztyčení vlajky (hymna, recitace), cvičením tzv. ranní čtvrt hodinky (chlapci), rytmika (dívky) nebo prostná (chlapci), běhy, skoky, vrhy na

⁴³⁷ SOAKH - SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1925/1926.

⁴³⁸ Tamtéž, školní rok 1926/1927.

⁴³⁹ Tamtéž, školní rok Konána ve dnech 2. - 27. března 1927 po celé ČSR.

⁴⁴⁰SOAKH - Místní školní rada (MŠR): Kniha protokolů učitelských porad: Protokol z 3.října 1932.

⁴⁴¹ Dne 10. listopadu 1928. In: SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1928/1929.

⁴⁴² Dne 1. prosince 1928. In: Tamtéž, školní rok 1928/1929.

⁴⁴³ Dne 10. května 1929. In: Tamtéž, školní rok 1928/1929.

⁴⁴⁴ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1935/1936.

vzdálenost a na cíl v různých polohách, nasazení plynové masky, samaritánství a nakonec stavěním stanů. Zdejší škola se tohoto nácviku nezúčastnila.⁴⁴⁵

Během hodin vlastivědy, zeměpisu a přírodopisu se podnikaly *výlety* do blízkého okolí. Pěším pochodem Solopysky – Roztěž – Malešice – Prosík – Sion – Chroustov – Kutná Hora a zpět⁴⁴⁶ a pochodem na vrch Vysoké⁴⁴⁷ se žáci procvičili v orientaci v mapě, když museli určovat vesnice pod nimi. Vycházkou na nádraží do Chotouchova byli zase žáci ponaučeni o nádraží, čekárně, pokladně a jízdním řádu⁴⁴⁸ a výletem na školní výstavu v Miletíně⁴⁴⁹.

Výjimkou nebyly ani poznávací zájezdy. Do Prahy se žáci vydali na hospodářskou výstavu a do zoologické zahrady v Tróji⁴⁵⁰. V nedaleké Sázavě⁴⁵¹ si prohlédli i s dospělými sklárny, zkusili si vyrobit sklo a prošli se po místech spojených se sv. Prokopem⁴⁵². Největší radostí tohoto červnového výletu však bylo koupání v řece. Stranou samozřejmě nezůstala ani návštěva Kutná Hory. Každoročně s nově přichozími dětmi se podnikl výlet za pamětihodnostmi – Chrám sv. Barbory, Vlašský dvůr, cisterciácký kostel v Sedlci a Kostnice. Tím však návštěva tohoto okresního města nekončila. Děti měly možnost navštívit tabákovou továrnu v Sedlci či si prohlédnout Všeobecnou krajinskou výstavu konanou v roce 1928, na které měla každá škola svůj prostor seznámit návštěvníky se svojí historií a současností. Presentovaná škola se představovala čtyřmi fotografiemi žactva při vyučování, krátkým vylíčením vývoje školy, statistickými tabulkami (pohyb žactva, školní docházka, školní rozpočty za poslední desetiletí), ručními pracemi, kreslením, psaním a napsanými úkoly. Děti

⁴⁴⁵ SOAKH – MŠR: Kniha učitelských porad. Protokoly z roku 1937.

⁴⁴⁶ SOAKH – MŠR: Protokoly: Protokol ze dne 23. června 1937 a 12. června 1938.

⁴⁴⁷ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1933/1934.

⁴⁴⁸ Tamtéž, školní rok 1937/1938.

⁴⁴⁹ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1933/1934.

⁴⁵⁰ Tamtéž, školní rok 1933/1934.

⁴⁵¹ Tamtéž, školní rok 1934/1935.

⁴⁵² Sv. Prokop je patronem Čech, horníků a rolníků. Nejčastěji je zobrazován jako opat s křížem, orající s ďáblem nebo vyhánějící ďábly z jeskyně. Více viz Oficiální stránky kláštera Sázava: Svatý Prokop [online]. 15.4.2012 [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: <http://www.klaster-sazava.cz/sv-prokop/>.

z výstavy odcházely s velkou radostí a hrdostí, když zde viděly své výtvořky a svoji milovanou školu.

Koncepci výstavy si pochvalovali i učitelé. Jedna místnost byla zařizena jako vstupní síň školního politického okresu kutnohorského, kde byla umístěna nová mapa politického okresu, diagramy znázorňující počet žactva a docházku na okrese za poslední desetiletí, počet škol a učitelských míst, čísla inventářů, pomůcek, knihoven a výši úspor žactva. Vedle se konala výstava vzorné školní kuchyně a vzorného školního nábytku. Pozitivním výsledkem této výstavy byl „*pohled do vnitřní práce školy a zvlášť porozumění novému předmětu ručních pracích výchovných*“.⁴⁵³

Kromě pamětihodností a výstav děti každoročně během třicátých let zavítaly do kutnohorského kina U Modrého kříže, kde shlédly film Psohlavci⁴⁵⁴, Karel Havlíček, Fidlovačka a Zapadlí vlastenci.⁴⁵⁵

Školní a mimoškolní aktivity

Státní a významné svátky se každý rok oslavovaly po celé republice důstojným způsobem. A ani Solopysky nevyšly z toho obyčeje. Již od rána byla vyvěšena československá vlajka na školní budově a třídy náležitě vyzdobeny.

Každoročně 28. října a v den *narozenin T.G.Masaryka* učitelé poslední vyučovací hodinu hovořili s dětmi o jeho významu a o vzniku Československé republiky. Školní slavnost tedy nejdříve probíhala v kruhu žáků a učitelů. Teprve po vyučování se oslava přeměnila na veřejnou besídku, na které se přednášely básně⁴⁵⁶, zpívaly vlastenecké písně a hrály vlastenecké divadelní hry (V čem Jeník štěstí našel⁴⁵⁷, Pro tatíčka Masaryka⁴⁵⁸, Komu vypovědět boj⁴⁵⁹, Kurážná Káča⁴⁶⁰).

⁴⁵³ Všeobecná krajinská výstava v Kutné Hoře se konala v termínu 10. června 1928 – 12. srpna 1928. In: SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1927/1928.

⁴⁵⁴ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1930/1931 – 1932/1933.

⁴⁵⁵ Tamtéž, školní rok 1930/1931 – 1932/1933.

⁴⁵⁶ V.Dyk: Kolem 28. října, Jos.V. Sládek: Domov a země česká, Jaroslav Neumann: Česká koruna, Josef Prchal: Prapory jásají, František Procházka: Mládeži československé, Antonín Klášterský: Náš národ, Jaroslav Neumann: Příklad. In: SOAKH - SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1931/1932.

⁴⁵⁷ Hra byla odehrána v roce 1933, jejíž výtěžek byl použit na nákup nových školních pomůcek.

⁴⁵⁸ Hra byla odehrána v roce 1934, jejíž výtěžek byl použit na nákup nových obrazů do školy.

Novým impulsem oslav se stalo ve třicátých letech⁴⁶¹ rozhlasové vysílání. Díky ochotě řídicího učitele – zapůjčení rádia – mohly děti spolu s občanstvem vyslechnout slavnostní relaci Radiojournalu a spojit se tak s celou Československou republikou.

Přínosem těchto oslav byl i fakt, že děti do sebe vstřebávaly motiv divadelních her, z nichž vyplývalo „*naučení jak i děti mohou republice prospět*“⁴⁶². Každoroční veřejná besídka se těšila hojné účasti nejenom solopyské ale i malenovické. Ukončena byla vždy po osmé hodině zahráním československé hymny⁴⁶³.

Velké oblibě se těšil *Svátek matek*. Vždy v sobotu byly děti poučeny o „*významu matky (...) a [byly] vedeny k úctě a lásce k ní*“⁴⁶⁴. Pro maminky děti měly různé dárečky, které během ručních prací vyrobily. Či připravily divadelní představení (hra Kašpárek) nebo uspořádaly žákovskou akademii v sále pana Syrového pod taktovkou kapelníka - předsedy MŠR Aloise Zajíčka.⁴⁶⁵

Nejvíce však ze všech svátků byly oslavovány *Vánoce*. V čase adventu se zpívaly koledy, vyzdobovaly třídy a připravoval se program vánoční oslavy⁴⁶⁶ pro širokou veřejnost⁴⁶⁷. Den před Štědrým dnem za zpěvu koled si u ozdobeného stromečku děti rozbalovaly dárky⁴⁶⁸, které jim Ježíšek přinesl. Spolu s rodiči⁴⁶⁹ se radovaly

⁴⁵⁹ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1932/1933.

⁴⁶⁰ Tamtéž, školní rok 1926/1927.

⁴⁶¹ V roce 1931 a 1932 rádio zapůjčil řídicí učitel Voslař. NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1931 /1932.

⁴⁶² SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1932/1933.

⁴⁶³ Tamtéž, školní rok 1926/1927.

⁴⁶⁴ SOAKH – MŠR: Protokoly: Protokol z května 1933/1934.

⁴⁶⁵ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1933/1934.

⁴⁶⁶ V prosinci 1937 sehrála místní škola divadelní představení „Švec princem“. Výnos z tohoto představení byl věnován na vánoční nadílku dětem. In: Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 113.

⁴⁶⁷ Např. 15. prosince 1935 děti zahrály divadelní hru Trampoty mistra Konopáska. In: SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1935/1936.

⁴⁶⁸ Dárky byly zakoupeny z výtěžku z divadelního představení a některé dary zakoupil místní farář Volánek a bývalá učitelka Škarková.

⁴⁶⁹ Každoročně byla účast rodičů na vánoční besídce veliká.

z pohádkových knížek, panenek, stavebnic, kapesníků, kožených tobolek a kravat pro pány kluky.

Na Nový rok většinou uspořádal řídící učitel se žáky 2. třídy celou mši včetně zpěvu koled.

V lednu 1936 škola pořádala Dětský ples v hostinci „Na kopečku“. K hudbě hrála kapela Josefa Zdeňka a přítomni byli rodiče s dětmi z Malenovic, Chotouchova, Milenin a samozřejmě ze Solopysk. „Byl [dětí] jich plný sál. Nejkomičtější byly batolata. Největší úspěch měla naše Maruška stará 1 rok 6 měsíců. Tančila sama a sama. Neznala žádné únavy. Točila se stále dokola a dle taktu házela rukama. Lidé se ohýbali smíchem“⁴⁷⁰. Při tanci se podával čaj a ujíдалo se přinesené cukroví.

V době masopustu roku 1935/1936 uspořádal učitelský sbor veškerým dětem v sále na Kopečku besídku. Děti tančily národní tance, reje, větší dívky sokolská rytmická cvičení na národní písně a v přestávkách bylo dětem dovoleno si zatancovat. Besídky se účastnilo mnoho návštěvníků – i z okolních obcí, že se ani nedali spočítat. Návštěvou besídku poctil také Dr. Oldřich Suchý, t.č. poslanec Národního shromáždění, rodák malenovický a zdejší bývalý žák. K hudbě hrála zdarma kapela pana Zdeňka ze Solopysk, která „nestačila „opakovati“ na tleskání drobotiny“.

Po rozdání vysvědčení, zazpívání československé hymny a připomínky mistra Jana Husa se mohly děti rozutéct domů, aby se mohly pochlubit svými školními výsledky či naopak si rodiče udobřit, aby nepřišly o školní slavnost, která byla úzce spjata s koncem školního roku⁴⁷¹. Slavnost začínala průvodem s hudbou od Kampeličky k pomníku padlých před školní budovou. U pomníku přednesl předseda MŠR Alois Zajíček krátký proslov, žáci zazpívali píseň Dejte nám křídla a vztyčili vlajky. Poté se slavnost přenesla na zahradu pana Syrového, kde pokračovala až do večerních hodin. Program byl nabytý a pestrý. „Královničky“ zatancovaly staré moravské tance, poté diváci shlédli cvičení chlapců s dřevěnými puškami, nejmenší žákyně s panenkami a směs národních tanečků. V samém středu se ukázaly „Bábrlinky“ se svým žertovným vystoupením. O trochu vzrušení se postaraly závody chlapců s vajíčkem, míčem, v pytlích a holinách. Program byl ukončen hrou Na hradního. Zájem být zde a

⁴⁷⁰ Václav Sova: RK 1931 – 1946, str. 68.

⁴⁷¹ Např. školní slavnost 20. června 1937. In: SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1936/1937.

oslavovat s ostatními byl velký. Dostavili si nejenom obyvatelé ze Solopysk ale i vzdálenější sousedé z Dobřeně, Milenin a Malenovic.

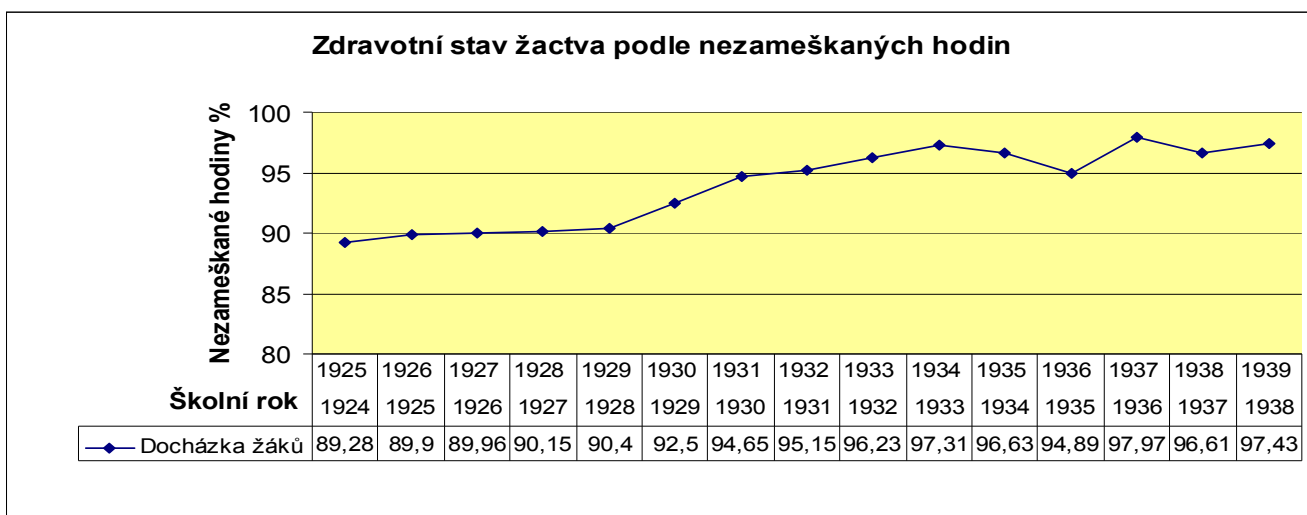
Péče o žáky

Jelikož zdravotní stav žáků v prvorepublikových školách byl po celé ČSR nevalný⁴⁷², bylo rozhodnuto zakročit. Dozor nad školami i žáky měl zaštitovat školní lékař, který dohlížel na hygienické prostředí školních budov a na zdravotní stav žactva a učitelů. Jeho úkolem bylo provést vstupní prohlídku a během povinné školní docházky kontrolovat zdravotní stav daného žáka až do konce školní docházky, ne však ho léčit.

Činnost školního lékaře v Solopyskách suploval obvodní lékař J. Martínek (1933, 1935) v Malešově. Tento záskok nebyl ojedinělý. Počátkem 30. let mělo zhruba asi 30% škol v ČSR školního lékaře. Pan Martínek přeočkovával žáky v 6 a 14 letech proti černým neštovicím (duben 1936, květen 1938). Při výskytu hnisavé angíny (1932) nařídil hloubkový úklid.

Graf 1 - Zdravotní stav žactva podle nezameškaných hodin.

In: SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1934/1935.

⁴⁷² Výsledky šetření uváděly 25 – 30% dětí tzv. vadných – více postižených bylo děvčat než chlapců, a více v nižších ročnících než ve vyšších In: Čapka, František; Vaculík, Jaroslav: *K problematice hygieny na školách první republiky. (K problematice hygieny) 2. konference ŠKOLA A ZDRAVÍ 21*, Brno 2006. str. 2.

Děti se průběžně setkávaly s nemocemi jako byly spalničky, plané neštovice, příušnice, spála a záškrť. Výjimkou nebyl ani černý kašel. „[Dne] 4. srpna 1936 byla žena s Maruškou [dcerou] u lékaře v Suchdole. Zjistil u ní černý kašel. Dostane proti němu čtyři proteinové injekce. Pepíček [syn] aby se nenakazil, musil býti ještě tento den odvezen k babičce do Vsesok. Jelikož lékař jmenované vakcíny neměl, koupili jsme je a přivezli z Kutné Hory. (...) [Dne] 13. srpna 1936 přivezla babička autobusem Pepička ze Vsesok. Černý kašel dostal i on. Zpět vzala s sebou zase Marušku na jiný vzduch. Dostala s sebou čtyři injekce, kašle ale ještě“⁴⁷³.

Výše uvedený graf dokládá, že děti byly nejvíce nemocné ke konci dvacátých a na přelomu třicátých let. V následujících letech se jejich zdravotní stav velmi zkonsolidoval.

Péče učitelů přesahovala i zdi školní budovy jak dokládají zprávy řídícího učitele Hlavatého na učitelských poradách. Každý učitel měl za povinnost ohlídat, aby po klekání děti byly doma a nezúčastňovaly se zábav v hostincích. Řídící učitel dokonce na zasedání Místní školní rady požadoval, aby rodiče byli za neohlídání svých dětí pokutováni a dětem aby byla snížena známka z mravů, pokud by se tento prohřešek opakoval.

Výchovně škola působila i v rámci pořádaných sbírek, kterými upozorňovala na sounáležitost s ostatními spoluobčany. Každoročně na svátek Všech svatých⁴⁷⁴ pořádaly děti sbírku ve prospěch Okresní péče o mládež v Čechách v Kutné Hoře⁴⁷⁵ a ke konci školního roku děti vybíraly peníze ve prospěch České zemské komise pro péči o mládež⁴⁷⁶. O Velikonocích učinily děti sbírku vajec i peněz pro Český červený kříž v Kutné Hoře. Ze Solopysk bylo vybráno 85 vajec a 21,-Kčs a z Malenovic 85 vajec a pouhá 1,-Kč⁴⁷⁷.

Nejvíce sbírek, kterých se solopyské děti vždy s velkým západem účastnily, se konaly v květnu a červnu roku 1938. Žáci se např. zřekli svých úspor, které měli na

⁴⁷³ Václav Sova RK 1931 – 1946, str. 83.

⁴⁷⁴ Např. 1. listopadu 1932.

⁴⁷⁵ SOAKH – MŠR: Kniha protokolů učitelských porad.

⁴⁷⁶ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1926/1927. Sběrka se konala 26. června 1927.

⁴⁷⁷ Tamtéž, školní rok 1937/1938.

školní výlet, ve prospěch stavby okresní nemocnice v Kutné Hoře⁴⁷⁸ a na obranu státu⁴⁷⁹. Účastnili se Okresní školní radou zorganizované sbírky mezi dětmi. Přestože mezi rodiči bylo peněz poskrovnu, vybrali necelých 40,-Kč ve prospěch dětí uprchlíků ze Sudet.

Škola také děti vychovávala k hospodaření s penězi prostřednictvím spoření na vkladní knížky do místní kaspeličky. Otázkou jak spořit se zabývala v občanské nauce a také připomínala 31. říjen jako Den spořivosti v rámci I. mezinárodního kongresu spořitelů v Miláně v říjnu 1924⁴⁸⁰. Od lelkování vedla děti ke sběru lipového květu, šišek a dříví. A učila je jak nakládat s vydělanými penězi, které si děti vydělaly např. sběrem chroustů⁴⁸¹.

Ve třicátých letech škola více než kdy jindy přispívala k osvětové činnosti. Propagovala mléčnou výživu u dětí a podporovala akce Masarykovy ligy proti tuberkulóze či činnost Československé ochrany matek a dětí. Na popud pobočky Českého červeného kříže (ČČK) v Kutné Hoře navštívily solopyskou školu tři sestry, které děti prohlédly, připomenuly jim jak správně mají dodržovat osobní hygienu a jak si čistit zuby. Mimo jiné je i požádaly o sbírku vajec, která se o Velikonocích roku 1938 vskutku uskutečnila. Škola se též účastnila květnové „Péče národního zdraví“, v rámci kterého děti byly přeočkovány proti neštovicím obvodním lékařem a podstoupily zubní prohlídku, která byla určena dětem od 6ti – 10ti let.⁴⁸²

Na popud školního inspektora Neumana⁴⁸³ byl při škole roku 1932 zřízen *Dorost československého červeného kříže (DČČK)*. O dva roky později tento spolek čítal 45

⁴⁷⁸ Příkladem dětem šli i učitelé, kteří přispěli 0,5% celoročního platu na stavbu okresní nemocnice v Kutné Hoře. Tato dohoda byla sjednána v rámci pracovních dnů učitelstva v Kutné Hoře. In: NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1937/1938.

⁴⁷⁹ NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1937/1938.

⁴⁸⁰ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1925/1926.

⁴⁸¹ V květnu 1938 se objevilo velké množství chroustů. Děti i dospělí nasbírali celkem 1800 litrů – za jeden litr platila obec 40 haléřů. In: AO SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 240.

⁴⁸² SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1935 – 1938.

⁴⁸³ SOAKH - Okresní školní výbor: Obec Solopysky. Zpráva o prohlídce konané ze dne 6. února 1932.

žáků, které myšlenku pomáhat druhým aktivně uplatňovali⁴⁸⁴. Při onemocnění spolužačky⁴⁸⁵ tuberkulózou plic ji zvali k obědům a k svačinám do různých rodin. Postarali se i o to, aby prostřednictvím ústředí čsl. červeného kříže, byla léčena v kutnohorské nemocnici⁴⁸⁶. Angažovali se také v úklidu veřejného prostranství v obci⁴⁸⁷ a uspořádaly sbírku na den Všech svatých, jejichž výtěžek odevzdaly jednatelce ČČK v Kutné Hoře.

DČČK byl také potěšen albem, které jim zaslali jejich mladí kolegové ze západní Ameriky z kolonie Brown u San Francisca. Na oplátku jim děti také zaslaly album, ve kterém popsaly svoji obec, školu s přiloženými výkresy obou tříd a okolí i s městem Kutná Hora a jejími památkami⁴⁸⁸.

⁴⁸⁴ Počet dětí v DČČK v roce 1935: 1. třída 11 členů a 2. třída 18 členů. V roce 1936 1. třída 14 členů a 2. třída 13 členů. In: SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1935/1936 a 1936/1937.

⁴⁸⁵ V roce 1934 onemocněla spolužačka Šimková.

⁴⁸⁶ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1933/1934.

⁴⁸⁷ SOAKH - Okresní školní výbor: Obec Solopysky. Zpráva o prohlídce konané ze dne 25. 2. 1936.

⁴⁸⁸ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1933/1934.

11) Spolková a politická činnost

Spolek jako takový můžeme definovat jako dobrovolné sdružení osob, jehož cílem je dosažení účelu, které si sami na základě stanov předsevzali. Od 60. let 19. století, v důsledku politického i společenského uvolnění⁴⁸⁹, začínají vznikat kulturní vlastenecké spolky ale i četné spolky hospodářské.

Spolky se staly pilíři občanské společnosti, jejichž prostřednictvím se představitelé občanských vrstev veřejně angažovali. Podle spolkového zákona z roku 1867 bylo povoleno zakládat nejen spolky dělnické ale hlavně politické, čímž byl vznik těchto spolků poprvé s určitými omezeními legalizován. Rakouská oficiální statistika rozeznávala na konci 19. století až 28 kategorií spolků⁴⁹⁰.

Československé zákonodárství tento spolkový zákon převzalo, i když se počítalo s jeho změnou. S dílčími úpravami platil až do roku 1939, respektive do roku 1951. Stejně jako za Rakouska - Uherska platil tento zákon pouze pro české země, pro Slovensko stará uherská spolková legislativa.

V námi sledovaném období fungovala velmi aktivně spolková činnost jak v naší obci, tak i v okolních městech. V Kutné Hoře fungovala okresní pobočka Československé obce legionářské (1921 - 1968), Klub českých turistů působící i v Kolíně, Sokol jak v Kutné Hoře, Kolíně, tak i Čáslavi. Dále Ústřední matice školská v Kutné Hoře, Kolíně a Čáslavi a Masarykova liga proti tuberkulóze v Čáslavi.

⁴⁸⁹ Porážka ve francouzsko - sardinsko - rakouské válce v roce 1859 společně s narůstajícím státním dluhem a bezprostředním odvoláním ministra vnitra Alexandra Bacha vyústila ve vlnu ústavních reforem, díky kterým došlo k liberalizaci veřejného života.

⁴⁹⁰Šustková Hana; Pokludová, Andrea, Kladiwa, Pavel: Prameny vztahující se ke spolkové činnosti: In: Myška, Milan; Zářický, Aleš: Prameny k hospodářským a sociálním dějinám. Ostravská univerzita v Ostravě: Universitas, 2010, Prameny vztahující se ke spolkové činnosti, str. 182.

Ochotnický spolek

Kdy a na čí podnět ochotnický spolek vznikl neznáme bohužel odpověď. První zmínka, která zachycuje činnost spolku je spjatá s červnem roku 1925, kdy se na obecním zastupitelstvu jednalo o tom, kam přejde jmění při ukončení činnosti spolku. Je tedy patrné, že v tomto roce fungování spolku bylo sporadické. Bylo schváleno, že veškeré jmění přejde na sbor dobrovolných hasičů nebo na nově vzniklý divadelní sbor, se kterým se hasiči o jmění rozdělí.⁴⁹¹

V roce 1935 byla po dlouhé odmlce opět svolána členská schůze Ochotnického spolku s řídícím učitelem Hlavatým za účelem „aby se něco hrálo“. Předsedou spolku byl František Kanda, místopředsedou Jan Syrový a jedním z jednatelem byl Václav Sova. Bylo schváleno, že se bude pořádat „Silvestrovský večer“. Vybrány byly tři jednoaktovky: Blázinec v prvním poschodí (F.Šmaberka), Horká hodinka a Kukačka podle starého námětu zpracována Karlem Hašler a Josef Johu [?]. Jelikož na nacvičení nových her nebyl dostatek času, a k tomu se musel najít čas i na zbourání jeviště pro nadcházející hasičský bál⁴⁹², byl tento veselý večer přesunut na konec ledna 1935.⁴⁹³

Sbor dobrovolných hasičů

Od poloviny dvacátých let 20. století můžeme sledovat činnou činnost zdejších hasičů. Členové sboru se řadili mezi řádné a uctívané osoby. „*Být velitelem hasičů byla čest*“⁴⁹⁴. Jedním z důvodů, proč se hasiči těšili takové oblibě, zdůvodňuje pan Sova takto: „*Vždyť kdo každého zemřelého občana odnesl z domu na hřbitov byl hasič*“⁴⁹⁵. Kromě tohoto poslání samozřejmě hasiči zachraňovali životy a majetek zdejších občanů. Byli vždy v první řadě každého slavnostního i smutečního průvodu. Jako pořadatelé hasičských akcí nikdy své návštěvníky nezklamali a mohli se tak těšit veliké oblibě.

Obecní zastupitelstvo si jejich důležitost pro obec velmi uvědomovalo. Bohužel finance zapříčiňovaly, že svého plnohodnotného hasičského zázemí se hasiči dočkali až

⁴⁹¹ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 7. června 1925.

⁴⁹² Hasičský bál se konal 13. ledna 1935.

⁴⁹³ Václav Sova: RK 1931 - 1946, str. 113.

⁴⁹⁴ Tamtéž, str. 316.

⁴⁹⁵ Tamtéž.

v roce 1930. Na návrh pana Lupínka byl v prosinci 1931 schválen nákup motorové stříkačky⁴⁹⁶.

Květen nebo červen patřil dobrovolným hasičům. V červnu 1926 uspořádal sbor dobrovolných hasičů slavnost k připomenutí padesátého výročí úmrtí Františka Palackého. Událost si nenechal ujít ani hasičský sbor z Křečovic. Slavnost započala lampiónovým průvodem na Vrcha, kde byla zapálena hranice, společně s hudbou a dívkami oblečenými v národních krojích. Pěvecký sbor „od Slavíka⁴⁹⁷“ zapěl písně O vlasti mé. O významu osobnosti Palackého pohovořil Alois Zajíček, poté se zahrála státní hymna a slavnost byla ukončena velkolepým ohňostrojem.

Druhý den v neděli odpoledne se konal koncert před hostincem (čp. 39), při němž se konaly trakařové závody, chytání lahví na udici apod. Večer se hrálo divadelní představení – drama K.Rožka, na jehož konci se objevil živý obraz: „Hold Čechie Otcí národa“⁴⁹⁸. Celá slavnost se vydařila, a dala tak základ tradici i pro další léta. Neopomnělo se tak sté výročí narozenin Františka Palackého. Slavnost byla pořádána pod patronací starosty Jana Dlabala a na své atraktivitě neutrpěla⁴⁹⁹.⁵⁰⁰

Sbor dobrovolných hasičů v Solopyskách organizoval v roce 1930⁵⁰¹ okrskový hasičský sjezd, který byl spojen s předáním nové zbrojnice postavené u obecního domu místními hasičskému sboru. Hasiči ze Solopysk, z Dobřeně, ze Suchdola, z Křečovic, Červeného Hrádku a z Miskovic se utkali v sekyrkovém cvičení na zahradě čp.45. Taková událost se neobešla bez bohatého programu. Zahájena byla průvodem s hudbou od hostince k nové zbrojnici, kde Alois Zajíček jako jednatel hasičského sboru pronesl řeč a poté starosta obce i sboru František Čermák předal zbrojnici panu Františkovi Trnkovi (čp.29). Na zahradě hostince (čp.40) bylo postaveno pódium pro hudbu a stoly z prken pro hosty. Program odstartovalo cvičení se stříkačkami (s novou motorovou), které se zúčastnil sbor ze Suchdola, následovalo cvičení žen hasiček

⁴⁹⁶ Na nákup byl použit výtěžek dražby z honitby. In: SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 26. prosince 1931.

⁴⁹⁷ Bohužel nevíme, zda se jedná o název pěveckého sboru či jméno sbormistra.

⁴⁹⁸ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 171.

⁴⁹⁹ Děti i dospělí se velmi vydováděli při střelení ze starých hmoždířů.

⁵⁰⁰ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 81.

⁵⁰¹ Sjezd se konal 25. května 1930.

z Chotouchova a školní děvčata v národních krojích zatančila taneční sestavu. Slavnost zde byla na večer ukončena a přesídlila „na věneček⁵⁰²“ do hostince (čp. 39). Po celou dobu panovalo pěkné počasí, dobrá nálada a velká účast⁵⁰³. Bylo to velké a milé překvapení, které sklidilo nadšený potlesk.⁵⁰⁴

Honební spolek

V roce 1888⁵⁰⁵ se v obci ustanovil honební spolek. Jeho prostřednictvím si rolníci pronajímali honitbu. V letech 1900 – 1918 byl nájemcem Emanuel Suchý (čp.13), který přenechal část honitby hraběti Leopoldovi Šternberkovi⁵⁰⁶. Patřila mu území „od hranic Hradeckých pod cestu u Skalky vedoucí až na Jezírko k silnici“⁵⁰⁷. Díky této přenechané části měl zdejší honební spolek zbytek katastru zadarmo.

Obec pronajímala honitbu v obecních lesích formou dražby. V roce 1918 spolek měl v držbě celý katastr včetně pozemku za lesem k Miletinám, které měl až do této doby pronajít velkostatek Jindice. Honitbu si pronajímal Jan Syrový (čp. 45) za 150,- Kč. „*Taková nekázeň panovala, že o posledním panském honě v r. 1918 (již po převratě) lidé si brali zastřelené zajíce, aniž se jim kdo odvážil odporovati*“⁵⁰⁸.

Velkou změnou v držbě bylo uskutečnění parcelace v roce 1923, kdy došlo k odebrání práva velkostatku Hradeckého pořádat honitbu na dvoře Kunvald. Toto

⁵⁰² Tzn. k tancování.

⁵⁰³ SOAKH – NšSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1930/1931. Srovnej SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str.187 – 188.

⁵⁰⁴ SOAKH – NšSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1930/1931.

⁵⁰⁵ Až do toho roku byla honitba v moci velkostatku Hradeckého. In: SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, str. 153.

⁵⁰⁶ **Leopold Šternberk /Sternberg/ (1896 – 1957)** – mezi rodové statky náležel hrad Český Šternberk a Březina, Častolovice, Zásmuky. Po zkonfiskování majetku v roce 1948, musel hrabě Leopold Sternberg s manželkou Cecílií rozenou Reventlow - Criminil (1908 - 1983) a dcerou Dianou opustit naši republiku. Žili ve Spojených státech a v roce 1953 se přestěhovali na Jamajku. Zde také Leopold Sternberg v roce 1957 zemřel.

⁵⁰⁷ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, str. 153.

⁵⁰⁸ Tamtéž, str. 153.

právo v roce 1923 získala obec Solopysky. Honební území bylo početně bohaté na zvěř s výjimkou krátkodobého poklesu ve válečných letech.⁵⁰⁹

Ve třicátých letech proběhla veřejná dražba honitby v katastru obce Solopysky. Jak již bylo uvedeno, nájemcem byl od roku 1919 Jan Syrový. V červenci roku 1930⁵¹⁰ pro honební spolek najal honitbu Jan Dlabal za 2.110,- Kč za rok. Za Jana Syrového dostával honební spolek od Jindického velkostatku zaplacenou 1.000,-Kč za náhradu škody způsobenou zvěří kolem lesa. Za to nechal spolek „část katastru za lesem u Milenin“, kam nikdo nesměl chodit na čekanou. Pro Jana Dlabala byla uzavřena náhrada ve výši 1.200,-Kč pouze na rok 1931, jelikož stav zvěře byl slabý. Celkem bylo zastřeleno 160 zajíců, 231 koroptví a 21 bažantů⁵¹¹

O pět⁵¹² let později klesly všechny ceny zemědělských plodin, což zapříčinilo pokles i cen zvěře. Z tohoto důvodu byla podána žádost o zrušení nájmu a vyhlášení dražby. Obecní úřad této žádosti vyhověl a vyhlásil dražbu. Dražba probíhala v napjaté atmosféře. Do dražby se přihlásil za honební spolek Josef Kmoch (2.100,-Kč/rok), jeho společník bratranec Jana Třešňáka profesor Krásný z Poděbrad (600,-Kč/rok) a zástupce advokáta Karla Adama z Prahy (2.210,-Kč). Po dlouhé době honitba se dostala do cizích rukou. Dražbu vyhrál JUDr. Karel Adam z Prahy. Za hajného byl ustanoven Václav Jelínek, hostinský z Dobřeně. V letech 1935 -1936 se v lese nacházelo hodně koroptví, ale málo zajíců.⁵¹³

Spořitelní a záložní spolek

Spořitelní a záložní spolek (Kampelička, Reifeisenka, Záložna) byl v obci založen již v roce 1901⁵¹⁴. Původní obvod záložny byl vymezen pro obce Solopysky a Miletiny. nadcházejících letech se postupně rozrůstal o obce Malenovice, Chotouchov, Křečovice

⁵⁰⁹ Tamtéž: str. 153.

⁵¹⁰ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 17. července 1930.

⁵¹¹ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 188.

⁵¹² SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 12. února 1935.

⁵¹³ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 218.

⁵¹⁴ Na první ustavující schůzi konané 28. dubna 1901 byli zvoleni Josef Dlabal, pan Urban (čp.29), Kašpar a dva občané z Milenin. Pokladníkem byl zvolen místní učitel Antonín Procházka. In: Historie obce Suchdola, str.99.

(1903) a Rozkoš (1911). V záložně se úřadovalo od listopadu do 31. března v neděli a ve čtvrtky od 9 do 11 hodin, od 1. dubna do 31. října pouze v neděli od 9 do 11 hodin.⁵¹⁵

Do nově postavené školní budovy (1914) přesídlila i místní Kampelička. Své působiště změnila především z pragmatického důvodu – lepšího zázemí. Funkci pokladníka v tuto dobu vykonával řídící učitel Josef Řezáč a od roku 1923 Alois Zajíček. Záložna na tomto místě zůstala až do roku 1929, kdy obec postavila nový obecní dům (čp.21). Po celou dobu existence nebyl zaznamenán žádný případ zpronevěry.

Obecní chudobinec

Domovská obec⁵¹⁶ měla zákonem dané se postarat o každého chudého či práce neschopného člověka. Zajišťovala mu nejen střechu nad hlavou, ale i oblečení, obuv, stravu, lékařskou péči a v případě úmrtí i pohřeb.

Do nezáviděníhodné situace se obce dostaly s vydáním zákona č. 77/1927, který změnil systém financování obecních chudobinců. Tímto zákonem byla legislativně upravena zavedená praxe financování chudinského fondu pokutami z trestního řízení. Nyní tyto pokuty měly plynout do státní pokladny, což výrazně ochudilo finanční příjmy chudinského fondu.⁵¹⁷

Od dvacátých let 20. století byl zaveden chudinský fond i v obci Solopysky. Rozpočet⁵¹⁸ chudinského fondu se vždy schvaloval na zasedání obecního

⁵¹⁵ Historie obce Suchdola, str.99.

⁵¹⁶ **Domovské právo** = příslušnost občana k určité obci zakládající nárok na nerušený pobyt a na chudinské zaopatření podle zákona č.18/1862 a jeho pozdějších novel. Domovské právo bylo možno získat narozením, sňatkem (u žen), nastoupením do úřední funkce (i učitelé), příkázáním okresního úřadu (chudí, bezdomovci) nebo později na základě §14 ústavního zákona č.236/1920. Děti narozené v manželském svazku získávali domovské právo po otci, nemanželské děti po matce.

⁵¹⁷ Šouša, Jiří: Obecní majetek v Čechách 1848 – 1938, str. 136.

⁵¹⁸ Jeho kontrolu prováděla Okresní správní komise v Kutné Hoře.

zastupitelstva⁵¹⁹ finanční komisí a členy obecního zastupitelstva. Pokladníkem chudinského účtu byl ve dvacátých letech František Kanda.

Obecní zastupitelstvo v Solopyskách vyřizovalo nejvíce žádostí o pomoc ve finanční nouzi – ať krátkodobé či dlouhodobé – ve dvacátých letech. Paní Marvanové byla dávana podpora na živobytí⁵²⁰, panu Aloisovi Uhrovi byly zaplaceny pohřební výlohy s pohřbem paní Marie Beránkové⁵²¹ a paní Anně Trnkové bylo zaplaceno za stravování a obsluhu v nemoci paní Lázňovské⁵²². Pro zlepšení finanční situace obecních chudých se postaral i farář Sedláček. V jeho pozůstalosti⁵²³ po něm zůstalo 500,-Kč v záložně. Obecní zastupitelstvo se shodlo na tom, že úroky z této částky budou každoročně dány třem nejchudším katolíkům ze Solopysk za přítomnosti a volby místního faráře⁵²⁴.

Mezi tzv. obecné chudé patřila až do konce 20. let Marie Lupínková, Terezie Lázňovská a od roku 1926 **Anna Jelínková**.

Marie Lupínková měla možnost bydlet u své dcery, provdané Podšteflové, na Červeném Hrádku. I když dceři místní obecní zastupitelstvo nabídlo, že jí budou platit 1,-Kč denně, tak tuto nabídku s velkou pravděpodobností nepřijala, jelikož se obec o její matku starala i tři roky poté. Obecní zastupitelstvo, na návrh pan Čermáka⁵²⁵, se posléze usneslo, že aspoň povolí paní Lupínkové žebrať jeden den v týdnu.

⁵¹⁹ Mnohokrát byl na schůzi vznesen návrh, aby se např. zvýšilo vstupné na taneční zábavu či výtěžek z jiné akce byl dán ve prospěch chudinské pokladny. Např. v roce 1919 p. Čermák navrhl, aby se při taneční zábavě místo 4,-Kč vybíralo 20,-Kč pro chudou pokladnu aj. In: SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 2 a 3. Protokoly v letech 1918 – 1938.

⁵²⁰ V roce 1919 podala žádost paní Marvanová o podporu, která jí byla schválena ve výši 60.- Kč a v roce 1920 na 150,-Kč. Bohužel nevíme, zda se jednalo o podporu měsíční či roční. SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 2. Protokol ze dne 3. července 1919.

⁵²¹ V roce 1922 podal Alois Uher žádost o zaplacení pohřebních výloh, které mu byly uznány. Od obce obdržel částku ve výši 120,-Kč. In: SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze roku 1922.

⁵²² SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 10. dubna 1922 a 25. února 1925.

⁵²³ Farář Sedláček zemřel v roce 1925. In: SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 167.

⁵²⁴ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol z dubna 1925.

⁵²⁵ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 2. Protokol ze dne 24. února 1919.

Pan Václav Sova vzpomíná, že „jako malý kluk nosil (...) jídlo do pastoušky, nějaké Lázněvské, která byla na půl těla raněna mrtvicí, a byla tudíž stále upoutána na lůžko. Proto k sobě musila mít i obcí najatou obsluhu.“ Stravu paní **Lázněvské** zajišťovala již zmíněná Anna Trnková⁵²⁶ a poté Karel Lupínek, kterému bylo placeno za denní obsluhu i stravu⁵²⁷. O ložní prádlo⁵²⁸ se postarala obec, která zakoupila postlanku⁵²⁹, košili a jupku.

Zájem o ubytování v místním obecním domu byl značný. Mnohokrát v obecní pastoušce nebylo ani místo⁵³⁰. Když v roce 1920 zažádal o pronájem jedné světnice **František Trnka**, musela se paní Marvanová přestěhovat k paní Lupínkové a Lázeňské. Pan Trnka pak mohl obývat přední malou místnost obecního domku za 20,-Kč/rok.

O rok⁵³¹ později se přestěhoval do větší místnosti v levé části obecního domku za 40,-Kč/rok. Současně také podal žádost, zda by se mohly zahrádky „používat na půl“ se zdůvodněním, že obě rodiny budou mít volný přístup k toaletě. Na zahrádce si zasadil ovocné stromky, za což obci platil roční pronájem ve výši 5,-Kč⁵³².

Ve třicátých letech – již v nově postaveném obecním domku – požádal o jednu místnost Antonín Kučera⁵³³.

Na druhou stranu se obec musela postarat i o člověka, který si za svůj špatný osud mohl sám: „Jiným obecním chudým byl nějaký Hampl, který přišel ke stáru do domovské obce „šupem“⁵³⁴. (...) Byl to zchudlý sedlák. Bydlel v mládí ve statku snad v čp. 31. Byl to

⁵²⁶ V roce 1922 Anna Trnková zažádala o zvýšení příspěvku na výživu Terezie Lázněvské. Žádosti bylo vyhověno, částka se zvýšila o 1,-Kč.

⁵²⁷ Od 22. března 1920 se pan Lupínek staral jak o paní Lupínkovou tak i Lázněvskou za 3,-Kč.

⁵²⁸ V roce 1921 bylo žádosti Terezie Lázněvské vyhověno na schůzi obecního zastupitelstva.

⁵²⁹ Prostěradlo. In: Doležalová Pavla: Vývoj slovní zásoby v Třebíči. Brno, 2008. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/180373/ff_b/Vyvoj_slovni_zasoby_v_Trebici.txt. Bakalářská práce. Masarykova univerzita - Filozofická fakulta: Ústav českého jazyka. Vedoucí práce PhDr. Stanislava Kloferová, CSc.

⁵³⁰ Václav Sova: RK 1897 – 1918, : RK 1897 – 1918, str. 125: Jelikož řádné volné místo v pastoušce nebylo, chodil za stravováním rovněž po číslech a spal obyčejně i v každém čísle ve chlévě.

⁵³¹ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 20. března 1920.

⁵³² Tamtéž: Protokol ze dne 10. dubna 1921.

⁵³³ SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3. Protokol ze dne 13. dubna 1933.

⁵³⁴ Neboli **postrkem**.

*v mládí luftík a outrata. Z furiantství, jak říkali starší pamětníci, zapaloval si cigaro či fajfku papírovou zlatkou. Přišel o všecko a ke stáru byl na obtíž domovské obci*⁵³⁵.

Politická aktivita

Politická aktivita se začala již projevovat v čase adventním v roce 1918. Do té doby zde působila pouze „strana agrární“⁵³⁶ včele s Františkem Čermákem (čp. 32) a Janem Syrovým (čp. 45). Nově zde byla založena Československá strana sociálně demokratická, kterou vedl Josef Lupínek (čp. 33) a Josef Trnka (čp. 7)⁵³⁷.

Úkolem členů politických stran bylo ovlivňovat veřejné mínění prostřednictvím regionálních politických novin, které byly novinkou v komunikaci ve společnosti. Informačním kanálem pro obec solopyskou byly Podvysocké listy⁵³⁸ Československé národní demokracie a Posázavský kraj Národně sociální strany. Noviny sehrály významnou roli ve výměně názorů politiků obou partají a staly se hybatelem kulturní osvěty v obci. Kromě těchto novin obyvatelé odebírali Lidovou demokracii.

Bouřlivé politické besedy probíhaly již v dřívějších časech, nyní se ovšem do zápolení odrazily prožitky z první světové války. U agrárníků se rolníkům vyčítalo, že neprodávali potraviny za války a nebo za velmi draho a také, že se vyhýbali záměrně. Zatímco u socialistů probíhaly schůze poklidně. Politické zápolení se plíživě přeneslo do nálad zdejších obyvatel, kdy proti sobě se vytvořily tábory dělníků a zemědělců. Pokud byl někdo označen agrárníkem, tak byl vlastně zostuzen. Poštvovaly se proti sobě nemajetné vrstvy vůči bohatým pod heslem, že všichni mají mít stejně.⁵³⁹

Rok 1919 byl ve znamení obecních voleb. Šlo o první volby v rámci samostatné Československé republiky, které přeneseným významem byly považovány za hlasování o nové vládě. Uskutečnily se dne 15. června 1919. Volební řád přiznával všeobecné,

⁵³⁵ Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 125.

⁵³⁶ Česká strana agrární byla založena 6. ledna 1899 Karlem Práškem a Stanislavem Kubrem. V roce 1906 se spojila s moravským agrárním hnutím a přijala název Československá strana agrární. Jejich ústředním listem byl Venkov. Jejich programem byla obhajoba zájmů rolnictva.

⁵³⁷ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 – 1984, kn. č. 4, str. 148.

⁵³⁸ Tištěné v tiskárně A. Švarce v Kutné Hoře pro okres kutnohorský, uhlířskojanovický, čáslavský, chotěbořský. Zanikly v srpnu 1922.

⁵³⁹ Václav Sova: RK 1897 – 1918, str. 433.

tajné, rovné a přímé hlasovací právo jak mužům, tak i ženám starším jednadvaceti let, kteří se v obci usedle zdržovali minimálně tři měsíce. Volební systém tkvěl v poměrném zastoupení politických stran, jejichž povinností bylo sestavení vlastní závazné kandidátky.

Ve zdejší obci se proti sobě utkaly dvě strany - *Republikánská strana českého venkova* a *Československá strana sociálně demokratická*. Uskupení v politických stranách plně odráželo sociální postavení dotyčných - byl to boj nemajetných s majetnými. Účast obyvatelstva ve volbách byla hojná⁵⁴⁰. Se 115 hlasy z 202 hlasů zvítězila Republikánská strana, za kterou byli zvoleni: Jan Dlabal (čp. 1), František Kanda (čp.31), Alois Třešňák (čp. 44), Jan Syrový (čp. 45), Jan Mrázek (čp. 46). Za stranu sociálně demokratickou byli zvoleni: Josef Trnka (čp. 7), Hynek Starý (čp. 14), Vincenc Vlasák (čp. 22), Josef Lupínek (čp. 33) a Josef Zdeněk (čp. 36). S celostátním výsledkem⁵⁴¹ se zdejší výsledek rozcházel pouze v umístění vítězných politických stran.

Volba starosty a výboru se uskutečnila téhož roku 29. června. Starostou se stal František Čermák⁵⁴² (čp. 32), náměstkem Josef Lupínek⁵⁴³, prvním radním František Kanda, druhým radním Vincenc Vlasák, účetním Alois Třešňák. Na tento den také okresní hejtman Vichr svolal první schůzi nově zvoleného obecního zastupitelstva do místní školy ke složení přísahy⁵⁴⁴.

⁵⁴⁰ Okresní úřad Kutná Hora (OÚKH) - Všeobecná registratura: IV. spisová manipulace 1900 - 1936 (Manipulace 1900 - 1936): 3. obecní záležitosti, karton č.121 - Obecní volby (Obecní volby) 1931: Obecní volby 1919, č. kart. 120: Statistiky všeobecných obecných voleb roku 1919: *Voleb se mohlo účastnit 95 mužů a 115 žen, účastnilo se 94 mužů a 106 žen.*

⁵⁴¹ Celostátně zvítězila Československá sociálně demokratická strana (30,1% - 935tis. hlasů), na druhém místě Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu (20,5% - 637tis. hlasů) a na třetím místě se umístila Československá strana socialistická (15,6% - 485tis. hlasů) - in: Olivová, Věra: Dějiny první republiky. Praha: Karolinum, 2002, str. 355.

⁵⁴² Vystřídal Jana Syrového (čp. 45) , který byl starostou od 1.6.1905 do 15.6.1919. František Čermák po svém zvolení setrval ve své funkci až do 22.11.1931.

⁵⁴³ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 150: Pozici náměstka se snažila získat agrární strana podáním tzv. rekursu, leč neúspěšně.

⁵⁴⁴ SOAKH - OÚKH: Manipulace 1900 - 1936: Obecní volby 1919, č. kart. 119: Volby do obecních rad 1919, skládání slibu.

Ale ani po uskutečnění voleb nevládl ve vesnici smír. Ke zklidnění situace přispívali i autoři článků a nabádali k uklidnění. „Konejte všichni do posledního muže vaši povinnost a zanechte stranické vášně, pomyslete, že všichni jsme bratry, syny Přemysla oráče. (...) Milujme naši vlast, těžce vybojovanou naši samostatnost, milujme dobrého naše pana prezidenta Masaryka a milujme se navzájem, neb jen tak sklízeti můžeme ovoce naší svobody, pakli rovnost a bratrství budou půdu svorné naší práce“⁵⁴⁵.

V roce 1923 se konaly obecní volby, kandidátku nepodala ani strana agrární, tak ani sociálně demokratická. V soukromém zápisu se Alois Zajíček zmiňuje o naprosté zadluženosti sociální demokracie, jelikož měla pouze pět platících členů. Volby se konaly první listopadu v místní školní budově. Do obecního zastupitelstva byli zvoleni Josef Dlabal (čp.1), Jan Hejduk (čp. 8), Josef Trnka (čp. 7), Alois Třešňák (čp. 18), Alois Zajíček (čp. 23), František Kanda (čp. 31), František Čermák (čp. 32), Josef Lupínek (čp. 33), Karel Syrový (čp. 24), Jan Syrový (čp. 45), Jan Mrázek (čp. 46) a Josef Lupínek (čp. 54). Jednohlasnou volbou byl starostou zvolen František Čermák (čp. 32), jeho náměstkem František Kanda, prvním radním Jan Mrázek, druhým radním Jan Hejduk. Obecním účetním Alois Zajíček. Jako zástupce okresního úřadu byl jmenován řídicí učitel Josef Řezáč. Volba výboru a starosty se konala 23. listopadu.⁵⁴⁶

V roce 1927⁵⁴⁷ byly vyhlášeny obecní volby, které se však v Solopyskách nekonaly. Obecní zastupitelstvo se sestavilo na základě dohody ve složení Karel Dlabal (čp.50), František Čermák (čp.32), František Kanda (čp.31), Josef Kmoch (čp.13), Bohumil Koch (čp.10), Josef Lupínek (čp.33), Jan Mrázek (čp.46), Josef Sykáček (čp.9), Jan Syrový (čp.45), Vincenc Vlasák (čp.49), Alois Zajíček (čp. 23). Starostou byl zvolen František Čermák, náměstkem Josef Kmoch, prvním radním Jan Mrázek, druhým radním Josef Sykáček. Obecním účetním byl zvolen Alois Zajíček a účetním chudé pokladny František Kanda⁵⁴⁸.

⁵⁴⁵ Podvysocké listy, 25. 10.1919. Ročník 27, č. 45, str. 2.

⁵⁴⁶ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 160.

⁵⁴⁷ Volba se konala 20. listopadu 1927 a stala se právoplatnou k 29. listopadu 1927.

⁵⁴⁸ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str. 176.

Jelikož v roce 1931 vypršelo čtyřleté funkční období, konaly se volby do obecního zastupitelstva⁵⁴⁹. Voleno mělo být dvanáct členů zastupitelstva a čtyři členové obecní rady. Voleb se mohlo zúčastnit 200 voličů z celkového počtu 298 obyvatel. Vyhlášky o volbě obecního zastupitelstva byly vyvěšeny za okny obecní úřadovny⁵⁵⁰ (čp.20) i s upozorněním, že v den voleb je zakázáno čepovat v hostincích.

Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu a Domoviny domkářů a malorolníků (dále jen Republikánská strana) navrhla do volební komise členy Jana Mrázka (čp.46), Josefa Lupínka (čp.33), náhradníka Jana Čermáka (čp.32), náhradníka Josefa Sykáčka (čp.9) a volebního zmocněnce Republikánské strany Václava Sovu (čp.35).

Začátkem září byla svolána schůze všech voličů do obecní úřadovny (čp. 20) za účelem, aby byla sestavená jednotná kandidátní listina. Polovině voličů se toto sestavení nelíbilo, ponecháno bylo tedy celé dosavadní zastupitelstvo až na Jana Syrového - nahrazen synem Jiřím - a na Jana Mrázka - nahrazen Josefem Zdeňkem (čp.36). V tomto složení se ustavili v nepolitickou skupinu Antonína Chuchvalce⁵⁵¹.

Občanská sdružená strana Antonína Chuchvalce (dále jen Strana A. Chuchvalce), rolníka ze Solopysk čp.43, navrhla do volební komise členy: Josefa Kašpara, Jindřicha Syrového, náhradníky Vincence Trnku a Josefa Lesáka a volebního zmocněnce Jana Dlabala.

Pro konání voleb bylo potřebné schválit kandidátní listiny za platné a včas odevzdané za přítomnosti zmocněnců volebních skupin (Václav Sova, Jan Dlabal), starosty Čermáka, členů Jana Mrázka, Hynka Starého, Josefa Sykáčka, Václava Michálka⁵⁵². Dle tohoto usnesení osm dnů před volbou musely být platné kandidátní listiny vytisknuté na papíře téže barvy a téhož formátu v nákladu 500ks (po 250 pro obě strany). Obálky v počtu 250ks opatřené razítkem obce se dodaly volební komisi v den volby do volební místnosti.

⁵⁴⁹ OÚKH - Manipulace 1900 - 1936: Obecní volby 1931.

⁵⁵⁰ Po dobu voleb se stala volební místností.

⁵⁵¹ SOAKH - AOSlp.: PKSlp. 1899 - 1984, kn. č. 4, str.191.

⁵⁵² OÚKH - Manipulace 1900 - 1936: Obecní volby 1931: Zápis o řízení místní komise v Solopiskách. o kandidátních listinách pro volbu do obecního zastupitelstva.

Obecní úřadovna se v den volby voličům otevřela mezi 8 – 12h. Předseda volební komise Jan Mrázek dohlížel na volební skupinu č.1 a místopředseda volební komise Josef Kašpar na volební skupinu č.2. Volby se zúčastnilo 185 voličů z 200 voličů.

O pouhých pět hlasů zvítězila Republikánská strana nad Stranou A. Chuchvalce⁵⁵³. Obě dvě strany získaly po šesti mandátech. Za Republikánskou stranu se členy zastupitelstva stali František Čermák (čp. 60), Josef Kmoch (čp.) 13, František Kanda (č. p.63?), Alois Zajíček (čp. 23), Josef Sykáček (čp. 9), Josef Lupínek (čp. 33); náhradníci Bohumil Koch, František Trnka a V. Michálek. Za Stranu A. Chuchvalce Alois Třešňák (č.p 44), Josef Dlabal (č.p 58), Josef Trnka (č.p 67), Josef Krásný (č.p 66), Jindřich Syrový (č.p 45), Josef Kašpar (č.p 15?), náhradníci Václav Martínek (č.p 8), Al. Stehlík (č.p 3) a Václav Mikina (č.p 19).⁵⁵⁴

Jménem Okresního úřadu v Kutné Hoře starosta Čermák svolal veškeré členy nově zvoleného obecního zastupitelstva ke schůzi v neděli dne 22. listopadu 1931 od 17h do obecní úřadovny, kde každý člen jednotlivě složil slib do rukou zástupce okresního úřadu⁵⁵⁵.

Poté následovala volba starosty, náměstka starosty a obecního rady. Volba skončila nerozhodně, jelikož oba kandidáti – František Čermák a Jindřich Syrový obdržely stejný počet hlasů, t.j. 6 hlasů. Nový starosta byl tedy vylosován, stal se jím Jindřich Syrový.⁵⁵⁶

Tento obdobný postup proběhl i u volby náměstka. Vylosován byl Josef Kašpar⁵⁵⁷, druhý náměstek nebyl volen. Za obecní radní byli zvoleni František Čermák a Josef Kmoch. Obecní rada včetně starosty a náměstka čítala celkem čtyři členy, pro každou politickou stranu tedy po dvou členech.

⁵⁵³ Republikánská strana obdržela 95 platných hlasů a Občanská sdružená strana A.Chuchvalce dostala 90 platných hlasů. OÚKH: Manipulace 1900 – 1936: 3. obecní záležitosti – Obecní volby 1931: Seznam hlasovací sepsaný při volbě do obecního zastupitelstva.

⁵⁵⁴ Tamtéž: Zápis o volbě obecního zastupitelstva v Solopiskách konané dne 27. září 1931 dle zásady poměrného zastoupení.

⁵⁵⁵ Tamtéž: Oběžník

⁵⁵⁶ Tamtéž: Zápis o volbě starosty, náměstka a obecní rady.

⁵⁵⁷ Jeho protikandidátem byl František Čermák.

V tomtéž roce se konaly i volby na celonárodní úrovni. „Volby jsou již na obzoru. Schůze opozičních stran u nás i v okolí, jsou na denním pořádku. Jsou to opět fašisté a „Liga národního sjednocení“ (bývalí Národní demokraté a Národní socialisté). Zdá se však, že počáteční zájem lidu o tyto nové strany upadá. Hlavně o fašisty. Jak rychle se zvednul, tak opět rychle klesá. Lid počíná přes všechny nesnáze doby klidněji a rozvážněji uvažovati. Fašisti, kteří svolali u nás tajnou schůzi 4. dubna 1935 měli z pozvaných asi 5 osob. Mělo se prý jednat o členství a placení příspěvků.“⁵⁵⁸

„Okresní výbor naší strany [Republikánská strana zemědělská a maloroľnická], jehož členem jsem i já [Václav Sova], [měl] důvěrnou schůzi v Kutné Hoře dne 3. dubna 1935. Na ní byli členům výboru rozděleny jednotlivě obce okresu (...), [ve kterých] v době voleb [jsme museli] působiti slovně tiskem aj. prostředky. Mně [Václav Sova] a Al. Kašparovi z Mezholez přiděleny obce Solopysky, Rozkoš, Mezholezy, Vysoká, Miskovice, Suchdol, Bořetice a Malenovice. (...)⁵⁵⁹.

„[Dne] 4. května 1935 byla konána veřejná volební schůze „Rep[ublikánské] strany v Suchdole v sokolovně (...)“, která díky působivé a brilantní řeči dr. Suchého trvala až do dvou hodin do rána. Schůzi chtěl narušit „náhončí fašistů, známý již Zeman⁵⁶⁰ ze Suchdola, s několika sobě rovnými. Zesměšnil se však a skončil fiaskem. (...)“.

Velké oblíbě se těšila strana sociálních demokratů u místních domkářů. Volební kampaň nezanedbávala ve zdejší obci ani politická strana Národní sjednocení, která se lidově označovala jako „Národní spáření – sbalení – srocení – zpocení⁵⁶¹“. Organizování předvolební schůze se ujal místní švec Kučera, t.č. lesní hlídač. Účast na této schůzi byla velice malá, přišlo jen pár lidí ze zvědavosti. Jelikož to byla strana kapitalistů, pěkně mu prý platili [za svoji práci dostával plat]. Penězi i naturáliemi – moukou. Kučera neměl nic. Bydlel v obecním domku⁵⁶².

⁵⁵⁸ Václav Sova: RK 1931 – 1946, str. 44 – 45.

⁵⁵⁹ Tamtéž, str. 45.

⁵⁶⁰ Pan Sova ve svých pamětech popisuje pana Zemana následovně: „Ztroskotaná úřednická existence. Člověk nesympatický, panovačný, ctižádostivý a prospěchářský. Prometl několik politických stran. Posledně byl v naší Republikánské straně zemědělského a maloroľnického lidu. Vlastnil také hostinec v Suchdole, kde se jako šenkýř dopouštěl několikrát přestupků proti veřejnému pořádku“. In: Václav Sova: RK 1931 - 1946, str. 32 – 33.

⁵⁶¹ Tamtéž, str. 46.

⁵⁶² Tamtéž, str. 46.

Fašisté v okrese Kutná Hora vyvíjeli značnou aktivitu. „*Fašismu propadly celé Těšinky*⁵⁶³. *Osobně tam byl pohoštěn generál R.Gajda a měl i projev 13. května 1935. V ten den byl v Kutné Hoře a Uhlířských Janovicích. (...). Všude jeho schůze byly rozpuštěny. Z Kutné Hory ujel zadem*“⁵⁶⁴. Fašisté hlásali novou pozemkovou reformu a propachtování státních statků. Jak jejich představitelé hospodařili si můžeme rekonstruovat ze zápisu pana Sovy: „*Rýdlo dostal zbytkový statek 21. prosince 1925, Očíkov u Podbořan. [Celkem] 159ha za 250.000,-Kč. Sklizeň chmele tuto cenu za rok zaplatila. P[an] Rýdlo však hospodařil tak, že zbytkový statek přišel do dražby. V roce 1933 koupila ho p[aní] Rýdlová s matkou Rývoovou zpět za 1.130.000,-Kč. Generál Radoha Gajda měl najmutý státní statek Vysokou Lhotu u Benešova ve výměře 88.44.57ha za 16.787,-Kč daně a přírážky. Brzo však předal statek Jos.Al.Tundovým. Na statku nevydržel ani 4 roky. A tak jiné by chtěli učití hospodařiti a jak je (...) patrnó, sami hospodařiti neuměli.*“⁵⁶⁵

Při volbách do parlamentu a senátu bylo dne 16. května 1935 odevzdáno⁵⁶⁶ 108 hlasů pro vítěznou stranu Republikánů, 24 hlasů sociálním demokratům, 12 hlasů lidovcům, 2 hlasy Národním socialistům a 36 hlasů fašistům⁵⁶⁷. Do senátu⁵⁶⁸ 102 hlasů pro vítěznou stranu Republikánů, 17 hlasů sociálním demokratům, 9 hlasů lidovcům, 9 hlasům živnostníkům, 32 hlasů fašistům a jeden hlas národním socialistům. Výsledek voleb dal zřetelně najevo „*že náš lid nedává na různá hesla fašismu a zachováává formu demokratismu a přeje si zůstati ve svobodné, demokratické republice Č[e]s[kos]l[ovenské] se svým milovaným prezidentem Masarykem*“⁵⁶⁹

⁵⁶³ Od Solopysk je obec vzdálena 2km.

⁵⁶⁴ Václav Sova: RK 1931 – 1946, str. 46.

⁵⁶⁵Tamtéž, str. 47.

⁵⁶⁶ Z celkového počtu hlasů byly tři hlasy neplatné.

⁵⁶⁷ V nedalekých Malenovicích obdržela 63 hlasů Republikánská strana, 11 hlasů sociální demokracie a po jednom hlasu lidovci a fašisté.

⁵⁶⁸ Z celkového počtu hlasů byly čtyři hlasy neplatné.

⁵⁶⁹ SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 – 1963, školní rok 1934/1935.

12) Závěr

V období dvaceti let se obec Solopysky pozvolna rozvíjela a seznamovala s demokratickým republikánským systémem. Ve vztahu k občanům vystupovala obec nejenom jako instituce samosprávná, ale i jako nejbližší státní instituce, na kterou stát delegoval část svých pravomocí v přenesené působnosti.

Zdejší obecní samospráva se vyznačovala stálostí a schopností podílet se na rozvoji své obce. Po celou sledovanou dobu nedošlo k malverzaci obecního jmění či majetku. I když obec bojovala s rostoucím schodkem obecního účtu, pustila se během sledované doby do výstavby nového obecního domu, elektrifikace obce, meliorace pozemků a zlepšení infrastruktury. Obec měla svoji vlastní školu, faru s kostelem a Spořitelni a záložní spolek.

V obci pokračoval rozvoj kulturního života z předválečných let. V plné míře zde fungovala žákovská, učitelská a obecní knihovna, jejichž inventář se postupem let zkvalitnil. Prostředí školy bylo úzce propojené s událostmi obce. Obec, škola i místní spolek hasičů a ochotníků podporovali kulturní dění v obci pořádáním slavností, plesů, divadelních představeních a poutí, kde se setkávali nejenom místní ale i přespolní. Tím se udržovaly dobré sousedské vztahy a občanská pospolitost.

Starousedlické zvyklosti zásadně nenarušil ani volební řád. Sociální postavení jednotlivce se odvíjelo od společenského postavení jeho rodiny. Rozvrstvení společnosti probíhalo nenásilnou formou a velmi pozvolna se stíraly rozdíly. Odrazem tohoto chování byly výsledky voleb. Zatímco na počátku ČSR byli mezi kandidáty Republikánské strany českého venkova výhradně místní rolníci, bohatý obchodník a příčinlivý hostinský, tak ve třicátých letech se zde objevují již domkáři, kteří tvoří polovinu kandidátů. Soupeřem Republikánské strany byla ve volbách Československá strana sociálně demokratická, Československá strana agrární a Občanská sdružená strana Antonína Chuchvalce. Ani jedna však ve volbách na obecní či státní úrovni nad Republikánskou stranou nezvítězila.

Významné historické mezníky nově vzniklého československého státu prožívali občané Solopysk vždy spontánně a vlastenecky. Vznik ČSR byl přijat jako vysvobození z třistaleté germánské poroby, prezident T.G. Masaryk byl všemi - bez rozdílu sociálního postavení - přijímán jako tatíček osvoboditel a nezpochybnitelná autorita. Mnichov byl synonymem zrady a velké bolesti. Edvard Beneš byl brán za člověka, který

musel mnohé vytrpět při diplomatických jednání v letech 1937 - 1938, a který bránil ČSR do posledního dechu.

13) Přílohy⁵⁷⁰

Seznam příloh

Graf 1 - Zdravotní stav žactva podle nezameškaných hodin.....	107
Obrázek 1 - Pohled z jižní strany na faru, kostel sv.Bartoloměje a hostinec na Kopečku	129
Obrázek 2 - Kaplička sv. Cyrila a Metoděje.....	129
Obrázek 3 - Kostel sv. Bartoloměje.....	130
Tabulka 1 - Kandidáti do obecních voleb v roce 1919 a 1931.....	132
Tabulka 2 - Výsledky voleb do Národního shromáždění v roce 1935.....	133
Graf 2 - Hospodaření obce Solopysky v letech 1918 - 1938.....	135
Tabulka 3 - Personální složení Místní školní rady 1919 - 1937.....	137
Tabulka 4 - Rozpočet Místní školní rady v obci Solopysky v letech 1934 - 1938.....	138
Obrázek 4 - Budova školy ve třicátých letech.....	139
Tabulka 5 - Seznam solopyských žáků.....	139
Tabulka 6 - Přehled učitelů.....	164
Obrázek 5 - Třídní fotografie, řídící učitel Řezáč.....	165
Obrázek 6 - Učitelka Kajneková při pořádání školní slavnosti v roce 1937.....	166
Obrázek 7 - Žáci s propouštěcím vysvědčením ve šk. r. 1937/1938.....	167
Graf 4 - Hospodaření Chudinského spolku v obci Solopysky 1922 - 1938.....	169
Tabulka 7 - Personální složení chudinského fondu.....	169
Tabulka 8 - Přehled vydaných domovských listů 1936 - 1939.....	170
Tabulka 10 - Členové družstva pro rozvod elektrické energie.....	177

⁵⁷⁰ Bohužel musím upozornit na skutečnost, že program Word ze své vlastní vůle registruje stránky č.134 a 136. Tyto stránky ale fyzicky neexistují. Přijměte tedy omluvu autorky.

Obrázek 1 - Pohled z jižní strany na faru, kostel sv. Bartoloměje a hostinec na Kopečku
In: Václav Sova, RK 1897 – 1918. Kresba pana Aloise Zajíčka z roku 1965 podle dobové fotografie.

Obrázek 2 - Kaplička sv. Cyrila a Metoděje
In: Soukromý archiv autorky. Vyfoceno o prázdninách 2011.

Obrázek 3 - Kostel sv. Bartoloměje

In: Soukromý archiv autorky. Vyfoceno 31.12.2010.

Kandidáti do obecních voleb v roce								
1919				1931				
Příjmení	Jméno	čp.	Sociální postavení		Příjmení	Jméno	čp.	Sociální postavení
Česká strana sociálně demokratická				Občanské sdružené strany A.Chuchvalce				
Hejduk	Jan	8	domkař	obecní strážník	Čermák	Bohumil	52	zemědělský dělník
Jíruš	Antonín	48	domkař		Dlabal	Jan	58	rolník
Kučera	Antonín	9	domkař	obuvník	Chuchvalec	Antonín	43	rolník
Lesák	František	19	domkař	zedník	Kašpar	Josef	15	rolník
Lupínek	Josef	33	domkař	obuvník	Krásný	Josef	66	rolník
Trnka	Josef	7	domkař		Lesák	Josef	63	malorolník
Trnka	Čeněk	11	domkař		Lupínek	Josef	54	malorolník
Vála	Josef	55		truhlář	Martínek	Václav	8	malorolník
Vařečka	Alois	28	domkař		Mikyna	Václav	19	malorolník
Vlasák	Vincenc	22		tesař	Stehlík	Alois	3	malorolník
Zdeněk	Josef	36	domkař	obuvník	Syrový	Jindřich	45	rolník
					Štolba	Josef	48	malorolník
					Trnka	Josef	67	rolník
					Trnka	Vincenc	59	malorolník
					Třešňák	Alois	44	rolník
					Vošický	Bohumil	64	cestář
Republikánská strana				Republikánská strana				
Čermák	František	32	rolník		Čermák	František	60	výměnkář
Dlabal	Jan	1	rolník		Drbal	Karel	50	statkář
Chuchvalec	Čeněk	43	rolník		Kanda	František	67	soukromník
Kanda	František	31	rolník		Kmoch	Josef	13	rolník
Kašpar	Josef	15	rolník		Koch	Bohumil	10	domkář
Mrázek	Jan	46	rolník		Krásný	Josef	4	domkář

Mrázek	Alois	31	obchodník	Lupínek	Josef	33	domkář
Mysliveček	Čeněk	47	rolník	Michálek	Václav	47	rolník
Sova st.	Alois	35	rolník	Sykáček	Josef	9	domkář
Syrový	Jan	45	rolník	Syrový	Karel	24	
Syrový	Karel	39	hostinský	Trnka	František	29	obchodník
Třešňák	Alois	18	rolník	Trnka	Josef	39	řezník
				Vlasák	Vincenc	49	rolník
				Zajíček	Alois	23	domkář
				Zdeněk	Josef	36	rolník

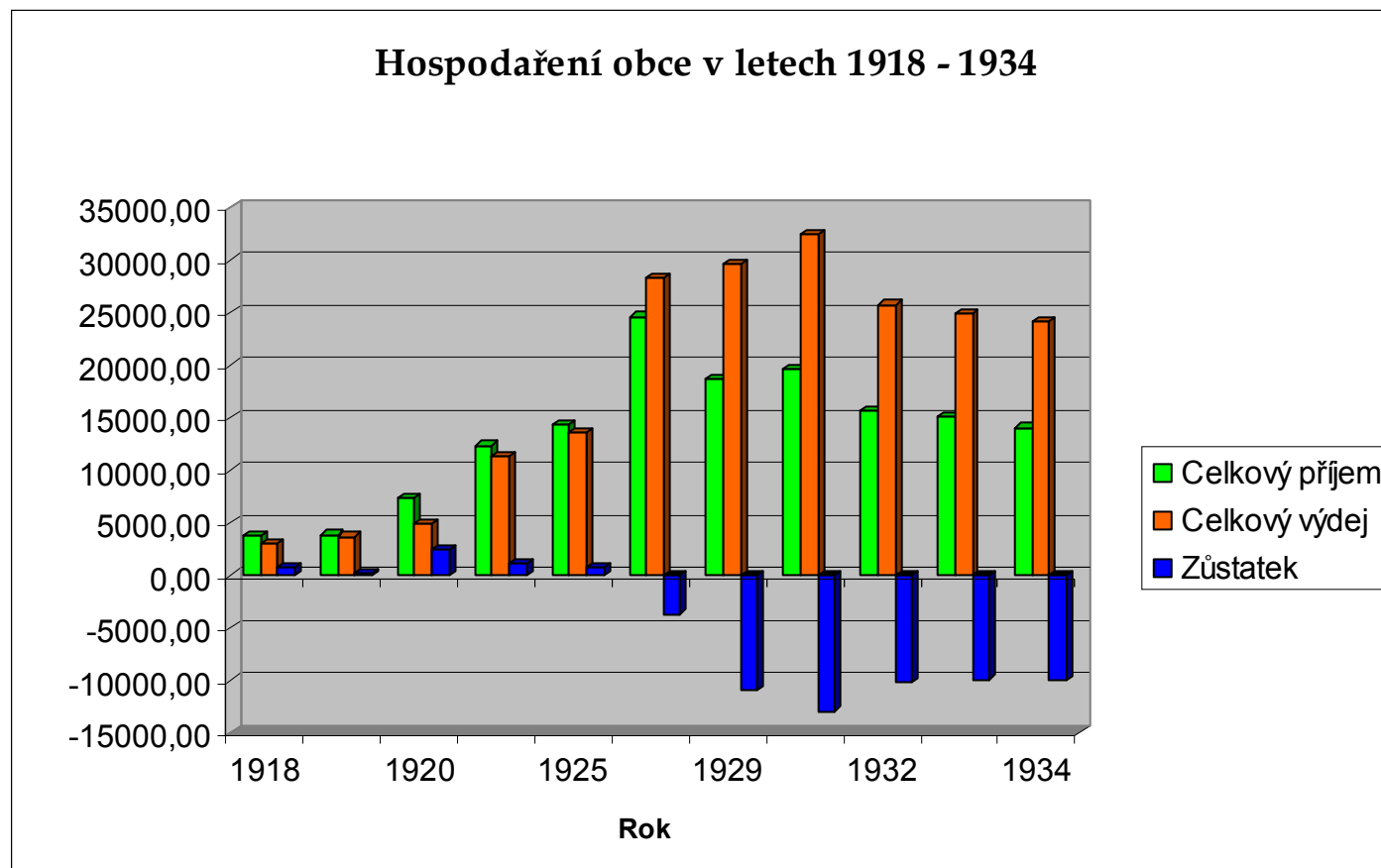
Tabulka 1 - Kandidáti do obecních voleb v roce 1919 a 1931

SOAKH - OÚKH: Manipulace 1900 – 1936: Obecní volby 1919; SOAKH - NŠSlp.: Pk 1893 – 1963, školní rok 1931/1932.

Volby do Národního shromáždění v roce 1935		
	Poslanecká sněmovna	Senát
Solopysky		
Republikánská strana zemědělského lidu	108	119
Sociální demokraté	24	17
Národní socialisté	2	1
Lidovci	12	10
Živnostníci	11	12
Fašisté	36	18
Malenovice		
Republikánská strana zemědělského lidu	63	59
Sociální demokraté	11	9
Národní socialisté	0	0
Lidovci	1	0
Živnostníci	0	0
Fašisté	1	1

Tabulka 2 - Výsledky voleb do Národního shromáždění v roce 1935

SOAKH - NŠSlp.: Pk 1893 - 1963, školní rok 1934/1935

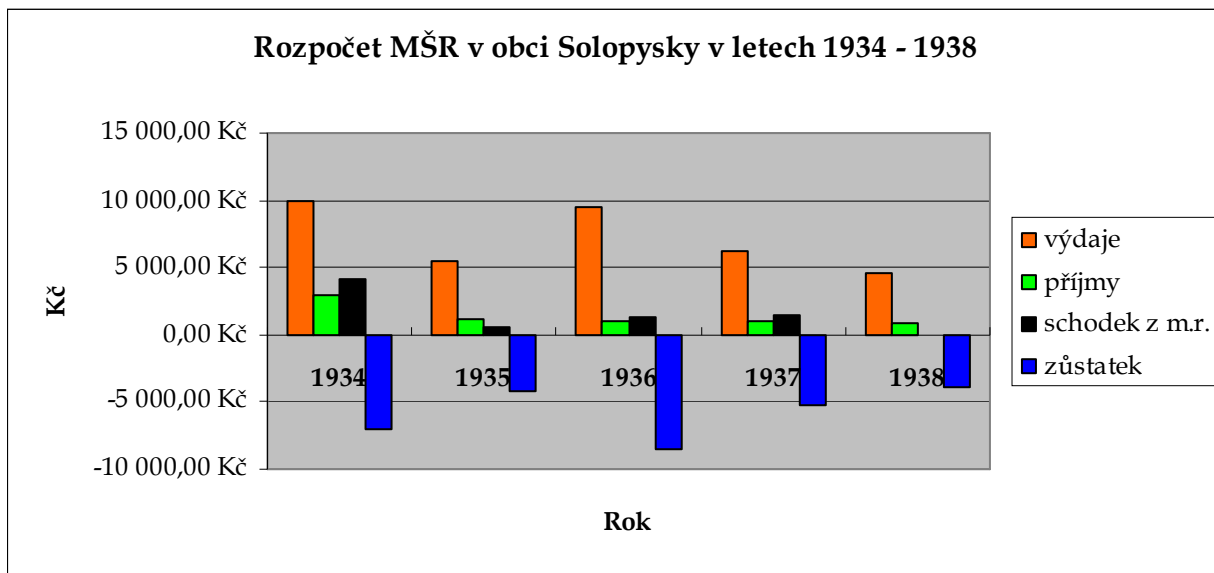
Graf 2 - Hospodaření obce Solopisky v letech 1918 - 1938.

In: SOAKH - AOSlp.: Kniha příjmů a vydání: Účet obecní Solopisky 1918 - 1921. SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ, kn.č. 3 a 4. SOAKH - AOSlp.: PKSlp 1899 - 1984.

Volba do místní školní rady									
rok	členové				náhradníci			ostatní členové	
1919	***	Josef Lupínek	Alois Třešňák	***	***	***	***	***	***
1921	***	Josef Lupínek	Josef Trnka	Jan Syrový	František Čermák	Jan Mrázek	Josef Zdeněk	***	***
1925	Alois Zajíček	***	František Kanda	Jan Syrový	František Čermák	Jan Mrázek	Josef Dlabal	***	***
1929	Alois Zajíček předseda	***	František Kanda	Jan Syrový	František Čermák	Jan Mrázek	Josef Dlabal	***	***
1933	Alois Zajíček předseda	František Vlasák náměstek	***	***	Josef Lupínek	Alois Třešňák	Jan Dlabal	Jindřich Syrový	Josef Kmoch
1937	Jindřich Syrový předseda	Mašín z Malenovic místopředseda	Alois Zajíček	Rudolf Hlavatý říd.učitel					Josef Kmoch

Tabulka 3 - Personální složení Místní školní rady 1919 - 1937

In: SOAKH - AOSlp.: Protokoly OZ: Protokoly obecního zastupitelstva z roku 1925 - 1933.

Graf 3 - Rozpočet Místní školní rady v obci Solopysky v letech 1934 - 1938

SOAKH - Místní školní rada Solopysky (1933 - 1948):
Rozpočty.

Rozpočet Místní školní rady v Solopyskách 1934 - 1938					
Rozpočet na rok	1934	1935	1936	1937	1938
pohledávka z m.r.	1 900,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč
schodek z m.r.	4 095,80 Kč	500,00 Kč	1 300,00 Kč	1 500,00 Kč	0,00 Kč
výdaje	9 951,50 Kč	5 455,38 Kč	9 498,75 Kč	6 192,68 Kč	4 636,00 Kč
příjmy	2 920,00 Kč	1 202,00 Kč	992,00 Kč	992,00 Kč	801,00 Kč
zůstatek	-7 031,50 Kč	-4 253,38 Kč	-8 506,75 Kč	-5 200,68 Kč	-3 835,00 Kč
Uhrazení schodků obecní přírážkou ve výši					
Solopysky	82%	50%	100%	57%	52%
Malenovice	18%	50%	100%	43%	48%

Tabulka 4 - Rozpočet Místní školní rady v obci Solopysky v letech 1934 - 1938

SOAKH - Místní školní rada Solopysky (1933 - 1948): Rozpočty.

Obrázek 4 - Budova školy ve třicátých letech

SOAKH - NŠSlp.: Pk 1893 - 1963, školní rok 1936/1937.

Tabulka 5 - Seznam solopyských žáků

SOAKH - Národní škola Solopysky (1788 - 1963): Školní matrika. Hlavní matrika obecné školy v Solopyskách (1885 - 1938).

Seznam solopyských žáků					
Jméno	Datum narození	Jméno rodičů/opatrovníka	školní docházka		Povinná školní docházka
	Rodiště Vyznání				
Bárta Jaroslav	18. dubna 1902 Rataje nad Sázavou katolické	Bárta Josef učitel Solopysky č.p. 54	1908	1912	Přestěhoval se do Rataj
Bárta Viktor	8. prosince 1908 Rataje nad Sázavou katolické	Bárta Josef učitel Solopysky č.p. 53	1909	1912	Přestěhoval se do Rataj
Burianová Božena	2. dubna 1902 Kbel u Kolína katolické	Burian František hrobař Solopysky č.p. 27	1908	1916	Vystoupil
Burianová Božena	28. února 1906 Solopysky katolické	Burian Josef domkář Solopysky č.p. 34	1912	1914	Zemřela
Cejpková Marie	7. října 1890 Sv. Jakub katolické	Cejpek Jan krmič Solopysky č.p. 40	1902	1903	Přesídlila do Bečvár
Čermák Bohumil	9. ledna 1912 Solopysky katolické	Čermák Bohumil čeledín Solopysky č.p.52	1918	1926	Vystoupil
Čermák Jan	11. května 1904 Solopysky katolické	Čermák František rolník Solopysky č.p.32	1910	1918	Vystoupil
Čermák Josef	18. července 1905 Solopysky katolické	Čermák Bohumil obecní strážník Solopysky č.p. 49	1911	1919	Vystoupil
Čermák Josef	15. srpna 1910 Solopysky katolické	Čermák František rolník Solopysky č.p. 32			

Čermák Karel	23. ledna 1910 Solopysky katolické	Čermák Bohumil dělník Solopysky č.p. 52	1916	1920	Zemřel v Kutnohorské nemocnici na chřipku.
Čermáková Anna	5. ledna 1901 Solopysky katolické	Čermák Bohumil dělník Solopysky č.p. 49	1907	1915	Vystoupila
Čermáková Marie	8. listopadu 1905 Solopysky katolické	Čermák František rolník Solopysky č.p.32	1912	1919	Vystoupila
Čermáková Marie	27. srpna 1907 Solopysky katolické	Čermák Bohumil dělník Solopysky č.p. 49	1913	1921	Vystoupila
Červinca František	30. ledna 1905 Lošany katolické	Červinca Václav dělník Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1914	1915	Odstěhoval se do Lošan
Červinca Jaroslav	18. května 1909 Chmeliště katolické	Červinca Václav dělník Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1914	1915	Odstěhoval se do Lošan
Červinca Josef	15. prosince 1902 Radovesnice katolické	Červinca Václav dělník Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1914	1915	Odstěhoval se do Lošan
Červincová Anežka	30. října 1906 Křeckoř katolické	Červinca Václav dělník Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1914	1915	Odstěhovala se do Lošan
Červincová Emilie	3. března 1908 Poboř katolické	Červinca Václav dělník Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1914	1915	Odstěhovala se do Lošan
Dlabal František	5. listopadu 1896	Dlabal Jan	1902	1910	Vystoupil na základě výnosu OŠR v Kutné Hoře

	Solopysky katolické	rolník Solopysky č.p. 2			
Dlabal Josef	30. dubna 1891 Solopysky katolické	Dlabal Jan rolník Solopysky č.p. 1	1897	1903	Vystoupil - navštěvuje měšťanskou školu v Uhlířských Janovicích
Drábková Božena	27. srpna 1897 Praha katolické	Hotýnek Josef obuvník, poručník Solopysky č.p. 25	1905	1911	Odstěhovala se do Vidic
Dymáková Albína	1. března 1913 Maltýšov - Most katolické	Dymák Jan zemědělský dělník Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1925	1926	Přesídlila do Komárovic u Kolína
Dymáková Božena	24. prosince 1916 Čtěníce katolické	Dymák Jan zemědělský dělník Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1925	1926	Přesídlila do Komárovic u Kolína
František Jakubál	13. května 1915 Solopysky katolické	Jakubál Bohumil dělník Solopysky č.p. 6	1921	1929	Vystoupil
Havránek Josef	15. února 1891 Solopysky katolické	Havránek František tesař Solopysky č.p. 54	1896	1905	Vystoupil
Hejduk Bohumil	5. září 1897 Červený Hrádek u Kolína katolické	Hejduk Václav poklasný Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1903	1906	
Hejduk Václav	29. května 1899 Solopysky katolické	Hejduk Václav poklasný Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1905	1906	Odstěhoval se do Červeného Hrádku

Hejduková Aloisie	19. srpna 1895 Solopysky katolické	Hejduk Jan dělník Solopysky č.p. 55	1901	1909	Vystoupila
Hejduková Anna	4. října 1897 Solopysky katolické	Hejduk Jan obecní strážník Solopysky	1904	1911	Vystoupila
Hejduková Božena	28. září 1905 Solopysky katolické	Hejduk Jan domkář Solopysky č.p. 8			
Hejduková Marie	15. května 1901 Solopysky katolické	Hejduk Alois obecní strážník Solopysky č.p. 8	1907	1915	Vystoupila
Hendrich Bohumil	7. srpna 1892 Solopysky katolické	Hendrich Antonín pohodný Solopysky č.p. 51	1898	1906	Vystoupil
Hendrych František	10. srpna 1898 Smrčina - Solopysky katolické	Hendrych Antonín pohodný Smrčina č.p. 51	1904	1908	5/1908 Odstěhoval se do Michle
Holeček Jan	5. ledna 1902 Všesoky katolické	Michal Josef hostinský, poručník Solopysky č.p. 40	1910	1911	Přesídlil do Všesok.
Hrdinová Marie dcera dělníka	23. srpna 1911 Velký Osek československá církev evangelická	Ptáček Josef výměnkář, stravovatel Solopysky č.p. 1	1921	1922	Odstěhovala se do Lošan
Hudcová Marie	1. února 1907 Vyšerovice katolické	Hudec Jan šafář Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1915	1916	Přestěhovala se do Dobřeně
Hudec Jindřich	13. července 1902 Vyšerovice katolické	Hudec Jan šafář Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1915 1916	1916 1922	Vystoupil 1922 Měšťanská škola v Uhlířských Janovic
Chadima František	21. června 1912	Chadima Alois	1922	1923	Odstěhoval se

	Vrbice katolické	polní hajný Solopysky č.p. 50 - Kunvald			
Chadimová Anna	15. června 1909 Rohatce katolické	Chadima Alois polní hajný Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1922	1923	Vystoupila
Jahodová Anna	23. června 1907 Třebonín katolické	Jahoda Josef krmič, obuvník čp. 50 Solopysky č.p.50 - Kunvald	1915	1920	Přesídlila do Skalky u Libenic
Jahodová Marie	19. června 1909 Třebonín katolické	Jahoda Josef obuvník Solopysky č.p. 49	1915	1920	Přesídlili do Skalky u Libenic
Jakubál Alois	24. listopadu 1911 Krsovice katolické	Jakubál Bohumil dělník Solopysky č.p. 6	1917	1924	1924/1925 Občanská škola v Uhlířských Janovicích
Jakubál Bohumil	8. června 1890 Solopysky katolické	Jakubál Alois dělník Solopysky č.p. 6	1896	1904	Vystoupil
Jakubálová Anna	21. července 1892 Šibice č.p. 3, obec Hronětice katolické	Jakubál Alois domkař Solopysky č.p. 6	1898	1906	Vystoupila
Jakubálová Anna	6. listopadu 1920 Solopysky katolické	Jakubál Bohumil dělník Solopysky č.p. 6	1926	1934	Vystoupila
Jakubálová Antonie	10. února 1895 Solopysky katolické	Jakubál Alois dělník Solopysky č.p. 6	1901	1909	Vystoupila
Jakubec Alois	5. dubna 1901 Pohery katolické	Litoborský Jan dělník Solopysky č.p. 45	1908	1911	Přestěhoval se do Majelovic

Jangl František syn hostinského	15. března 1902 Solopysky katolické	Syrová Aloisie chalupnice, stravovatelka Solopysky	1911	1914	Odstěhoval se do Prahy
Jangl Jaroslav syn řezníka	15. ledna 1906 Solopysky katolické	Syrová Aloisie chalupnice, stravovatelka Solopysky	1912	1920	Vystoupil
Jelínek Jan	28. srpna 1898 Praha katolické	Syrový Jan rolník Solopysky č.p. 45	1904	1912	Vystoupil
Jetenská Aloisie	19. května 1913 Chotouchov katolické	Jetenský Jan šafář Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1919	1922	1922 Přesídlila do Zadního Dvora, Červený Hrádek
Jetenská Emilie	3. března 1911 Chotouchov katolické	Jetenský Jan šafář Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1919	1922	1922 Přesídlila do Zadního Dvora, Červený Hrádek
Junek Alois	15. června 1913 Roztěž, Kutná Hora katolické	Junek Antonín dělník Solopysky č.p.50 - Kunvald	1926	1927	Vystoupil
Junek Antonín	16. června 1913 Roztěž, Kutná Hora katolické	Junek Antonín dělník Solopysky č.p.50 - Kunvald	1926	1927	Vystoupil
Kandová Marie	30. července 1917 Solopysky katolické	Kanda František rolník Solopysky č.p. 31	1923	1924	1924 - 1931 Klášterní škola v Kutné Hoře
Kašparová Marie	18. června 1919	Kašpar Josef	1925	/1930/	Měšťanská škola v Nymburce

	Solopysky katolické	rolník Solopysky č.p. 15			
Kloučková Anna	27. března 1914 Červený Hrádek katolické	Klouček Emanuel dělník Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1921	1924	Přesídlila do Cerhenic u Kolína
Kochová Růžena	15. prosince 1910 Solopysky katolické	Koch Bohumil domkář Solopysky č.p.46	1920	1925	Vystoupila
Komárková Emilie	7. dubna 1903 Solopysky katolické	Jiruš Antonín domkář, poručník Solopysky č.p. 48	1909	1917	Pro tělesnou vadu nenavštěvoval školu.
Král Alois	27. září 1907 Radboř katolické	Král Antonín krmič Solopysky č.p.50 - Kunvald	1915	1915	Odstěhoval se do Voděrad.
Králová Božena	27. prosince 1907 Mezholezi katolické	Král Antonín krmič Solopysky č.p.50 - Kunvald	1915	1915	Odstěhovala se do Voděrad.
Králová Emilie	26. října 1901 Mezholezi katolické	Král Antonín krmič Solopysky č.p.50 - Kunvald	1915	1915	Odstěhovala se do Voděrad.
Krásná Marie	9. dubna 1921 Solopysky katolické	Krásný Josef rolník Solopysky č.p. 4	1927	1935	Vystoupila
Krulišová Marie	20. září 1905 Solopysky katolické	Kruliš Alois rolník Solopysky č.p. 18	1911	1918	1918/1919 Měšťanská škola v Jilemnicích
Křepela Antonín	4. června 1899 Praha	Myslivoček Vincenc domkář	1905	1913	Vystoupila

	katolické	Solopysky č.p. 47			
Kubínová Marie	7. září 1897 Kounice	Kubín Josef čeledín	1903	1911	Vystoupila
	katolické	Solopysky č.p. 50 - Kunvald			
Kučera Josef syn bankovního úředníka	16. března 1906 Vídeň katolické	Kučera Antonín obuvník, stravovatel Solopysky č.p.9	1912	1919	Přesídlil do Kutné Hory
Kučerová Aloisie	15. prosince 1892 Solopysky katolické	Kučera Alois obuvník a domkař Solopysky č.p. 9	1899	1906	Vystoupila
Kučerová Božena	22. března 1890 Solopysky katolické	Antonín Kučera obuvník Solopysky č.p. 9	1896	1904	Vystoupila
Kysela František	30. května 1914 Vlastějovice, Ledec	Kysela Václav zemědělský dělník	1928	1928	
	katolické	u J. Syrového, Solopysky			
Kysela Václav	25. září 1915 Cyr. Ostrov, Ledec	Kysela Václav zemědělský dělník	1928	1928	
	katolické	u J. Syrového, Solopysky			
Lamberský Antonín	11. listopadu 1918 Jedlina - Ledec	Lamberská Antonie deputátnice	1927	1928	
	katolické	Solopysky č.p.50 - Kunvald			
Lesák František	28. února 1894 Solopysky katolické	František Lesák zedník Solopysky č.p. 19	1900	1908	Vystoupil
Lesák Josef	10. července 1898 Solopysky katolické	Lesák František zedník Solopysky č.p. 19	1904	1912	Vystoupil
Lesáková Božena	14. května 1907 Solopysky	Lesák František domkář	1913	1921	Vystoupila

	katolické	Solopysky č.p. 19			
Lesáková Emilie	15. února 1900 Solopysky katolické	Lesák František zedník Solopysky č.p. 19	1906	1914	Vystoupila
Lesáková Marie	2. ledna 1892 Solopysky katolické	Lesák František zedník Solopysky č.p. 7	1898	1906	Vystoupila
Libenský Václav syn kočího	30. května 1901 Žižkov (Praha?) katolické	Kašpar Bohumil rolník Solopysky č.p. 15	1914	1914	Odstěhoval se do Křečovic
Linhart František	3. října 1910 Přítoka bez vyznání	Linhart František čeledín Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1922	1924	1924 Přesídlil do Pučer
Linhart Josef	4. ledna 1911 Kutlíře bez vyznání	Linhart František čeledín Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1922	1924	1924 Přesídlil do Pučer
Linhart Karel	23. září 1914 Červený Hrádek bez vyznání	Linhart František čeledín Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1922	1924	1924 Přesídlil do Pučer
Lupínek Josef	13. prosince 1904 Solopysky katolické	Lupínek Josef domkář Solopysky č.p. 54	1911	1918	Neuvedeno
Lupínek Karel	22. září 1919 Solopysky katolické	Lupínek Karel dělník Solopysky	1925	1933	Vystoupil
Lupínek Marie	29. ledna 1912 Suchdol katolické	Lupínek Karel dělník Solopysky č.p. 15	1918	1926	Vystoupila
Lupínek Miloslav	1. června 1914 Solopysky katolické	Lupínek Josef domkař Solopysky č.p. 33	1920	1924	1924 zemřel
Lupínková Anastasie	21. srpna 1895	Lupínek František	1901	1909	Vystoupila

	Solopysky katolické	obuvník Solopysky č.p. 33			
Lupínková Anna	23. ledna 1892 Solopysky katolické	Lupínek František domkař Solopysky č.p. 33	1898	1906	Vystoupila
Lupínková Anna	11. prosince 1901 Solopysky katolické	Lupínek Josef domkař Solopysky č.p. 54	1908	1915	Vystoupila
Lupínková Barbora	3. ledna 1896 Červený Hrádek katolické	Lupínek Josef domkař Solopysky č.p. 8	1902	1910	Vystoupil
Lupínková Barbora	20. srpna 1916 Solopysky katolické	Lupínek Karel dělník Solopysky č.p. 15	1922	1930	Vystoupila
Lupínková Božena	5. srpna 1898 Solopysky katolické	Lupínek Josef domkař Solopysky č.p. 8	1904	1912	Vystoupila
Lupínková Marie	3. června 1890 Solopysky katolické	Lupínek František domkař Solopysky č.p. 33	1896	1904	Vystoupila
Malkovská Anna	4. ledna 1894 Koblasko katolické	Malkovský Alois dělník Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1900	1906	1907 Odstěhovala se do Kácova
Marvanová Helena dcera dělnice	8. února 1910 New York katolické	Pokorná Anna obchodnice, stravovatelka Solopysky č.p. 28	1916	1924	Vystoupila
Matyáš Bohumil	17. listopadu 1891 Solopysky katolické	Matiáš Bohumil hospodský Solopysky č.p. 39	1898	1905	Propuštěn po druhém opakování
Matyáš Oldřich	17. dubna 1912	Matyáš Jan	1921	1922	1922 Přesídlil na Červený Hrádek

	Ko?vice bez vyznání	řezník Solopysky č.p. 26			
Mikolášková Aloisie	10. října 1897 Svojšice katolické	Mikolášková Marie dělnice Solopysky č.p. 55	1907	1911	Vystoupila
Mikolášková Bohumila	16. října 1894 Svojšice katolické	Mikolášková Marie dělnice Solopysky č.p. 56	1907	1908	Vystoupila
Mrázek Alois	28. června 1905 Solopysky katolické	Mrázek Jan rolník Solopysky č.p. 46	1911	1919	Vystoupil
Mrázek František	14. července 1894 Solopysky katolické	Alois Mrázek rolník Solopysky č.p. 25	1900	1908	Vystoupil
Mrázkova Anna	11. února 1892 Solopysky katolické	Mrázek Alois rolník Solopysky č.p. 25	1898	1906	Vystoupila
Mrázkova Emilie	14. července 1902 Solopysky katolické	Mrázek Jan rolník Solopysky č.p. 46	1908	1916	Vystoupila
Matyášová Jana	2. března 1909 Solopysky bez vyznání	Matyáš Jan řezník Solopysky č.p. 26	1921	1922	Celá rodina se přestěhovala do Kolína. Přestoupila do Měšťanské dívčí školy v Kolíně.
Mysliveček Jindřich	8. září 1905 Solopysky katolické	Mysliveček Josef domkář Solopysky č.p. 12	1911	1915	Přesídlil do Žandova
Mysliveček Josef	13. září 1895 Solopysky katolické	Mysliveček Josef dělník Solopysky č.p. 12	1901	1909	Vystoupil
Myslivečková Aloisie	24. července 1891 Solopysky	Mysliveček Josef dělník	1897	1905	Vystoupil

Myslivočková Aloisie	katolické	Solopysky č.p. 12			
	20. června 1901 Solopysky katolické	Myslivoček Vincenc domkář Solopysky č.p. 47	1907	1915	Vystoupila
Myslivočková Aloisie	20.května 1909 Solopysky katolické	Myslivoček Alois zedník Solopysky č.p.21	1915	1923	Vystoupila
Myslivočková Anna	10. července 1892 Solopysky katolické	Myslivoček Alois zedník Solopysky č.p. 41	1898	1906	Vystoupila
Myslivočková Anna	4.března 1893 Solopysky č.p. 52 katolické	Myslivoček Vincenc domkář Solopysky č.p. 52	1899	1907	Vystoupila
Myslivočková Antonie	31.ledna 1894 Solopysky katolické	Alois Myslivoček zedník Solopysky č.p. 41	1900	1908	Vystoupila
Myslivočková Božena	17. srpna 1893 Solopysky č.p.12 katolické	Josef Myslivoček domkář Solopysky č.p.12	1899	1907	Vystoupila
Myslivočková Božena	8. ledna 1895 Solopysky katolické	Myslivoček Vincenc domkář Solopysky č.p. 52	1901	1909	Vystoupila
Myslivočková Božena	14. října 1897 Solopysky katolické	Myslivoček Alois zedník Solopysky č.p.41	1904	1911	Vystoupila
Myslivočková Emilie	16. července 1904 Solopysky katolické	Myslivoček Alois zedník Solopysky č.p. 41	1911	1918	Vystoupila
Myslivočková Františka	26. března 1898 Solopysky katolické	Myslivoček Josef domkář Solopysky č.p. 12	1904	1912	Vystoupila
Myslivočková Jindřiška	20. července 1900 Solopysky	Myslivoček Josef domkář	1906	1914	Vystoupila

	katolické	Solopysky č.p. 12			
Myslivočková Marie	13. září 1900 Solopysky katolické	Myslivoček Alois chalupník Solopysky č.p. 41	1906	1914	Vystoupila
Myslivočková Růžena	12. května 1899 Solopysky katolické	Myslivoček Vincenc domkář Solopysky č.p. 47	1905	1913	Vystoupila
Neprášek Alois	12. dubna 1894 Solopysky katolické	Neprášek Jan dělník Solopysky	1900	1907	Odstěhovala se do Přítok.
Neprášek Jan	Solopysky č.p. 50 (Kunvald) 24. března 1890	Neprášek Jan čeledín	1896	1898	
Neprášek Josef	katolické 26. ledna 1893 Solopysky katolické	Solopysky č.p. 50 - Kunvald Neprášek Jan dělník Solopysky	1899	1907	Vystoupil
Neprášková Anna	12. prosince 1895 Solopysky katolické	Neprášek Jan dělník Solopysky	1902	1907	Odstěhovala se do Přítok.
Neprášková Barbora	17. srpna 1897 Solopysky katolické	Neprášek Jan dělník Solopysky	1903	1907	Odstěhovala se do Přítok.
Nešpor František	26. května 1898 Radboř katolické	Nešpor Václav kovář Solopysky č.p. 4	1906	1909	Odstěhoval se do Veltrus
Nešporová Růžena	6. dubna 1900 Radboř katolické	Nešpor Václav kovář Solopysky č.p. 4	1906	1909	Odstěhovala se do Veltrus
Novák Bohumil	26. dubna 1912 Malenovice katolické	Novák Bohumil řezník Solopysky č.p.39	1918	1924	Presídlil do Kořenic.
Nováková Marie	19. srpna 1909 Chotouchov	Novák Bohumil řezník	1915	1921	1921 Klášterní škola v Kutné Hoře

	katolické	Solopysky č.p. 39			
Novotná Anežka	9. ledna 1895 Solopysky katolické	Novotný Antonín hrobník Solopysky č.p. 27	1901	1909	Vystoupila
Novotná Růžena	2. května 1892 Solopysky katolické	Novotný Antonín hrobník Solopysky č.p. 27	1898	1906	Vystoupila
Pánek Josef	12. listopadu 1919 Kolín	Pánek Josef dělník	1925	1926	Přesídlil do Křečovic
	katolické	Solopysky č.p. 50 - Kunvald			
Pařez Alois	17. ledna 1911 Solopysky katolické	Pařez Alois dělník Solopysky č.p. 62	1917	1925	Vystoupil
Pavlík Antonín	1. ledna 1891 Nejepín - Chotěboř	Pavlík Vincenc čeledín	1903	1903	Přesídlil do Nejepína
	katolické	Solopysky č.p.50 (Kunvald)			
Pavlík Rudolf	16. dubna 1894 Nejepín - Chotěboř	Pavlík Vincenc čeledín	1903	1903	Přesídlil do Nejepína
	katolické	Solopysky č.p.50 (Kunvald)			
Pavlíková Marie	16. září 1892 Nejepín - Chotěboř	Pavlík Vincenc čeledín	1903	1903	Přesídlila do Nejepína
	katolické	Solopysky č.p.50 (Kunvald)			
Pěkný Bedřich	9. září 1899 Losiny katolické	Trojan Josef čeledín Solopysky č.p. 13	1905	1913	Vystoupila
Pokorná Marie	8. března 1893 Solopysky katolické	František Pokorný kramář Solopysky č.p. 55	1899	1907	Vystoupila
Polák Josef	14. září 1913 Kněžice, Čáslav	Polák František dělník	1924	1927	Vystoupil

	katolické	Solopysky č.p. 50 - Kunvald			
Polášek Josef syn dělníka	15. listopadu 1912 Pohořelice, Uherské Hradiště katolické	Bedra Josef farář Solopysky	1926	1926	Vystoupil
Pošík Josef	14. února 1894 Voděrady katolické	Pošík Karel obchodník Solopysky č.p. 40	1900	1907	1907 Měšťanská škola v Kolíně
Pošíková Anna	28. března 1896 Voděrady katolické	Pošík Karel obchodník Solopysky č.p.40	1907	1909	Přesídlila do Doubravy.
Procházka Alois	22. března 1898 Radboř katolické	Procházková Albína dělnice Solopysky č.p. 49.	1906	1904	Vystoupil
Procházková Aloisie	17. dubna 1898 Solopysky katolické	Procházka František dělník Solopysky č.p. 49	1904	1912	Vystoupila
Procházková Oldřiška	9. dubna 1894 Bohouňovice katolické	Procházka Antonín učitel Solopysky č.p. 31	1900	1903	Přesídlila do Samopše
Ptáčková Marta	24. června 1896 Solopysky evangelické reformované	Ptáček Josef rolník Solopysky č.p. 2	1902	1910	Vystoupil
Růžička Josef	2. února 1897 Plaňany katolické	Alois Růžička kovář, poručník Solopysky	1910	1911	Vystoupil
Řezáč Bohumil	20. dubna 1893 Čestín katolické	Řezáč Josef řídící učitel Solopysky	1902	1905	Odešel na Gymnázium v Hradci Králové
Říha František	19. prosince 1906 Malenovice katolické	Říha František dělník Solopysky č.p. 52	1913	1921	Vystoupil
Říhová Aloise	15. května 1909	Říha Jan	1915	1923	Vystoupila

	Solopysky katolické	tesař Solopysky č.p. 23			
Říhová Otilie	29. října 1895 Vídeň katolické	Jakubál Alois domkař Solopysky č.p. 6	1902	1904	Přestěhovala se do Jaroměře
Skočepová Antonie	19. prosince 1895 Solopysky katolické	Skořepa Václav rolník Solopysky č.p. 53	1902	1909	Vystoupila
Sladká Božena	15. srpna 1909 Rašovice katolické	Sladký Karel učitel Solopysky č.p. 58	1916	1917	V Poděbradech u dědy Františka Verneru, řídicího učitele. 1917 se odstěhoval do Hlízova.
Sladký František	29. března 1910 Rašovice katolické	Sladký Karel učitel Solopysky č.p. 58	1916	1917	Odstěhoval se do Hlízova
Sova Václav	26. září 1904 Solopysky katolické	Sova Alois kolář Solopysky č.p. 35	1910	1917	1917/1918 Měšťanská škola v Kutné Hoře
Staněk František	27. dubna 1890 Solopysky katolické	Staněk František rolník Solopysky č.p. 40	1896	1902	Navštěvuje obecnou školu v Nešpericích
Stará Emilie	11. června 1905 Dobřeň katolické	Starý Hynek dělník Solopysky č.p.14	1911	1919	Vystoupila
Stará Marie	11. září 1909 Solopysky katolické	Starý Ignác dělník Solopysky č.p. 14	1915	1923	Vystoupila
Stehlík Alois	4. května 1892 Solopysky katolické	Stehlík Antonín domkař Solopysky č.p. 3	1898	1906	Vystoupil

Stehlík Oldřich	14. května 1921 Solopysky katolické	Stehlík Josef dělník Solopysky č.p. 21	1927	1935	Vystoupil
Stehlík Vincenc	5. února 1890 Solopysky katolické	Antonín Stehlík domkař Solopysky č.p. 2	1896	1904	Vystoupil
Stehlíková Růžena	24. listopadu 1895 Solopysky katolické	Stehlík Antonín domkař Solopysky č.p.3	1902	1910	Vystoupila
Stehlíková Růžena	24. března 1911 Chotouchov katolické	Stehlík Josef dělník Solopysky č.p.4	1917	1924	Vystoupila
Strnad Antonie	16. června 1900 Liberec neuvedeno	Strnad Antonín dělník Solopysky	1906	1909	Odstěhovala se do Dolního Bousova
Strnad Josef	6. února 1897 Liberec neuvedeno	Strnad Antonín dělník Solopysky č.p. 51 - Smrčina	1909	1909	Odstěhovala se do Dolního Bousova
Stuchlík Karel	10. června 1910 Jaroměř československá církev	Stuchlík Václav polní hlídač Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1922	1922	Přesídlila do Uhlířských Janovic
Stuchlíková Olga	5. června 1912 Jaroměř československá církev	Stuchlík Václav polní hlídač Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1922	1922	Přesídlila do Uhlířských Janovic
Suchá Anna	11. září 1894 Solopysky katolické	Emanuel Suchý rolník Solopysky č.p. 13	1900	1908	Vystoupila
Suchá Blažena	7. září 1905	Suchý Emanuel	1911	1919	Vystoupila

	Solopysky katolické	rolník Solopysky č.p. 13			
Suchá Emilie	17. září 1901 Solopysky katolické	Suchý Emanuel rolník Solopysky č.p. 13	1907	1915	1912 Měšťanská škola klášterní v Kutné Hoře
Suchá Marie	6. července 1897 Solopysky katolické	Suchý Emanuel rolník Solopysky č.p. 13 - 43	1903	1908	1908 Měšťanská škola v Kladně, 1909 Měšťanská škola v Kutné Hoře
Sykáček Oldřich	19. prosince 1921 Solopysky katolické	Sykáček Josef rolník Solopysky č.p. 9	1927	1935	Vystoupil
Sykáčková Božena	26. července 1920 Solopysky katolické	Sykáček Josef rolník Solopysky č.p.9	1926	1931	Měšťanská škola v Červených Pečkách
Syrová Božena	15. června 1904 Neškaredice katolické	Syrový Karel hostinský Solopysky č.p. 39	1911	1918	Vystoupila
Syrová Božena	15. prosince 1913 Solopysky katolické	Syrový Jan rolník Solopysky č.p.45			
Syrová Marie	10. května 1905 Solopysky katolické	Syrový Jan rolník Solopysky č.p.45	1911	1919	Vystoupila
Syrová Růžena	21. března 1910 Solopysky katolické	Syrový Jan rolník Solopysky č.p. 45	1916	1921	1921 Měšťanská škola v Žižkově (okr. Kutná Hora?), 1922 1. třída Gymnázia v Žižkově, 1923 2. třída Gymnázia v Kolíně

Syrový Jindřich	17. června 1903 Solopysky neuveдено	Syrový Jan rolník Solopysky č.p. 45	1909	1917	1916 - 1917 C.K.Vyšší reálná škola v Kutné Hoře a v Praze
Syrový Karel	4. října 1893 Solopysky katolické	Josef Syrový chalupník Solopysky č.p.24	1899	1907	Vystoupil
Syrový Karel	23. prosince 1906 Vršice katolické	Syrový Karel hostinský Solopysky č.p. 39	1912	1920	Vystoupil
Syrový Stanislav	24. října 1912 Solopysky katolické	Syrový Jan rolník Solopysky č.p. 45	1918	1922	1923 1. třída Gymnázia v Hradci Králové, 1924 - 1926 „Reálka“ v Kutné Hoře
Šandová Marie	16. května 1919 Dolní Kralovice - Ledec katolické	Šanda Josef kočí Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1925	1925	Přesídlila do Přítok u Kutné Hory
Šedivý Antonín	4. června 1911 Ratboř československá církev	Šedivý František dělník Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1924	1925	Až do šk. roku 1924/1925 navštěvoval Obecnou školu v Ratboři.
Štarková Emilie	24. ledna 1896 Chlístovice katolické	Trnka František truhlář, poručník Solopysky	1902	1904	Odešla do Malešova
Štolba Antonín	26. dubna 1910 Onomyšl katolické	Štolba Josef dělník Solopysky č.p. 48	1916	1924	Vystoupil
Šulc Antonín	2. června 1905 Solopysky	Šulc Antonín šafář	1911	1914	Přestěhoval se do Křečovic

	katolické	Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1911	1919	Vystoupila
Šulc Josef	20. října 1896 Kounice	Šulc Antonín poklasný	1900	1906	1907 - 1909 Měšťanská škola ve Zbraslavicích
	katolické	Solopysky č.p.50 - Kunvald			
Trnka František	13. června 1898 Solopysky katolické	Trnka František domkař Solopysky č.p. 7	1904	1912	Vystoupil
Trnka František	5. ledna 1913 Solopysky katolické	Trnka Vincenc domkář Solopysky č.p. 11	1919	1927	Vystoupil
Trnka Jan	5. května 1911 Solopysky katolické	Trnka Vincenc domkář Solopysky č.p. 11	1917	1925	Vystoupil
Trnka Josef	29. července 1902 Solopysky katolické	Trnka František truhlář Solopysky č.p. 35	1908	1916	Vystoupil
Trnka Josef	27. června 1903 Solopysky neuvedeno	Trnka Josef domkář Solopysky č.p. 7	1909	1917	Vystoupil
Trnka Josef	4. dubna 1910 Solopysky katolické	Trnka Vincenc domkář Solopysky č.p. 11	1916	1924	Vystoupil
Trnková Anna	23. března 1900 Solopysky katolické	Trnka Josef domkář Solopysky č.p. 7	1906	1914	Vystoupila
Trnková Anna	3. srpna 1905 Tejnka katolické	František Trnka dělník, stravovatel Solopysky č.p. 11	1911	1919	Vystoupila
Trnková Božena	29. prosince 1907 Solopysky katolické	Trnka František truhlář Solopysky č.p. 49	1914	1922	Vystoupila

Trnková Emilie	2. listopadu 1912 Vlčnov u Chrudimi katolické	Trnková Emilie dělnice, svobodná Solopysky č.p.49	1918	1923	1923 Odstěhovala se do Libně
Trnková Marie	6. července 1901 Solopysky katolické	Trnka František truhlář Solopysky č.p. 49	1907	1915	Vystoupila
Trnková Marie	10. ledna 1916 Solopysky katolické	Trnka Josef domkář Solopysky č.p. 7 - 1	1922	1930	Vystoupila
Trojan Alois	19. srpna 1904 Hatě katolické	Trojan Josef čeledín Solopysky č.p. 52-32	1911	1918	Vystoupil
Trojanová Anna	6. ledna 1912 Solopysky katolické	Trojan Josef čeledín Solopysky č.p.52	1918	1926	Vystoupila
Třešňák Jan	27. prosince 1903 Solopysky katolické	Třešňák Alois rolník Solopysky č.p. 44	1911	1917	Vystoupil
Třešňáková Božena	18. června 1905 Solopysky katolické	Třešňák Alois rolník Solopysky č.p.44	1911	1919	Vystoupila
Třešňáková Jaroslava	16. dubna 1929 Solopysky katolické	Třešňák Alois rolník Solopysky č.p.18	1925	/1930/	Měšťanská škola v Kutné Hoře
Ulrich František	13. března 1891 Solopysky katolické	Suchý Emanuel rolník, poručník Solopysky č.p. 14	1897, 1902	1905	Vystoupil
Urbanová Božena	13. prosince 1898 Solopysky katolické	Urban Jan chalupník Solopysky č.p. 29	1905	1912	Vystoupila

Válová Marie	17. února 1914 Solopysky katolické	Vála Václav řezník Solopysky č.p.55	1920	1925	1925 - 1928 Měšťanská škola v Praze - Vinohradech
Vařečka Alois	28. května 1910 Solopysky katolické	Vařečka Alois domkář Solopysky č.p. 28	1916	1924	Vystoupil
Vařečka František	7. dubna 1907 Solopysky katolické	Vařečka Alois domkář Solopysky č.p. 28	1913	1921	Vystoupil
Vařečková Blažena	25. prosince 1904 Libkovice u Duchcova katolické	Vařečka Alois domkář Solopysky č.p. 28	1911	1918	Vystoupila
Vaško Ladislav	26. června 1895 Praha, nalezenec katolické	Zdeněk Josef obuvník Solopysky č.p. 33	1901	1908	Odstěhoval se do Těšovce
Vintr Alois	26. března 1917 Javorník okr. Kašperské hory katolické	Vintr Alois hospodářský šafář Solopysky č.p. 50 - Kunvald	1925	1928	Odstěhoval se do Črníky u Českého Brodu
Vošická Růžena	18. prosince 1911 Solopysky katolické	Vošický Bohumil dělník Solopysky č.p. 62	1917	1925	Vystoupila
Vošický František	1. prosince 1909 Solopysky katolické	Vošický Bohumil dělník Solopysky č.p. 62	1916	1924	Vystoupil
Vošický Jan	19. července 1913 Solopysky katolické	Vošický Bohumil dělník Solopysky č.p. 62	1919	1927	Vystoupil
Vyhnánková Anna	14. září 1916 Rataje nad Sázavou katolické	Vyhnánková Marie služka Solopysky č.p.30	1922	1922	Přesídlila do Onomyše
Zajícová Marie dcera rolníka	25. srpna 1919 Kraličky, Uhlířské Janovice	Chuchvalec Antonín rolník, nevlastní otec	1924	1933	Vystoupila

	katolické	Solopysky č.p. 43			
Zajíček Alois	17. května 1890 Solopysky katolické	Zajíček Eduard krejčí Solopysky č.p. 42	1896	1904	Vystoupil
Zajíčková Aloisie	25. července 1911 Solopysky katolické	Zajíček Vincenc krejčí Solopysky č.p. 25	1917	1925	Vystoupila
Zajíčková Barbora	2. června 1904 Solopysky katolické	Zajíček František krejčí Solopysky č.p. 42	1911	1918	Vystoupila
Zajíčková Božena	7. ledna 1916 Solopysky katolické	Zajíček Josef kostelník Solopysky č.p. 31	1922	1930	Po celou školní docházku "trvale nemocná".
Zajíčková Marie	22. března 1900 Solopysky katolické	Zajíček František krejčí Solopysky č.p. 42	1906	1914	Vystoupila
Zdeněk Jan	4. února 1897 Solopysky katolické	Zdeněk Josef obuvník Solopysky č.p. 36	1903	1911	Vystoupil
Zdeněk Josef	3. května 1901 Solopysky katolické	Zdeněk Josef obuvník Solopysky č.p. 36	1907	1915	Vystoupil
Zdeňková Anna	30. března 1895 Solopysky katolické	Zdeněk Josef obuvník Solopysky č.p. 36	1901	1909	Vystoupila
Zdeňková Marie	13. července 1903 Solopysky neuvedeno	Zdeněk Josef obuvník Solopysky č.p. 36	1909	1917	Vystoupila
Zínek Antonín	5. června 1905 Kutná Hora katolické	Zínek Antonín dělník Solopysky č.p.50 - Kunvald	1919	1919	Vystoupil
Zínek Ferdinand	5. srpna 1907	Zínek Antonín	1919	1920	1920 Odstěhoval se do Zadního dvora, Červený Hrádek

	Hlízov katolické	dělník Solopysky č.p. 50 - Kunvald			
Zinek Josef	5. února 1913 (H)ořetice katolické	Zinek Antonín dělník Solopysky č.p. 50 - Kunvald			1920 Přesídlil do Zadního dvora, Červený Hrádek

Přehled učitelů v letech 1918 - 1938									
řídící učitel	prozatímní učitel/ka	výpomocný/á učitel/ka		učitelka dívčích prací	farář				
datum nástupu - zmínka v dokumentech / jméno									
1903	Josef Řezáč	do r.1925	Josef Dlesk	1921	Josefa Benešová	1924 - 1927	Marie Škarková		
-		1924 (1925) - 1933	Miroslav Voslař	1924	Anna Michalová	1927	Marie Volková		
1925						1930	Marie Ohlídková - Pospíšilová	(1925) - IX.1930	Josef Bedrna
/1932/						1930	Marie Marešová	IX.1931	Josef Šinkora
						1931	Ida Prokšová	IX.1931	Emil Jaroš
1933	Rudolf Hlavatý			1933	Božena Špínková	1932	Karla Jakubcová	XI.1931 (1933)	Josef Šinkora
-		1933 - 1935	Marie Seiverová			1932	Anna Kempová	IV.1932	František Štrácha
1938				1935 - 1937	Marie Malá	1933	Božena Špínková	IX.1934	Václav Volánek
a dále				1937	Marie Kajneková	1935 - 1936	Anna Kamrhelová, Běla Čákorová, Miroslava Švarcová		
				III.1938	František Nuhlíček				

Tabulka 6 - Přehled učitelů

Srovnej: SOAKH - NŠSlp.: Pk 1893 - 1963; SOAKH - AOSlp.: Protokoly obecního zastupitelstva z let 1918 - 1938; SOAKH - Okresní školní výbor: Zprávy o prohlídce.

Obrázek 5 - Třídní fotografie, řídící učitel Řezáč

Křížkem je označen pan Václav Sova.

Obrázek 6 - Učitelka Kajneková při pořádání školní slavnosti v roce 1937

Obrázek 7 - Žáci s propouštěcím vysvědčením ve šk. r. 1937/1938

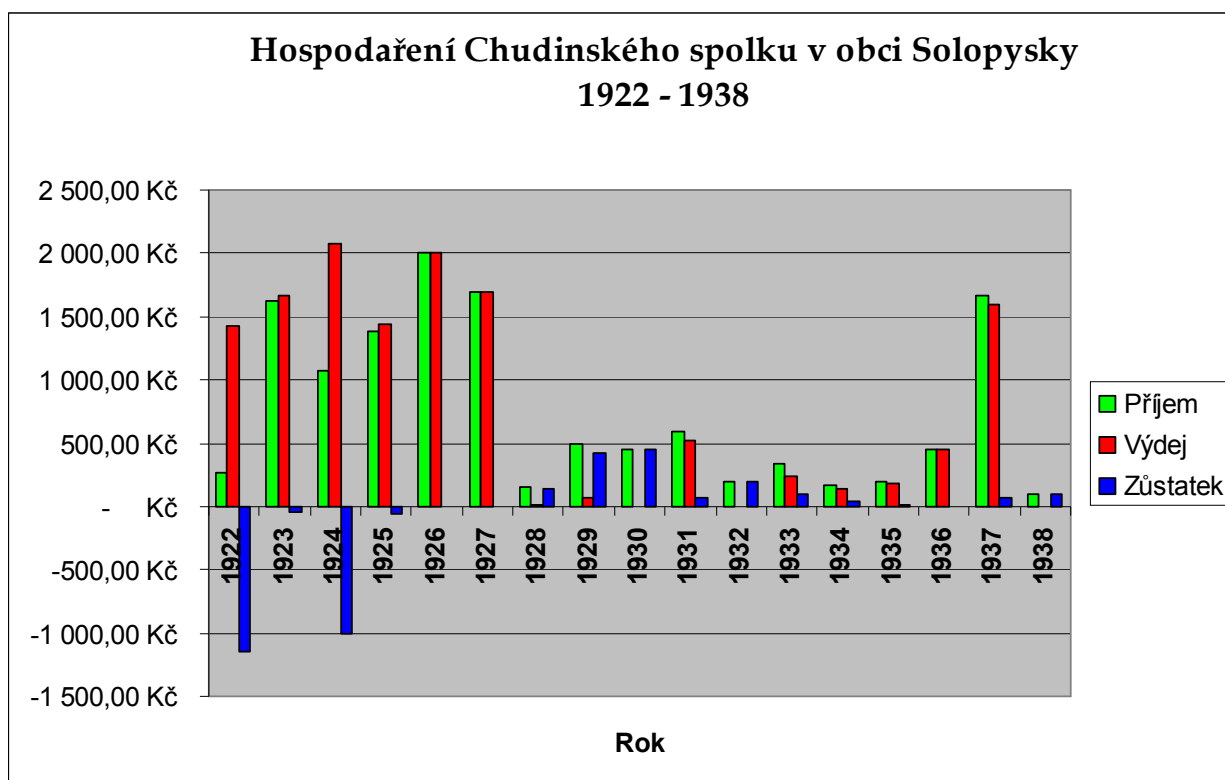
Žáci propuštění s vysvědčením: Bohumil Koch, Jaroslav Hemek, Bohumil Kolařík, Václav Bína,
Věra Zdeňková, M.Křepelová, Božena Stehlíková.

Obrázek 8 - Řídící učitel Rudolf Hlavatý

In: SOAKH - NŠSlp: Pk 1893 - 1963, školní rok 1933/1934

Graf 4 - Hospodaření Chudinského spolku v obci Solopysky 1922 - 1938

SOAKH - AOSlp.: Účetní kniha chudinského fondu, kn.č.10 (1922 - 1945).

Personální složení Chudinského fondu				
rok	pokladník	předseda finanční komise	členové finanční komise	členové obecního zastupitelstva
20. léta	František Kanda	Chuchvalec	Alois Mrázek, František Lesák, Bohumil Kašpar, Josef Trnka, Alois Jakubal ml.	J. Lupínek, Jan Syrový, Václav Vincenc
1926		Alois Třešňák	Josef Sykáček, Josef Trnka, Alois Sova, Vincenc Vlasák	J. Lupínek, Josef Lupínek, J.Hejduk, Josef Dlabal, Josef Mrázek, František Čermák
1927		Josef Sykáček		J. Lupínek, Josef Lupínek, J.Hejduk, Josef Dlabal, Josef Mrázek, František Čermák
1931		František Čermák		J. Lupínek, Josef Lupínek, J.Hejduk, Josef Dlabal, J. Mrázek, J. Syrový

Tabulka 7 - Personální složení chudinského fondu

SOAKH - AOSlp.: Protokoly obecního zastupitelstva 1918 - 1938

Tabulka 8 - Přehled vydaných domovských listů 1936 - 1939

In: SOAKH - AOSlp.: Knihy evidenční: trestní rejstřík 1908 - 1940, KNV.č. 5, kn. 5. Zápis o výdeji domovských listů 1936 - 1948

Přehled vydaných domovských listů 1936 - 1939						
<i>Jméno a příjmení</i>	<i>Datum narození</i>	<i>Zaměstnání</i>	<i>Obec</i>	<i>Vydáno</i>	<i>Převzetí</i>	<i>Poznámky</i>
Benešová Marie, roz. Staňková		choť mlynáře	Solopysky	1938	poštou	jako příloha k řidičskému listu, DL vrácen v 11/1939
Burianová Růžena	14.8.1918	dcera rolníka	Solopysky	1938	osobně	
Havránková Marie	24.1.1888	soukromnice	Solopysky	1939	poštou	do Kolína
Hejduk Jan	19.4.1868	zemědělec	Solopysky	1938	osobně	
Hendrich Václav	3.7.1904	zemědělský dělník	Solopysky	1938	osobně	hlášen v okrese Kolín v roce 1928
Hendrych Jan	5.6.1907	dělník	Solopysky	1939	osobně	bydlí v Třebouli, okr. Kolín
Hendrychová Jarmila	4.4.1914	dělnice	Solopysky	1939	osobně	bydlí v Třebouli, okr. Kolín
Kandová Marie	30.7.1917	dcera rolníka	Solopysky	1939	osobně	
Kmoch Josef	14.2.1900	rolník	Solopysky	1937	osobně	
Kmochová Jarmila	6.3.1913	dcera rolníka	Solopysky	1939	osobně	
Lesák Josef	7.12.1922	syn domkáře	Solopysky	1938	osobně	
Lesák Josef	10.7.1898	dozorce	Solopysky	1938	osobně	
Lupínek Josef	nar. 1921	učedník pekařství	Solopysky	1937	osobně	
Lupínek Karel	22.9.1919	truhlář	Solopysky	1938	osobně	

Machálková Květoslava	8.2.1921	učednice	Solopysky	1937	osobně	
Matyášová Božena	11.3.1905	manželka číšníka	Solopysky	1937	poštou	zaslán do Vídně
Němečková Marie	17.8.1895	manželka dělníka		1939	poštou	zaslán do Královic, p.p.Uhříněves u Prahy
Pařez Alois		malíř pokojů	Solopysky	1936	osobně	
Pokorná Františka	22.2.1893	manželka obchodníka	Solopysky	1939	osobně	
Sekáček Oldřich	21.12.1921	učedník	Solopysky	1938	osobně	
Staněk Bohumil	7.12.1901	syn rolníka	Solopysky	1939	osobně	
Starý Alois	1.6.1913	dekorační malíř	Solopysky	1939	osobně	
Stehlík Josef	13.5.1913	dělník	Solopysky	1939	osobně	
Stehlík Vincenc	prosinec 1890	zřízenec elektrických podniků Praha		1939	osobně	jeho bratrovi Aloisovi Stehlíkovi
Stehlíková Božena	24.7.1924	služebná	Solopysky	1938	osobně	
Trnka Josef	4.4.1910	kovář	Solopysky	1938	osobně	
Trojan Josef	10.3.1907	krejčí	Solopysky	1939	osobně	
Trojanová Anna	1.5.1909	manželka krejčího	Solopysky	1939	osobně	
Ulrich Karel	14.8.1909	klempíř	Solopysky	1937	poštou	zaslán do Prahy - Jinonice
Ulrichová Anna	29.11.1906	vdova po klempíři	Solopysky	1939	poštou	do Prahy; duplikát vystaven v 1/1949
Válová Marie	17.2.1914	úřednice	Solopysky	1938	osobně	jejímu otci Václavovi Válkovi
Vařečka František		zedník	Solopysky	1939	osobně	

Vařečková Anna	9.11.1907	manželka zedníka	Solopysky	1939	osobně	
Vejvoda Robert	7.8.1904	zedník	Solopysky	1939	osobně	
Vejvodová Anna	20.5.1905	manželka zedníka	Solopysky	1939	osobně	
Volánek Václav		farář	Solopysky	1939	osobně	
Vošický František	23.3.1905	dělník	Solopysky	1939	osobně	
Vošický Jan	19.7.1913	lakýrník	Solopysky	1938	osobně	
Zdeněk Jan	4.2.189?	dělník	Solopysky	1939	osobně	

Tabulka 9 - Majitelé usedlostí do roku 1938

Srovnej: Václav Sova: RK 1931 – 1946, str. 133.

Majitelé usedlostí					
čp.	Majitel		Stav budovy	Zmínka v dokumentech	
	v roce 1938	do roku 1938		Fond	Poznámka
1	Dlabal Jan				
2/2a	Říha Jan	Říha Jan	zbořeno v srpnu 1938	BÚ: Daň domovní - Solopysky	
3	Stehlík Alois				
4	Krásný Josef	Krásný Josef	přestavba 1936 - 1937	BÚ: Daň domovní - Solopysky	
5	Uher Alois	Uher Alois	přestavba v roce 1935	AOSlp: Pamětní kniha, str. 227	
6	Sixtová Marie	Sixtová Marie, Říha František	přestavba 1933 - 1934	BÚ: Daň domovní - Solopysky	Odsud pocházel pan Jakubál
7	Vrána František				
8	Martínek Václav				
9	Sykáček Josef				
10	Koch Bohumil				
11	Starý Hynek				
12	Trnka František	Trnka František	novostavba v roce 1928	AOSlp: Pamětní kniha, str. 178 - 179.	
13	Kmoch Josef				
14					
15	Kašpar Josef				
16	Zajíček Josef				
17	Pařez Antonín	Jelínek Oldřich	novostavba v roce 1874	BÚ: Daň domovní - Solopysky	
18	Třešňáková Barbora				
19	Mikyna Václav				

20	Urbanová Antonie - majetek Kampeličky	starosta obce			
21	Obecní domek s kovárnou (Karel Kocábek, kovář)	obec	přestavba v roce 1907	BÚ: Daň domovní - Solopysky	
22	Škarka Bohumil	Škarková Marie	přestavba v roce 1934	BÚ: Daň domovní - Solopysky	
23	Zajíček Alois				
24	Syrový Karel	Syrový Karel			
25	Zajíček Vincenc	Zajíček Vincenc		BÚ: Daň domovní - Solopysky	Berní zmínka v roce 1927
26	Říha František				
27	Bina Alois - "Hrobárna"				
28	Vařečka Alois				
29	Trnka František				
30	Trnka Josef, řezník	Werner Anton		BÚ: Daň domovní - Solopysky	Berní zmínka v roce 1907
31	Mrázek František	Mrázek Alois		BÚ: Daň domovní - Solopysky	Berní zmínka v roce 1906
32	Čermák Jan				
33	Lupínek Josef	Lupínek František		BÚ: Daň domovní - Solopysky	1905 Vyrozumění
34	Burián Josef	Burián Josef		BÚ: Daň domovní - Solopysky	Berní zmínka v roce 1927
35	Sova Václav				
36	Zdeněk Josef	Zdeňkovi Josef a Marie		BÚ: Daň domovní - Solopysky	Protokol pro evidenci daně domovní ze dne 6. dubna 1927
37	fara (f.Volánek)				
38	škola (říd.uč.Hlavatý)				

39	Gutt Jaroslav - hostinec Na Kopečku	Ontl Jaroslav	přestavba v roce 1937	BÚ: Daň domovní - Solopysky	
40	Syrový Jan - hostinec Na Ďolíčku				
41	Myslivoček Josef	Myslivoček Josef		BÚ: Daň domovní - Solopysky	Protokol komise o žádosti Beniho úřadu v Kutné Hoře podané dne 27 března 1927
41a		Myslivoček Alois		BÚ: Daň domovní - Solopysky	Dopis ze dne 6. března 1909
42	Křepela Antonín				
43	Chuchvalec Antonín				
44	Třešňák Jan				
45	Syrový Jindřich				
46	Mrázek Alois	Mrázek Jan		BÚ: Daň domovní - Solopysky	
47	Michálek Václav				
48	Jiruš Antonín				
49	Vlasák Vincenc				
50	Drbal Karel - dvůr Kunvald	Syrový Jan		BÚ: Daň domovní - Solopysky	
51		velkostatek Červený Hrádek	zbořen v roce 1911	BÚ: Daň domovní - Solopysky	Dopis ze dne 17. srpna 1911
51	Pokorný Josef	Mrázek Alois			Protokol za účelem evidence ze dne 12. září 1923
52		Kmoch Josef	zbořeno v roce 1934	AOSlp: Pamětní kniha, str. 227	
53	Musílek Antonín				

54	Lupínek Josef	Havránek František		BÚ: Daň domovní - Solopysky	Protokol k dani domovní z roku 1884
55	Vála Václav	V(W)ála Josef		BÚ: Daň domovní - Solopysky	Protokol k dani domovní z roku 1904
56					
57		Syrový Jan	přestavba v roce 1933 - 1934	BÚ: Daň domovní - Solopysky	
58	Dlabal Jan	Mašín Jan			Vyrozumění z 29. ledna 1903
59	Trnka Vincenc	Suchý Bohumil	přestavba z chléva v roce 1903	BÚ: Daň domovní - Solopysky	Vyrozumění z 29. ledna 1903
60	Čermák František	Čermák František	novostavba v roce 1906	BÚ: Daň domovní - Solopysky	Vyrozumění z 1. června 1906
61		Burian Josef	novostavba v roce 1911	BÚ: Daň domovní - Solopysky	Vyrozumění z 7. července 1911
61	Mrázková Barbora	Mrázek Alois			Protokol komise z 1. dubna 1927
62	Pařez Alois	Mrázek Alois	stavební úprava v roce 1912	BÚ: Daň domovní - Solopysky	Vyrozumění z 25. května 1912
63	Lesák Josef	Lesák Josef	novostavba v roce 1928	AOSlp: Pamětní kniha, str. 178 - 179.	
64	Vošický Bohumil	Vošický Bohumil	novostavba v roce 1928	AOSlp: Pamětní kniha, str. 178 - 179.	
65	Kárník František	Jakubíl Bohumil;Kárník Zdeněk	novostavba v roce 1928	AOSlp: Pamětní kniha, str. 178 - 179.	
66	Krásný Josef	Krásný Josef			
67	Kanda František	Kanda František	novostavba v roce 1929	BÚ: Daň domovní - Solopysky	Povolení ke stavbě ze dne 13. května 1929.
68	Trnka Josef	Trnka Josef	novostavba v roce 1930	BÚ: Daň domovní - Solopysky	Výměr ze dne 19. října 1931.

Družstvo pro rozvod elektrické energie		
<i>Jméno</i>	<i>čp.</i>	<i>počet podílů</i>
Syrový Jan	45	16
Čermák Jaroslav	32	4
Kašpar Josef	15	5
Sova Alois	35	3
Mrázek Jan	46	3
Kanda František	31	3
Kmoch Josef	13	13
Syrový Karel	24	2
Burian Josef	34	1
Zajíček Alois	23	1
Zajíček Vincenc	25	1
Syrový Karel	39	1
Mrázek František	31	5
Třešňák Alois	18	7
Dlabal Jan	1	8
Chuchvalec Čeněk	43	3
Škarka Bohumil	22	2
Vála Václav	55	1
Zajíček Josef	16	1
Zajíček František	42	1
Zdeněk Josef	36	1
Mrázek Alois	31	8

Tabulka 10 - Členové družstva pro rozvod elektrické energie

SOAKH - AOSlp.: PKSlp 1899 - 1984, str. 164 - 165

14) Seznam pramenů a literatury

Archivní prameny

- ❖ **Rodinná kronika pana Václava Sovy (1897 - 1918)**, Solopysky čp.35, v soukromém archivu autorky

Státní okresní archiv v Kutné Hoře (SOAKH)

- ❖ **Fond Archiv obce Solopysky (AOSlp.)**
 - Knihy příjmů a vydání
 - Pamětní kniha
 - Protokoly o schůzích obecního zastupitelstva a výboru
 - Účetní kniha chudinského fondu
 - Trestní rejstřík
- ❖ **Fond Místní školní rada Solopysky (MŠR)**
 - Knihy učitelských porad
 - Spisový materiál Místní školní rady v Solopyskách
 - Protokoly Místní školní rady v Solopyskách
- ❖ **Fond Školy obecné, národní měšťanské, střední a ZDŠ (Nešpeřice - Štrampouch):**
Národní škola Solopysky (NŠSlp.)
 - Pamětní kniha
 - Kronika školy
- ❖ **Fond Okresní úřad Kutná Hora (OÚKH)**
 - Všeobecná registratura: IV. spisová manipulace 1900 - 1936: 3. obecní záležitosti
- ❖ **Fond Okresní školní výbor**
 - Obec Solopysky: Zprávy o prohlídce
- ❖ **Fond Berní úřad Kutná Hora (BÚKH)**
 - Daňové spisy
- ❖ **Katastrální úřad v Kutné Hoře**
 - Historický majetek obce Solopysky

Tisk

- ❖ Podvysocké listy (1919 - 1920)

Literatura

- ❖ FASORA, Lukáš; HANUŠ, Jiří; MALÍŘ, Jiří: *Občanské elity a obecní samospráva 1848 - 1948*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2006, s. 388.
- ❖ FLÖGEL, Jaroslav (ed.): *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře. Výklad zákonů a nařízení ze všech oborů samosprávy obecní a okresní s pokyny a vzorci*. Praha: Vl. Orel, 1933, s. 875.
- ❖ MALÝ, Karel a kol.: *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Leges, 2010. s.640.
- ❖ HÁCHA, Emil (ed.): *Slovník veřejného práva československého*. Sv. III., P - Ř. Brno: Polygrafia, 1932 -1934, s. 960
- ❖ HÁS, Jiří: *Stručné dějiny Suchdolu, Solopysk a Vysoké u Kutné Hory, Strípky minulosti edice*. Praha: nakladatelství Onyx, 2007, s.77.
- ❖ *Historie obce Suchdol*. Kutná Hora: Státní oblastní archiv v Kutné Hoře, 2007.
- ❖ *Historický lexikon obcí České republiky 1869 - 2005*, II. díl. Praha, 2006, s.623
- ❖ HLAVAČKA, Milan: *Zlatý věk české samosprávy. Samospráva a její vliv na hospodářský, sociální a intelektuální vývoj Čech 1862-1913*. Praha 2006, s. 208.
- ❖ HOLUB, Josef; LYER, Stanislav: *Stručný etymologický slovník jazyka českého*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978, s. 224.
- ❖ *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Východní Čechy*. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1989, s. 725.
- ❖ JANÁK, Jan - HLEDÍKOVÁ, Zdeňka - DOBEŠ, Jan: *Dějiny správy v českých zemích*. Praha: NLN, 2005, s.568.
- ❖ KÁRNÍK, Zdeněk: *Malé dějiny československé (1867 - 1939)*. Vimperk: Dokořán, 2008, s.502.
- ❖ LENDEROVÁ, Milena: *Z dějin české každodennosti. Život v 19. století*. Praha: Carolinum, 2011, s.432.
- ❖ MACHEK, Václav: *Etymologický slovník jazyka českého*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. s. 249.
- ❖ OLIVOVÁ, Věra: *Dějiny první republiky*. Praha: Karolinum, 2002, s.355
- ❖ PEROUTKA, František: *Budování státu, I. - II.díl*. Praha: Academia, 2003, s.868.
- ❖ PEROUTKA, František: *Budování státu, III. - IV.díl*. Praha: Academia, 2003, s.962
- ❖ PETRÁŇ, Josef: *Dvacáté století v Ouběnicích*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009.
- ❖ POCH, Emanuel a kol.: *Umělecké památky Čech P/Š, sv. 3.*, Praha: Academia, 1980, s. 538.
- ❖ TRÁVNÍČEK, František: *Slovník jazyka českého*. 4.přeprac.vyd. Praha: Slovanské nakladatelství, 1952. s. 650.
- ❖ VALIŠOVÁ, Alena - KASÍKOVÁ, Hana: *Pedagogika pro učitele*, Praha: Grada Publishing a.s., 2006. s.456.
- ❖ ŠOUŠA, Jiří (ml.): *Obecní majetek v Čechách 1848 - 1938. Základní právní úpravy a*

vývoj komunálního majetku v Čechách v letech 1848 – 1938. Praha: Karolinum, 2009. s. 244.

- ❖ ŠINDLER, Bedřich: *Rytíři Mírkové ze Solopisk a na Platanech*. Praha: nakladatelství Onyx, 2005, s.77.
- ❖ ZAVADIL, Antonín (ed.): *Kutnohorsko slovem i obrazem*. Práce veškerého učitelstva okresu. 2. díl, 1. část. Místopis okresního hejtmánství, Kutná Hora: nakladatelství

Vědecké práce

- ❖ DOLEŽALOVÁ, Pavla: *Vývoj slovní zásoby v Třebíči*. Brno, 2008. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/180373/ff_b/Vyvoj_slovni_zasoby_v_Trebici.txt. Bakalářská práce. Masarykova univerzita - Filozofická fakulta: Ústav českého jazyka. Vedoucí práce PhDr. Stanislava Kloferová, CSc.
- ❖ ŠUSTKOVÁ, Hana - POKLUDOVÁ, Andrea - KLADIWA, Pavel: *Prameny vztahující se ke spolkové činnosti: (Spolkové katastry, spolkové spisy, výroční a jubilejní zprávy spolků)*. In: MYŠKA, Milan a Aleš ZÁŘICKÝ. *Prameny k hospodářským a sociálním dějinám*. Ostravská univerzita v Ostravě: Universitas, 2010, s. 172-194.
- ❖ SYCHRAVA, Petr: *Obecní samospráva Rájce nad Svitavou v l. 1850 - 1945*. Brno, 2010. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/108862/ff_b/Obecni_samosprava_1850-1945.pdf. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita v Brně - Filozofická fakulta: Ústav pomocných věd historických a archivnictví. Vedoucí práce PhDr. Jiřina Štouračová.
- ❖ VERONIKA, Janovská. *Proměny obce Bludova v letech 1918 - 1948*. Praha, 2011. Dostupné z: <http://digitool.is.cuni.cz/R/JYM7M3J6AMNC1RQ2KG16IPV144ALBUY1LGYBYG8DJDCKR4R149-00045> . Bakalářská práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Vedoucí práce Doc. PhDr. Jana Čechurová, Ph.D.
- ❖ KRYŠTŮFEK, Jan. *Život na malém městě za První republiky*. Praha, 2010. Dostupné z: http://digitool.is.cuni.cz/R/DIT1QEMAJR5X2T8UTH2AH66G3A8SH91JHVU3M4E11Q4V46113C-00589?func=results-jump-full&set_entry=000001&set_number=014596&base=GEN01 . Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze - Ústav etnologie. Vedoucí práce PhDr. Jan Pargač, CSc.

Jiné zdroje

- ❖ BŘEŇ, Jan: *Deník veřejné správy. Obecní majetek – historické základy ekonomické podstaty obcí I*. [online]. 29. 6. 2009, 2012 [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6381600>